

San Juan

¹ Ja'a Dioshuung, je'e hajxy xyajnáhixóoyyám nebiä Dios jiäya'ayhatiän. Jíiyyám hánajty je'e mánaa hádaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Jíiyyám hánajty je'e mөөdä Dios; Diósäts je'e. ² Jim hánajty je'e mөөdä Dios mánaa hádaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. ³ Jaaya'ay jaduhñ hädiuun cөxiä. Nidiuhñ yhädiuunñ. ⁴ Ja'a Dioshuung, yejpy ja'a jugyhajt je'e. Jaduhñ mäwiin je'e nebiä cujajpä nebiä cudøø'xpän. Xyajpädsómäm hajxy hagoodstuum. ⁵ Coø jøøn yhajajy hagoodstuum, hoy jaduhñ nhíjxäm. Ja'a Dioshuung, jaduhñ mäwiinäts je'e nebiä jøønän coø xyaghíjxäm neby hajxy hoy nwädíjtämät.

⁶ Mänitä Dios jäya'ay tu'ug quiejxy, ja'a xøhajpä Juan. ⁷ Paadiä Juan quiejxä, jaduhñä Dioshuung ñägápaxät, jaduhñä jäya'ayhajxy nägөxiä miäböğät. ⁸ Ja'a Juan, ca'a je'e Dyioshuungä. Nä'a nägapxpä jaduhñ quiejxä. ⁹ Tøø ja'a Dioshuung hánajty yaa miejtsnä hádaa yaabä naaxwiin. Je'e ja'a tøyhajt hajxy xmióoyyám nägөxiä maa hajxy yaa ndsänáayyám hádaa yaabä naaxwiin. Cөxiä xyajnáhixóoyyám.

¹⁰ Coø yaa miejch hádaa yaabä naaxwiin, cabä miädia'agy miäböjcäxä, hoy hánajty cөxiä tøø jia hädiuñ. ¹¹ Jim je'e jia medsoøyy maa ja'a yhamdsoo cajptän, pero cab jim chojcä. ¹² Pero näje'ejaty hajxy chojcy. Pøn jaduhñ tsojc, pøn ja'a miädia'agy mäböjcä, je'edsä cuhdujt hajxy mooyyä coø hajxy yhidät nebiä Dioshuungän. ¹³ Cab hajxy xyhuunghájtäm nebiä yaabä teedy hajxy xyhuunghájtäm. Pero coø hajxy nmäböjcämät ja'a Dios ja'a miädia'agy, mänit hajxy jaduhñ xyhuunghájtämät.

¹⁴ Ja'a Dioshuung, jäya'ayhajt je'e neby hõjts chaa njäya'ayhajtäm. Hädaa yaabä naaxwiin je'e chänaaay maa hõjtshajtäm. Tøø hõjts nhixy coo je'e miõjjä jiaančhä. Paady miõjjä jiaančhä coo je'e Dyioshuungä. Tiuumby je'e ja'a mayhajt homiänaajä. Tømiädiaacp je'e homiänaajä.

¹⁵ Jaayá'ayädsä Juan jaduhñ ñägapx:

—Yø'øýá'ayhøch hijty nnägapxyp, yø'ø hõxhaam tøø jiaac méchäbä. Høøčh hijty jayøjp tøø nmech. Yø'ødsä møjcuhtujt nä'ägädä møød. Høøčh, cábøčhä cuhtujt jaduhñ nmøødä neby yø'øya'ay miøødän. Jímiäm yø'øya'ay hänäjty coočh yaa nmiiñ ngahy.

¹⁶ Jaayá'ayäts ja'a mayhajt tuumb ja'a hõjtsçøxphajtäm homiänaajä. ¹⁷ Dios ja'a Moisés ja'a cuhtujt jaduhñ mooyy. Hõjts ja'a Moisés ja'a cuhtujt xmiöödiägajtsäm. Pero xchójcäm ja'a Dios hajxy møød xmiööyyäm ja'a tøyhajt. Paadiä Jesucristo yaa quiejxä. ¹⁸ Ni pøn ja'a Dios quia'a hixyñä. Ja'a yHuung, je'e hajxy xyhawäänäm nebiä Dios jäya'ayhatiän. Jiaančh tehñ chojpy ja'a Dios ja'a Jesucristo. Tu'ughuunghajp ja'a Jesucristo.

¹⁹ Mänitä teedyhajxy näje'e jim quiejxä møødä levitashajxy maa Juangän. Ja'a levitashajxy, tsajtøjcueendähajpä hajxy hänäjty tiuunghajpy. Jim hajxy chohndaacy maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Jerusalén. Ja'a judíos wyiindsønñhajxy jaduhñ mäguejx. Paadiä teedyhajxy jaduhñ quiejxä coo ja'a Juan hajxy ween nõcxy tiøyhajtmädooy pøn je'e. ²⁰ Coo ja'a Juan jaduhñ miäyajtøøwa, yejc je'e ja'a tøyhajt. Caj yhøhndaacy:

—Ca'a yhøøčhä je'e ja'a Cristo, ja'a hajxy nhahíjxämbä, ja'a Dios tøø wyiinguéxiäbä coo hajxy xyhanéhñämät.

²¹ Mänitä jadähooc miäyajtøøwägumbä:

—Pøn miičh. Nej, miičh Elíashajpä ja'a mináambäjä.

Mänitä Juan yhadsooyy:

—Caj.

Mänitä miäyajt^owägumbä:

—Nej, tögä miičh ja'a Diosmädia'agy jecy t^o mhuuc mäwädi^hpä.

Mänitä Juan yhadsoógumbä:

—Cábämäts.

²² Mänitä miäyajt^owägumbä:

—P^on miičh. H^ojts ja'a t^oyhajt móoyyác neby h^ojts ja'a nwiinds^on häyaa nhawaandägá^htsät p^on miičh.

²³ Mänitä Juan yhadsooyy:

—H^oöčh, nyajcapx^oöbi^och ja'a Diosmädia'agy m^oc pactuum. Pan^ocx ja'a Diostu'u hajxy nebiä Isaías jecy miänaa^hn coo hajxy mban^ocxät. Diosmädia'agy ja'a Isaías jecy yajwa'x.

²⁴ Ja'a hajxy hänajty t^o quiexyí^hjäbä maa ja'a Juangän, näje'e hajxy hänajty pian^ocxä ja'a fariseos ja'a miädia'agy hajxy.

²⁵ Mänitä Juan miäyajt^owä:

—Tii miičh coo mnä'ä mäyajnäbejpä p^o cá'adäm miičh mGrístäjä, p^o cá'adäm miičh ja'a jäya'ay ja'a Diosmädi-a'agy jecy t^o yajwá'xiäbä.

²⁶ Mänitä Juan yhadsooyy:

—H^oöčh, n^oöháamh^och nmäyajnäbety. Pero ximä jäya'ay tu'ug majiäya'ayhagujc. Cahnä hajxy mhixy-haty^hä. ²⁷ Jay^ojph^och nmejch. Mänit y^o'öya'ay h^oxhaam jiaac mejch. M^ojcu^hdujt y^o'öya'ay mi^oöd quejeech nm^oödä.

²⁸ Jimä Juan hänajty miäyajnäbety maa ja'a cajpt hänajty xi^ohatiän Betábara, ja'a Jordánpä möj^on^oöhaawiimbä jadu^hn maa ja'a x^oö piäds^omiän.

²⁹ Cujaboom ja'a Juan ja'a Jesús yhijxy. Jimä Jesús hänajty miänacy maa ja'a Juan hänajty tiäna'ayän. Mänitä Juan miänaa^hn:

—Huug hiḡ hajxy, xii jäya'ay tu'ug miänacy. Yø'ø jaduḡ xøhajt ja'a Meeghuung ja'a Dios tøø quiéxiäbä. Yø'øds hajxy je'e xñähho'tu'udáanäm. Yø'øds hajxy je'e xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsáanäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. ³⁰ Yø'øch hijty nnänøømby ja'a høxhaam tøø jiaac méchäbä. Høøch hijty jayøjp tøø nmech. Yø'øds je'e ja'a møjcuḡdujt møød quejeech nmøødä. Jímiäm yø'øya'ay hánajty mänaäch nmiñ nga'ayän. ³¹ Cábøch hijty nnajuø'øy pøn jaduḡ tunaamb nébiøch tøø nmädia'aguiän. Pero páadyhöch tøø nmech mäyajnäbejpä nøøhaam neby hajxy jaduḡ mnajuó'øwät pøn je'e, mijts judíos.

³² Mänitä Juan miänáangumbä:

—Tøøchä Dioshespíritu nhixy coo jim tøø chooñ tsajpootyp. Mänitøch nhixy coo hánajty miänacy nebiä palomän. Mänitä ñaaxcádaacy. Mänitä jim yhöxtaacy yø'øya'ay quiuhduum. ³³ Cahnøch hánajty nnajuø'øy pøn je'e. Pero jaayá'ayhöch tøø xquiéxiäbä mäyajnäbejpä nøøhaam, je'e ch jaduḡ xñämaayy: “Mhixaambiä Diosh-espíritu maa je'e miänacø'øwa'añän. Jim jaduḡ miäh-mø'øwa'añ maa tu'jäya'ay quiuhduumän. Jaayá'ayäts ja'a Dioshespíritu jaduḡ yegáannäp.” ³⁴ Tøøch njaan ch hiḡy. Tøøch nnägapxy coo yø'øya'ay jiaan ch Dioshuungä. Nyéjpiøch ja'a tøyhajt jaduḡ.

³⁵ Cujaboom ja'a Juan hánajty jim tiänáaguiumbä møødä jiamioød metscä. ³⁶ Jimä Jesús hánajty wiädijpä. Coø ja'a Juan ja'a Jesús miøjhee'py, mänitä Juan miänaañ:

—Yø'øds jaduḡ xøhajt ja'a Meeghuung ja'a Dios tøø quiéxiäbä.

³⁷ Coø ja'a Juan ja'a jiamioødhajxy jaduḡ miädooyy, mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy nämetscä. ³⁸ Coø Jesús jiäwøoyy coø hánajty pianøcxyii, mänitä wia'wiimbijty.

Mänitä yhi^jxy coo hänajty nämetscä pianøxyii. Mänitä miänaa^ñ:

—Tii hajxy mhøxtaaby.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Wiindsóⁿ, maa miich tøø mmejtsta'agy.

³⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jam huug híjxäm.

Mänit hajxy hoy jiaančh hixy maa Jesús hänajty tøø miejtsta'aguiän. Tøø hänajty miänacyxiøjøø^ñ. Jim hajxy miähmøø^ñä maa Jesúsän.

⁴⁰ Tu'ugä Juan ja'a jiamiøød hänajty xiøhaty Andrés, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Je'eds ja'a Jesús hänajty tøø piadu'ubøcy møødä jiamiøød tu'ug. ⁴¹ Mänitä Andrés ja'a piuhya'ay hoy piaady, ja'a xøhajpä Simón. Mänitä Simón ñämaayy:

—Tøø højts ja'a Mesías nbaady —je'e jaduhⁿ ñänøø^mby ja'a Cristo, ja'a Dios tøø wyiinguéxiäbä coo hajxy yaa xyhanéh^mmät.

⁴² Mänitä Andrés ja'a Simón jim wioonøcxy maa ja'a Jesús hänajtiän. Coo ja'a Jesús ja'a Simón yhi^jxy, mänit miänaa^ñ:

—Miičh, Simón miičh mxøhaty. Jonás miičh mdeedy-hajpy. Pero Pedro mxøhataaⁿä —je'e jaduhⁿ ñänøø^mby tsaa.

⁴³ Cujaboom ja'a Jesús hänajty ñøcxa'añ Galilea. Mänitä Felipe hoy piaady. Mänitä Felipe ñämaayy:

—Jámhøch quipxy møødwädíjtäc. Høøchä nmädia'agy habó^jcäc.

⁴⁴ Jimä Felipe hänajty chooñ maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betsaida. Jim ja'a Andrés hänajty chohm^bbä møødä Pedro. ⁴⁵ Mänitä Felipe ja'a Natanael hoy piaady. Mänitä Natanael ñämaayy:

—Tøø hõjts jaaya'ay nbaady ja'a Moisés tøø ñägápxiäbä maa ja'a nocy piädø'quiän, ja'a Diosmädia'agymiäwädi-jpähajxy tøø ñägápxiäbä. Jesús jaduħñ xiøhaty. José yhuung je'eduhñ. Jim jaduħñ chooñ Nazaret.

⁴⁶ Mänitä Natanael miänaañ:

—Nazaretä. Cabä ndijy hoybäda'a jim Nazaret.

Mänitä Felipe yhadsooyy:

—Jam huug híxäm.

⁴⁷ Jimä Natanael ja'a Jesús hänäjty ñämech. Coø Jesús ja'a Natanael yhijsy, mänitä Jesús miänaañ:

—Yø'ø judío xii miimbä, hamuumdu'joot ja'a Diosmädia'agy quiudiuñ. Ni mänaa quia'a høhnda'agy.

⁴⁸ Mänitä Natanael ja'a Jesús miäyajtøoyy:

—Maačh miičh tøø xyhixy coočh miičh jaduħñ tøø xyhøxcapy.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jiiby miičh hänäjty mdäna'ay piidspa'c. Cahnä Felipe hänäjty xmiägapxy.

⁴⁹ Mänitä Natanael miänaañ:

—Wiindsøn, Dios miičh xyhuunghajp. Mhaneħmby miičh ja'a judíošhajxy.

⁵⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Páadyhöch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcä coočh jaduħñ nmänaañ coočh miičh jiiby tøø nhixy piidspa'c. Pero mhixaamby coočh maas hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxø'øga'añ.

⁵¹ Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Chaads mijts nnämä'awät, mhixaamby hajxy coø ja'a tsajpootyp yhawa'adsa'añ. Mhixaamby ja'a Diosmoonsä hajxy ja'a tsajpootypä coø hajxy čajpeda'añ coø hajxy ñaaxcäda'aga'añ maačhä nwiinduumän, høøch ja'a Diosquexypä.

2

¹ Cumaaxc ja'a pøc hu'ug hānajtj jiada'añii maa ja'a cajpt hānajtj xiøhatiān Caná de Galilea. Jimā Jesús ja'a tiaj wioowā ² mөөdā Jesús mөөdā jiamioødhajxy. ³ Mānitā vino quiøjxy. Mānitā Jesús ñāmaayyā ja'a tiaj coog ja'a vino tөө quiøxy. ⁴ Mānitā Jesús yhadsooyy:

—Maam, ca'a mhaaw mbāda'agy. Ca'a myiičhā mgüeendā. Hөөčh nnajuøøby. Cahnā yhabaadyñā cooçh nmayhajtúnāt.

⁵ Mānitā Jesús ja'a tiaj miānaañ, ñāmaayyā ja'a moon-sāhajxy:

—Naxj hajxy mdehm miäbögāt coo Jesús hajxy xmiä-gapx xyhané'emāt.

⁶ Jimā hamøj tsaanøøgow hānajtj quiärumna'ay tä-dujcā. Tägø'øwaamb jiiby tu'nøøgow mädaaxc-hii'xlitro o mägø'xlitro. Jue'e ja'a judíos hajxy hānajtj wia'añ, cø'øbujnøøhidøhñdy. Jadhñ hajxy hānajtj quiuhdujthaty. ⁷ Mānitā Jesús miānaañ, ñāmaayyā ja'a moonsāhajxy:

—Cudemø'øw nөө hajxy nøøgowooty. Cøxy yaghuts hajxy.

Mānit hajxy jiaančh yaghujch. ⁸ Mānit Jesús miänángumbā:

—Jee'ppädsøm nөө hajxy weeñtiā. Nøcx ja'a mwiindsøn hajxy mo'ow.

Mānit hajxy jaduhñ quiudiuuñ. ⁹ Tөө ja'a nөө hānajtj wia'añguiojy vino. Jesús jaduhñ yajwa'añguioj. Mānitā moonsāwiindsøn ja'a vino quiøøçhooyy. Mānit yhuucmajch. Cab hānajtj ñajuø'øy maa ja'a vino tөө chooñ. Pero ñajuøøby ja'a moonsāhajxy hānajtj; hiç, je'e ja'a nөө hajxy hānajtj tөө jiee'ppädsømy. Mānitā moonsāwiindsøn ja'a jamio'ød miøjyaaxy. ¹⁰ Mānit ñāmaayyā:

—Jayøjp ja'a hovyino hajxy naxy ñä'ägädä temy. Coö ja'a woybä wichpähajxy hänajty com tøø yhu'ugy, mänit hajxy hänajty jiaac tema'añ ja'a vino ca'a jaty hoybä. Pero miičh, cahnä hovyino mdemyña.

¹¹ Coö Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy jim Caná de Galilea, hijxtahnd jaduhñ yajcähxø'tsohñ coö miøjjä coö jiaančhä. Coö Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduhñ yhiixy coö Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy, paadiä Jesús miädia'agy miäböjcäxä.

¹² Mänitä Jesúshajxy jiiby yhädaacy maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Capernaum, møødä tiaj, møødä piuhya'ayhajxy, møødä jiamiøødhajxy. Coö hajxy jiiby quiädaacy, mejtsxøø tægøøgxøø hajxy jiiby yhiity.

¹³ Jadaañäp ja'a pascuaxøø hänajty jim maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Jerusalén. Ja'a judíošhajxy hänajty jim yagjadaañäp. Mänit Jesús jim ñöcxy Jerusalén.

¹⁴ Coö jim quioo'ty, mänit jiiby tiøjtägøøyy maa ja'a tsajtøjc hamøjpän maa ja'a judíos ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øyän. Jiiby ja'a wajtoo'pähajxy hänajty møødä meegtoo'pä møødä palomatoopä. Jaanä jiiipiä xädø'øñguiuwijtspähajxy hänajty yhäñaabiä. ¹⁵ Coö Jesús jaduhñ yhiixy, mänitä xaačh wyidsø'cy. Mänitä ju'xt yhädiuuñ. Mänitä jäya'ayhajxy øjx yhøxpäbo'oyii jiiby tsajtøgooty møødä waj møødä meeg cøxiä. Mänitä Jesús yajtsitø'cy ja'a xädø'øñguiuwijtspä mieexähajxy. Cøjx ja'a xiädø'øñhajxy yhøxxity. ¹⁶ Mänitä palomatoopähajxy ñämaayä:

—¡Yajpädsøm yø'ø mbaloma hajxy! ¡Cábøch nDeedy ja'a tiøjc hajxy xwiáanät halaplaaz!

¹⁷ Mänitä jiamiøødhajxy jiahmiejstaacy coö jaduhñ yhity cujaay: “Mjaančh tehñ cwieendhadáañäbøch hädaa miičh mdøjc nägø'ø nädecypiä, hóyhøch hajxy cu xjia yajcuyagho'ogø'øw.”

¹⁸ Mänitä judíoshajxy miänaañ, ñämaayyá Jesús:

—Tii hijxtahnd hõjts xyajcähxø'øgáañäp hoy-yagjuøøñäjatypä pø mmøød miičh cuhdujt jaduħn coo yø'øya'ayhajxy tøø mgøxy høxpäbo'oy.

¹⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hädaa tsajtøjc hajxy myagjídät, pues cud-ägøøgxøøyyøch nyaghoyøødiägátsät.

²⁰ Mänitä judíoshajxy miänaañ:

—Cujuxychägui'xtädujcjumøjt hädaa tsajtøjc jecy mi-aayy y tægøøgxøøyyä miičh myaghoyøødiägatsa'añ. Cab hõjts jaduħn nmäböcy.

²¹ Pero jue'e Jesús hänajty ñänøømby “ja'a tsajtøjc”, ja'a yhamdsoo ni'x ja'a yhamdsoo copc. ²² Coo Jesús hänajty kujecy tøø jiaančh jujypiøcy, mänitä jiamioød-hajxy jahmiejtstaacy nebiaty hänajty tøø miäna'añän. Mänitä Diosmädia'agy hajxy miäböjnä møødá Jesús ja'a miädia'agy.

²³ Mänaa ja'a Jesús jim yhitiän Jerusalén ja'a pas-cuaxøøjooty, mänitä cu'ugä Jesús hajxy yhijxy coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty yajcähxø'øgy. Mänitä Jesús ja'a miädia'agy miäböjcäxä nämøj nämay.

²⁴ Pero cabä Jesús hänajty yajwiinhøøñ, je'eguiøxpä coo hänajty ñajuø'øy hamdsoohaamby coo ja'a cu'ughajxy hänajty hamuumdu'joot quia'a mäböcy. ²⁵ Hiç, hamd-soohaambiä Jesús hänajty ñajuø'øy coo hajxy haxøøg nwiinmahñdyháltäm nägøxiä. Cabä Jesús hänajty pøn miäyajtøy neby hajxy nwiinmahñdyháltäm.

3

¹⁻² Coo maxiøø hänajty tøø yhijnä, mänitä copc-hajpä jim tu'ug miejch maa Jesúsän. Nämay hajxy hänajty quiopc-haty maa judíoshajxiän. Nicodemo ja'a

copc-hajpä hänajty xiøhaty. Pianócxäp ja'a fariseos miä-dia'agyhajxy hänajty. Tøø hänajty quioodsø'øy coo jim miejch maa Jesúsän. Mänit Jesús ñämaayyá:

—Wiindsøn, nnajuøøby højts coo miichä Dios tøø xquiexy yajnahixøøbiä. Coö miichä Dios häxøpy xquia'a puhbety, caj miich hoy-yagjuøøñäjatypä häxøpy mya-jcähxø'øgy.

³ Mänit Jesús miänaañ:

—Chaads miich tehñ tiøyhajt nnämä'awät, coo mga'a miindägats mga'a cahdägätsät, cabä Dios xyhané'emät.

⁴ Mänit Nicodemo yajtøøyy:

—Pero neby jaduhñ mmiindägats mgahdägätsät coo hänajty tøø mmäjaanä. Neby jiiby mdägøødiägätsät ja'a mdaj jioodooty coo jiiby jadähooc mmaaxhuunghädät.

⁵ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Pues caj. Chaads miich tehñ tiøyhajt nnämä'awät, coo mga'a miindägats mga'a cahdägätsät nøøhaam møødä Dios yhEspirituhaam, cabä Dios xyhané'emät.

⁶ Coö tøø mmiñ tøø mga'ay nebiä maaxhuungän, Dios je'e xmiooyy ja'a mni'x ja'a mgopc møødä mjuøhñdy. Y jaduhñ mäwíinäts je'e, coo Dioshespíritu mbadu'ubógät, nebiä miindägach cahdägachpäñ mmähmó'øwät. ⁷ Ca'a myagjuø'øy coöch jaduhñ nnäma'ay coo tsipcøxp mmiindägats mgahdägätsät. ⁸ Coö poj jaduhñ xiämemy, cab hajxy nnajuøøyyäm maa myinø'øy maa ñøcxø'øy. Homiaajä poj xiämemy. Mmädówäp jaduhñ pero caj mhíxät. Jaduhñ mäwíinäts ja'a Dios yhEspíritu coo xjioottägø'øw coo xquioptägø'øwät. Coö jaduhñ mmäbógät hamuumdu'joot, jaduhñ mjádät nebiä miindägach cahdägachpäñ —nømä Jesús miänaañ.

⁹ Mänitä Nicodemo yajtøøgumbä:

—Neby je'eduhñ mnänømy.

¹⁰ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Yajnáhixøöbiä miičh mduunghajpy maa ja'a judíoshajxiän pero cáhnøch nmädia'agy xwyiinjuóoyyabä. ¹¹ Chaads miičh tehṃ tiøyhajt nnámá'awät. Nmädiaacypy højts mädyiiaty højts nnajuøoby y nnägaxyp højts mädyiiaty højts tøø nhixy. Pero mijts, cab højts mijts nmädia'agy xñá'ägädä mábøjcä. ¹² Tøø hajxy nja yajmøødmädia'agy tijaty yaa ja hijp hädaa yaabä naaxwiin, pero cab hajxy mmábøcy. Hoorä, coöch ja'a tsajpootypä hajxy nyajmøødmädiá'agät, ni je'e hajxy mga'a wiinjuó'owät.

¹³ 'Ni pøn jim quia'a hoyñä tsajpootyp. Jagóoyyøch jim nidiuhṃ ndsooñ, høøch ja'a Diosquexypä. Páadyhöch ja'a tøyhajt nmøødä neby jim. ¹⁴ Ja'a Moisés, jimä tsahñdyhahädiuunnaxy yujpahy quepyquiøxp jim pactuum. Jaanä jadúhñhöch jäya'ay xyujpa'awaambä, høøch ja'a Diosquexypä. ¹⁵ Pønjátýhöch nmädia'agy xmiábøjcäp, cabä yháañämähajxy mänaa quiuhdägoyya'añ. Cøjxta'axiøø hajxy jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän —nømä Jesús miänaañ.

¹⁶ Xjiaanč tehṃ chojc xjiaanč tehṃ pia'häyóowäm ja'a Dios hajxy nägøxiä, mäduhñtiä hajxy yaa nhíjtäm hädaa yaabä naaxwiin; paadiä tiu'ughuung ñähdujcy. Coö ja'a mädia'agy hajxy hamuumdu'joot nmábøjcämät ja'a Dioshuungcøxpä, cabä nháañämähajxy mänaa quiuhdägóoyyämät. Jaduhñ hajxy cøjxta'axiøø njugyhátämät nebiä Dios jiugyhatiän. ¹⁷ Paadiä Dios ja'a yHuung yaa tøø quiexy hädaa yaabä naaxwiin coö hajxy jaduhñ ween xñähho'túütäm. Cab hajxy jaduhñ xyajcumädowáañäm.

¹⁸ Pønjetiä Dios yHuung ja'a miädia'agy mábøjcäxäp, cab hajxy je'e yajcumädowa'añii. Pønjatý ca'a mábøjpy, tøø Dios miäna'añ coö hajxy yajcumädowa'añii, coögä Dios ja'a yHuung ja'a miädia'agy quia'a mábøjcäxä.

¹⁹ Coo Dios yHuung yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin, hagoonstuum jäya'ayhajxy hänajty yhity. Paady hajxy hänajty yhity hagoonstuum coo haxøøgwiinmahñdy hajxy hänajty tiuñ. Cabä Dios yHuung miädia'agy hänajty miäbøjcäxä. Jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä jøønän. Paady jaduhñ nebiä jøønän, jaduhñ jäya'ayhajxy piädsómät hagoonstuum. Pønjaty hagoonstuum mähmø'øwaamb, je'eds Dios ñänøømby coo hajxy yajcumädowa'añii. ²⁰ Pønjaty haxøøgwiinmahñdy tuumb, cab hajxy chocy maa jiajjiän. Cähxø'øgaamb yhaxøøgwiinmahñdyhajxy je'e, paady hajxy quia'a pädsøma'añ jajtuum. ²¹ Pønjaty panøcxaamb ja'a tømiädia'agy, je'eds jaduhñ pädsømaamb jajtuum. Paady hajxy jaduhñ piädsøma'añ, jaduhñ quiähxø'øga'añ coo Dios hajxy tøyhajt jiaančh puhbedyii.

²² Mänitä Jesúshajxy jim ñøcxy Judeanaaxooty mөөdä jiamioødhajxy. Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy tiägøøyy mäyajnäbejpä. Maxiøø hajxy jim yhiyty mäyajnäbejpä. ²³ Jaanä jimä Juanghajxy hänajty miäyajnäbejpä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Enón. Salim cajpt mäwiingón jaduhñ. Comä nøø hänajty jim. Mejtsp jäya'ayhajxy hänajty jim näbejpä. ²⁴ Cahnä Juan hänajty chumyii.

²⁵ Mänitä Juan ja'a jiamioødhajxy tiägøøyy mädiaacpä mөөdä judfoshajxy nämejtsc nädägøøg. Je'e hajxy hänajty miädiaacypy neby hajxy ñäbétät. ²⁶ Mänit Juan hoy ñäma'ayii:

—Wiindsón, xiiby yø'øya'ay miäyajnäbety, ja'a miičh hijty jim xmiøødhijpä ja'a Jordánpä møjnøøhawiimb, ja'a miičh tøø mnägápxiäbä coo Dios tøø quiety. May jäya'ay tøø ñämech maa miäyajnäbetiän.

²⁷ Mänit Juan miänaañ:

—Coo ja'a Dios jaduhñ tøø miäna'añ, paadiä Jesús miädia'agy pianøcxäxä nämay. ²⁸ Tøø hajxy mmädoy

cooĥ nga'a Cristo. Jawyíinhöch Dios xquiejxy. Páadyhöch jawyiin xquiejxy cooĥ mädia'agy nyajwá'xät yø'ø Jesúsçxpä. ²⁹ Coø ja'a pøc hu'ug maa jiadyii, ja'a jamiø'ød, je'eds ja'a jaxie'eb møød. Ja'a jamiø'ød ja'a miägu'ughajpä jii hijpä, xoonðaacp je'eduhñ coø jamiø'ød quiapxy. Jaanä xoonðaacpøch høøĥpä je'eguiøxpä coø Jesús miädia'agy pianócxäxä nämay. ³⁰ Tehngahnä hajxy miayø'øwa'añ, ja'a Jesús miädia'agy hajxy panócxäbä. Pero pønjátyhöchä nmädia'agy xpianócxäp, haweenø'øwaamb hajxy je'e.

³¹ Xyhanéhäm hajxy je'e nägøxiä, jaaya'ay jim tsohmä tsajpootyp. Yaayyä hajxy ndsänáayyäm hädaa yaabä naaxwiin, y hädaa yaabä naaxwiimbä mädia'agy hajxy nmädiáacäm. Pero jaaya'ay jim tsohmä tsajpootyp, ³² je'eduhñ miädiaacypy nebiaty jim tøø yhixy tøø miädoyyän tsajpootyp. Pero cabä miädia'agy miäbøjcäxä nämay. ³³ Pønhatiä Jesús miädia'agy mäbøjcäp, je'eds tøyhajt yejp coø Dios tiømiädia'agy. ³⁴ Jaaya'ay Dios tøø quiéxiäbä, Diosmädia'agy je'eduhñ miädiaacypy. Hamuumdu'joot Dios ja'a Jesús ja'a Diosh-espíritu miooyy nebiä Jesús jaduhñ miädiaactägätsät. ³⁵ Chojpy ja'a Dios ja'a yHuung; paadiä cøxiä wiin tøø yajcø'ødägø'øy. ³⁶ Pønä Dios yHuung ja'a miädia'agy mäbøjcäp, je'eds cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän. Ja'a hajxy ca'a mäbøjpä, cab hajxy jaduhñ jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän; yajcumadowáanäp hajxy je'e ja'a Diósäm.

4

¹⁻³ Coø Jesús miädoyhajty coogä fariseoshajxy hänäjty tøø miädohyaty coogä Jesús ja'a jiamioødhajxy hänäjty maas may yajmäböcy y yajnäbety quejee Juan, mänit Jesús hajxy wyiimbijty Judea. Galilea hajxy ñøcxtägajch.

⁴ Jim hajxy ñaxøøyy Samarianaaxooty. ⁵ Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sicar jim Samarianaaxooty, mäwiingón maa José ñädeedyñaaxän. Ja'a tieedy jaduñ jecy xøhajt Jacob. ⁶⁻⁸ Jimä nøøjut mädyii José yajmämähmøøyyä coo Jacob yho'cy. Coo Jesús hajxy jim miejch maa nøøjutän, tøø Jesús hänajty yhanuu'xø'øy. Mänit Jesús yhøxtaacy nøøjutpa'a. Tøø hänajty quiujyxiøøjø'øy. Mänitä jiamiøødhajxy ñøcxy cajptooty juuguiaabiä. Mänitä to'oxiøjc tu'ug quiädaacy nøøgoombä; Samaria hänajty chooñ. Mänit Jesús to'oxiøjc ñämaayy:

—Høøchä nøø móoyyác.

⁹ Mänit Jesús ñämaayyä:

—Tiiçh miiçh nøø coo xmiäyujwa'añ. Jue'e miiçh mdsooñ Judea. Høøch, yaaçh ndsooñ Samaria.

(Ix, cabä Judéabä jäya'ayhajxy hänajty miøødnijiootpaadyii ja'a Samáriabä jäya'ayhajxy.) ¹⁰ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo häxøpy mnajuø'øy tii mayhajt Dios tiunaamby maa miiçhcøxpän y pønçh høøch cooçh ja'a nøø tøø nja yujwa'añ, mänitøch cu xmiäyujwaañ ja'a nøø ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä.

¹¹ Mänitä to'oxiøjc yhadsooyy:

—Tsäguhm, cøøc hädaa nøøjut. Caj miiçh tii mmøødä coo ja'a nøø myajwohmädsømmät. Maa tyijy miiçh ja'a nøø mbäädät, ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä. ¹² Nejy, maas móctäm miiçh cuhdujt mmøødä quejee Jacob cuhdujt jeyhajty miøødä, ja'a hajxy hijty nhaphajt ndeedyhajtäm. Je'e hädaa nøøjut xyajmämähmøøyyäm. Yaa jecy ñøøhuucy møødä yhuunghajxy møødä yhanimalhajxy.

¹³ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo hädaa nøø hajxy yhu'ugy, najxp tiødsø'øhajxy jaduñ. Mänit hajxy tiødsø'øbäatägumbä cujaboom

cumaaxc. ¹⁴ Høøch, nyéjpiøch ja'a nøø, ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä. Coø hajxy yhú'ugät, ni mänaa ja'a tødsø'ø hajxy quia'a paattägájtšánät. Cøjxta'axiøø hajxy jaduhñ jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.

¹⁵ Cahnä to'oxiøjc ja'a mädia'agy hänäjty wyiinjuø'øyñä nebiä Jesús ja'a nøø ñägapxiän. Jue'e Jesús jaduhñ ñänøøm ja'a mayhajt ja'a Dios jaduhñ tiunaamby maa højtscøxpän. Mänit to'oxiøjc miänaañ:

—Høøchä nøø móooyäc nébiøch tødsø'ø xquia'a páatnät. Jaduhñhøch yaa miñ nga'a nøøwóhñnät.

¹⁶ Mänit Jesús miänaañ:

—Nøcx ja'a mnihyhap mõjya'ax; mänit yaa mwoomínät.

¹⁷ Mänit to'oxiøjc yhadsooyy:

—Cábøch nnihyhap.

Mänit Jesús miänaañ:

—Tehm tiøyhajt miich jaduhñ mmäna'añ coø nihyhap mga'a møødä. ¹⁸ Mägoøxcä mnihyhap tøø mmøødt-säna'ay, y yø'ø ya'adiøjc xim mmøødpä, tøyhajt, ca'a myiichä mhamdsoo nihyhap yø'ø.

¹⁹ Mänit to'oxiøjc miänaañ:

—Tsäguhñ, nyo'mädóobiøch jaduhñ coø miich ja'a Dioshèpíritu mmøødä. ²⁰ Jim højts nhap ndeedy ja'a Dios hajxy hijty jecy wyiingudsähgø'øy maa yø'ø tunän. Pero mijts mänaamb coø hajxy jim nwiingudsähgøøyyämät jim Jerusalén.

²¹ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Muuxy, mabøjcägøch nmädia'agy. Habaadáannäp je'ejän coø mijts ja'a Diosteedy homiaajä mwiingudsähgø'øwaannä. Ca'a ñä'ä jiiyyä hajtiä mwiingudsähgø'øwa'añ maa yø'ø tunän ni jim Jerusalén. ²² Hoy Dios hajxy mja wiingudsähgø'øy, cab hajxy mhixiä. Højts, nhixy højts ja'a Dios. Jaduhñ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ

coo ja'a judíos jäya'ay tu'ug jajnähwa'ads jajcuhwa'ad-sa'añ. ²³ Pəñ ja'a Dios teh̄m tiəyhajt wiingudsähgöŋäp, je'eds hamuumdu'joot wiingudsähgöŋby. Jadúhñäts ja'a Dios chocy coo wyiingudsähgö'əwəöd hamuumdu'joot. ²⁴ Jaduhñä Dios nebiä poj nebiä täxa'ajän. Tsipcəxp hit ja'a Dios hajxy nwiingudsähgöŋyämät.

²⁵ Mänit to'oxiəjc miänaañ:

—Ja'a Cristo, ja'a Dios quiexaambiä, je'e həjts nhahíxäm. Coe je'e quiäda'aga'añ, mänit həjts je'e cəxiä xyhawaanānäm.

²⁶ Mänit Jesús miänaañ:

—Höŋchäts je'e ja'a Cristo.

²⁷ Mänit Jesús jiamiədhajxy miejch. Coe hajxy yhi-jxy coe Jesús ja'a to'oxiəjc hänajty miəödmädia'agy, yagjuəŋy hajxy jaduhñ. Pero cab hajxy jajtəŋy tiigu-iəxpä Jesús ja'a to'oxiəjc hänajty coe miəödmädia'agy. ²⁸ Mänitä to'oxiəjc jii by chohñ maa hajxy hänajty miä-dia'aguiän. Jiibiä miajt ñähgueecy, ñəcxy je'e cajptooty, hoy ja'a cu'ughajxy ñäma'ayii:

²⁹ —Jam̄ jäya'ay hajxy tu'ug huug híxäm. Təŋch je'e xñajuə'əy nebiätyhəch haxəŋgpä təŋ nduñ. Jadúhñhəch je'e təŋ xyhawaanä. Je'e ndijjiäda'a je'e ja'a Cristo.

³⁰ Mänitä cu'ughajxy tiu'ubəjcy cajptooty, ñänəcxy ja'a Jesús hajxy. ³¹ Jimä Jesús hänajty ñäma'ayii ja'a jiamiədhajxy:

—Wiindsəñ, cay.

³² Mänit Jesús yhadsooyy:

—Xiičh jəŋ'xypəcy nməödä. Cab hajxy mnajuə'əy tii je'eduhñ.

³³ Mänitä jiamiədhajxy ñiñämaayyä:

—Nejy, təŋ jəŋ'xypəquiäda'a jajmėjtsäxä.

³⁴ Mänit Jesús miänaañ:

—Coočh jaduñ nmänaañ coočh jøø'xypocy nmøødä, je'ečh hānajty jaduñ nnänøømby coočh njootcujcä, coočh ngudiúnāt nébiøch Dios tøø xyhane'emiän, coočh tiuung nyajmáayyät; je'ečh jaduñ tøø xquiexy. ³⁵ Huug hiḡ yø'øya'ay hajxy xii mānajpä. Xmiäbøgáanäbøch nmädia'agy hajxy yø'ø. Jaduñ māwīnāts høøčhā nmädia'agy nebiä tømmd paquiä miayø'øyän. Tehm quiähxø'p jaduñ. Cab hajxy jaduñ mdehm miäná'anāt nebiä niippädøjc-hajxy miäna'añän cooc mādaaxpo'o yhabety, mänítac hajxy je'e yajpädø'oga'añ. ³⁶ Pøñhøch jāya'ay ja'a nmädia'agy xyajmäbøgáanäp, xoonḡda'agaamb hajxy je'e coo hajxy je'e may miäbøga'añ. Quipxy hajxy miøødxoonḡda'aga'añ ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøbajt yaghawa'xøøčhøhnäbä. Ja'a hajxy yajmäbøgáanäbä, je'edshajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiuğyhatiän. ³⁷ Tøyhajt je'eduhñ nebiä jāya'ayhajxy miäna'añän: “Wiingpä je'e niip, y wiingpä je'e yajpädø'p.” ³⁸ Tøøčh mijts nwiinguexy coo mijts jāya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy myajmäbøgät, ja'a hajxy hijty tøø miädoyhātiäbä. Wiingpä hajxy jayøbajt yajmädoyhajt; mijts høxhaam myajmäbøgaamby —nøm Jesús miänaañ.

³⁹ Ja'a Sicarpä jāya'ayhajxy, nāmay hajxy je'eduhñ miäbøjcä ja'a Jesús miädia'agy. Paady hajxy je'eduhñ miäbøjcy coo ja'a to'oxiøjc hānajty jaduñ tøø ñāgapxy cooc yhaxøøgwīinmahñdy cøjx ñajuøøyyäxä, møød cooc cøjx yhawaandøøwäxä. Jimä Sicarpä jāya'ayhajxy hānajty xiøønaxy Samarianaaxooty. ⁴⁰ Mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coo jim miähmø'øwät maa quiajpthajxiän. Mänit jiaanč mähmøøyy. Mejtsxøø je'eduhñ jim yhiyty. ⁴¹ Coo Jesús jiaac yajmøødmädiaacy ja'a jāya'ayhajxy, nāmay ja'a miädia'agy jiaac mäbøjcäxä. ⁴² Mänitä to'oxiøjc hajxy ñāmaayy:

—Høxtahmḡds miich jim hoy mnāgapxiän cajptooty,

cab højts tu'joot nmäbøjcy. Pero coo højts jiiby ngädaacy, mänit højts je'e xtiehm yhamdsoo mөөdmädiaacy. Mänit højts nmäbøjcy. Mänit højts nnajuөөyy coo yө'өyá'adiäm Cristohaty. Yө'өds hajxy xyajnähwa'ads xyajcuhwa'ad-sáanäm nägөxiä mäduhñtiä hajxy yaa ndsánáayyäm hä-daa yaabä naaxwiin.

⁴³ Nägooyyä mejtsxөө yhabejty, mänit Jesús hajxy tiu'ubøjnä, ñөcxnä hajxy jim Galilea. ⁴⁴ Hamdsoo Jesús je'eduhñ miänaañ cooc hajxy quia'a wiingud-sähgө'өyii maa yhamdsoo cajptän, ja'a Diosmädia'agy hajxy yaghawa'xөөbiä. ⁴⁵ Pero coo Jesús jim miejch Galilea maa yhamdsoo cajptän, mänit yajpoo'xä haxi'ig haxón. Paadiä Jesús yajpoo'xä, coo jäya'ayhajxy hänajty tөө yhixy hoy-yagjuөөñäjatypä, nebiaty Jesús jim tөө tiuñ tөө yajcähxө'өgy Jerusalén ja'a pascuaxөөjooty.

⁴⁶ Mänit Jesús jim jadähooc miéjtscombä Caná de Galilea maa ja'a nөө hänajty tөө yajwa'añguiojjiän vino. Jimä gobiernä mioonsä hänajty tu'ug tөө miech. Tu'ugä yhuung hänajty tөө pia'ambety jim Capernaum. ⁴⁷ Coo ja'a gobiernä mioonsä miädoyhajty coo Jesús hänajty tөө miech jim Galilea, mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coo yhuung nөcxy yajmөcpөjcäxä. Mөjta'agy yhuung hänajty. ⁴⁸ Mänitä gobiernä mioonsä ñämaayyä:

—Mijts, cahnä hajxy mmäbөcyñä, hoy hajxy tөө mja mädoxyaty cooch hoy-yagjuөөñäjatypä tөө nduñ. Mänit hajxy mmäbөga'añ coo hajxy mhuuc tehñ yhixa'añ.

⁴⁹ Mänitä gobiernä mioonsä miänaañ:

—Tsógäm, jam hadө'өchä; chámhөch nhuung yho'o-gaannä.

⁵⁰ Mänit Jesús miänaañ:

—Wiimbit jootcujc. Cabä mhuung yho'oga'añ.

Mänit Jesús miädia'agy jiaančh mäbөjcäxä. Mänit gobiernä mioonsä jiaančh wiimbijty. ⁵¹ Tu'haamhädaacpä

ja'a mioonsähajxy jiojcubaadøøyyä. Mänit yhawáan_xä cooc yhuung hánajty tøø jiaançh møcpøcy.

⁵² Mänit yajtøøyy mädunajtä hánajty tøø miøcpøcy. Mänit ñämaayyá:

—Häxøøyy ja'a tioy tiojch cujyxioøho'ogy.

⁵³ Mänit ja'a gobiernä mioonsä jiaançh jahmiejch coo Jesús hánajty häxøøyhajty cujyxioøho'ogy tøø miäna'añ cooc yhuung miøcpøga'añ. Mänit Jesús ja'a miädia'agy cøjx miäbójcäxä mäduhñtiä hajxy tiu'ugtøjcä.

⁵⁴ Miämetsc-hoocpä Jesús je'eduhñ yajcähxø'cy ja'a hoy-yagjuøøñjatypä jim Galilea. Mänit je'eduhñ yajcähxø'cy coo hánajty tøø yhoy Judea.

5

¹ Mänit Jesús ñóxcumbä jim Jerusalén xøøhajpä. Ja'a judíos xioøhajxy hánajty jadáanöp. ² Jimä tsiidaact jaduhñ tu'ug xioøhaty Betzata, ja'a hebreohayuuc-haamby. Jimä tsiidaact mädøyyä maa ja'a meegtoo'taactän. Mägooxc-hit ja'a tøjwiing wäditiä jim maa ja'a tsiidaactän.

³ Mayyá pa'amjäya'ay hánajty jim quio'na'ay møødä wiindspä møødä tecymia'adpä møødä tecymiucypiä. Jim hajxy hánajty yhahixy coo ja'a nøøjaduhñ jiädsenyó'oyät.

⁴ Wiingumänaa ja'a Dios mioonsä tsajpootypä hánajty tu'ug quiäda'agy nøøyagjädsenyohbiä maa ja'a tsiidaactän. Pero cab hánajty quiähxø'øgy. Nägooyyá ja'a nøø hajxy hánajty jaduhñ yhixy tiägø'øy jädsenyohbiä, mänitä pa'amjäya'ayhajxy tiägø'øy nøøjooty. Ja'a hánajty jayøbajt tehñ tiägøøçhohmbä, je'eds hánajty jaduhñ møcpøjp nidiuhñ. Hoy tyii pa'amä hánajty jia møødä, yajnajxyp je'e. ⁵ Jim jäya'ay hánajty tu'ug pia'amgo'na'ay. Miähii'xmajmocxtägøøgiümøjtpä hánajty jim tøø yhity.

⁶ Coo Jesús ja'a pa'amjäya'ay jaduhñ yhijxy, mänit Jesús yajtøøyy:

—Nejy, mmøcpøgaambä.

⁷ Mänitä pa'amjäya'ay yhadsooyy:

—Cábøch nbøn pøn̄høch xpiädá'agäp nøøjooty coo ja'a nøø tiägø'øy jädsenyohbiä. Cooch hänajty jiiby nja tägø'øwa'añ, tøø wiingpä hänajty tiägøøñä.

⁸ Mänit Jesús miänaañ:

—Pädø'øg, yajpädø'øg mdo'ogy, yohñä.

⁹ Mänitiä pa'amjäya'ay jaduhñ jiaančh møcpøjcy. Mänitä miaabejt jiaančh yajpädø'cy yo'oyø'cy. Poo'xxiøøjooty hänajty je'e. ¹⁰ Mänitä judíoshajxy miänaañ, ñämaayy ja'a craa ja'a hänajty tøø yajmøcpøgyíijäbä:

—Poo'xxiøø jäda'a. Cabä cuhdujt jaduhñ myiñ coo yø'ø mdo'ogy jäda'a mgapwädítät.

¹¹ Mänit jäya'ay yhadsooyy ja'a hänajty tøø miøcpøquiäbä:

—Jaayá'ayhøch tøø xyajmøcpøquiäbä, je'ečh jaduhñ xñämaayy cooçh ndo'ogy nyajpädø'øgät.

¹² Mänit miäyajtøøwa:

—Pøn̄ jaduhñ tøø xñäma'ay coo mdo'ogy myajpädø'øgät, coo myo'oyø'øgät.

¹³ Cabä mähdiøjc ñä'a hadsooyy. Hix, jaančh tehñ ñämay jäya'ayhajxy hänajty jim. Tøø Jesús hänajty yhi-jxtägóoyyänä. Paadiä mähdiøjc hänajty quia'a najuø'øy waamb yhadsówät. ¹⁴ Mänit cueeñtiä, mänit Jesús yhíjxcumbä maa ja'a tsajtøjc hamøjpän. Mänit Jesús miänaañ:

—Huuc mäadow, chaa miich nnämä'awät, tøø miich mmøcpøcy. Ca'a tii pojpä cädieey mduñ coo maas haxøøg mjädät.

¹⁵ Mänitä mähdiøjc hoy ñägapxy maa ja'a judíoshajxiän cóodäm Jesús je'e, ja'a hänajty tøø miäyajmøcpøquiäbä.

¹⁶ Coo Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä yajcähxø'cy ja'a poo'xxiøøjooty, paadiä judíos Jesús hajxy miädsiphajty;

paady hajxy wyiinmaayy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät.

¹⁷ Mänit Jesús miänaañ, ñämaayyä ja'a judíoshajxy:

—Cábøch nDeedy mänaa tiuumbädø'øy. Jäda'anäbaadyñä tiuñ. Páadyhøch jaduñ nbaduumbä, hoy jaduñ jia poo'xxiøjootiä.

¹⁸ Paady hajxy jia wiinmaayy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät, coo Jesús ja'a hoy-yagjuøñäjatypä yajcähxø'cy ja'a poo'xxiøjooty, møød coo jaduñ miänaañ cooc Dios Tieedyhaty, møød coo yajnimiäbaatä nebiä Diosän.

¹⁹ Mänit Jesús miänaañ, ñämaayyä ja'a judíoshajxy:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, cábøch nhamdsoo tuuñg nduñ; jadúhñhøch nduñ nébiøch nDeedy jim tiuñän. Nebiátyhøch nDeedy tiuñ, jadúhñhøch nduumbä. ²⁰ Xchójpøch nDeedy. Xyajnähixø'øbiøch nebiaty je'e tiuñ. Maas hoy-yagjuøñätyhøch nDeedy xyajnähixø'øwa'añ neby hajxy myagjuø'øwät. ²¹ Yagjujypiøjpøch nDeedy ja'a ho'ogyjiäya'ay. Jaaná jadúhñhøch nyagjujypiøgaambä, pønjátyhøch nyajnáhdíjap.

²² NDéedyhøch, cab je'e pøn yajcumädowa'añ. Høøch je'e tøø xquiuhdujtmø'oy coøch jäya'ay nyajcumädówät, ja'a hajxy ca'a mädia'agymiäbøjpä.

²³ Páadyhøch jaduñ tøø xquiuhdujtmø'oy coøchä jäya'ayhajxy ween xwyiingudsähgø'øy nébiøch nDeedy wyiingudsähgø'øyijän. Pønjátyhøch hajxy xquia'a wiingudsähgøøby, ni nDéedyhøch hajxy xquia'a wiingudsähgøøyyäbä, ja'aäch tøø xquiexiäbä.

²⁴ 'Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, pøn-jaty højts nmädia'agy hajxy xmiäbøgáanap móødhøch nDeedy, tøø ja'a haxøøgpä hajxy quiøxy najtshixøøñä. Je'eds hajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiu-gy-hatiän. Cab hajxy je'e mänaa quiumädowa'añ. ²⁵ Ja'a

hajxy ca'a mábøjpä, tøø yhabaady coöchä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä. Coochä nmädia'agy hajxy jaduhñ xmiäbøjcät, jaduhñ hajxy jiu gyhada'añ cøjxta'axiøø nebiä Dios jiu gyhatiän. ²⁶ Miøødhøch nDeedy cuhdujt coo jäya'ayhajxy ñämä'awät coo hajxy jaduhñ jiu gyhádat tsajpootyp cøjxta'axiøø. Je'eçh cuhdujt tøø xmiø'oy coöchä jäya'ayhajxy jaduhñ nnämä'awät coo hajxy jim yhidät cøjxta'axiøø. ²⁷ Cooch je'eduhñ tøø xwyiinguexy, páadyhøch jaduhñ tøø xquihdujtmø'oy cooch nya-nähdíjät nebiaty jäya'ayhajxy jíádät. ²⁸ Ca'a hajxy myagjuø'oy. Habaadaamb je'e coöchä ho'ogyjiäya'ayhajxy nyaaxpádsøma'añ. Mänítøch nmädia'agy hajxy xmiä-dowaanä. ²⁹ Mänit hajxy nägøxiä quiøxy jutpádsøma'añ mäduhñtiä hajxy hánajty tøø yho'ogy. Ja'açh nmädia'agy hajxy hánajty tøø xmiäbøjcäbä, je'eds hajxy nøcxaamb tsajpootyp. Ja'açh nmädia'agy hajxy hánajty tøø xquia'a mábøjcäbä, je'eds hajxy ca'awaamb haxøøgtuum.

³⁰ 'Nyajtødiägøøbiøch nébiøch nDeedy xñäma'ayän. Ca'a yhøøchä nhamdsoo wiinmahñdy nyaghijpy. Ngudiúumbiøch jaduhñ nébiøch nDeedy xmiägapxy xyhane'emiän. Cooch jaduhñ ngudiuñ, páadyhøch ja'a tøyhajt nyecy cooch nyajtødiägø'oy. ³¹ Cooch häxøpy hamdsoo nniñägapxyii, mänit hajxy cu mmänaañ coöchä tøyhajt nga'a mädia'agy. ³² Jiiçhä wiingpä xñägapxy; nnajuøøbiøch coo ja'a tøyhajt je'eduhñ yecy. Diøshøch je'e xñägapxp. ³³ Tøøch mijts hoy xyajtøy maa Juangän pø Diøshøch tøø xjiaançh quexy. Mänitä Juan ja'a tøyhajt hajxy xmiøoy. ³⁴ Pero høøch, ca'a jiäyá'ayhøch tøø xyhawaanä cooch Dios tøø xquiexy. Nyagjahmiéjchpøch mijts nebiä Juan hajxy tøø xyhawaanän cooch Dios tøø xquiexy, neby hajxy jaduhñ mnähwa'ads mguhwá'adsät. ³⁵ Yajwa'xyp ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy hijty. Xyajnähixøøby hajxy hijty neby

hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät. Hoy ja'a miädia'agy hajxy hijty mmädóowä. Pero cabä miädia'agy hajxy hijty mmäbøgaanä. ³⁶ Ndúumbiøch nébiøch nDeedy tøø xyhane'emiän. Cooçh jaduññ nduññ, cähxø'p jaduññ cooçh nDeedy tøyhajt tøø xquiexy. Cooçh hajxy jaduññ xyhixy nébiøch nduññän, páquiøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät, hoy ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy tøø mga'a ja mäßbøjcä ja'a høøçhcøxpä cooçh xñägapxy. ³⁷ Ja'a nDéedyhöch, ja'açh tøø xquiéxiäbä, høøçhcøxpä jiiiby tøø xyajcujaayii maa Diosmädia'aguiän. Pero cab hajxy mnajuø'øy cooçh nDeedy ja'a miädia'agy jaduññ nmädiaacä. Cab hajxy mnajuø'øy cooçh jaduññ nduññ nébiøch nDeedy tiuññän. ³⁸ Pero cábøch mijts nDeedy ja'a miädia'agy tøø xmiäbøjcä, ja'açh tøø xquiéxiäbä. Coo hajxy häxøpy tøø mmäbøcy, cu xmiäbøjcøch mijts ja'a nmädia'agy. ³⁹ Myajmädiaac-ho'py ja'a Diosmädia'agy hajxy, ja'a jecy mähmøyyäbä cujaay. Paady hajxy jaduññ myajmädiaac-ho'ogy coo tyijy hajxy jaduññ mjugyhádat nebiä Dios jjugyhatiän. Chaads mijts hajxy nnämä'awät, cooçh nmädia'agy hajxy xyajtúunät, mänit hajxy jaduññ mjugyhádat. Pero hóyhøch Diosmädia'agy xjia nägapxy, ⁴⁰ cábøch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøgaanä. Cooçh mijts nmädia'agy hamuumdu'joot xmiäbøjcät, mänit hajxy mäßbøcy mjugyhádat nebiä Dios jjugyhatiän.

⁴¹ 'Cábøch nmøjpäda'agy, hóyhøch jäya'ayhajxy xquia'a ja wiingudsähgø'øy. ⁴² Nnajuøøbiøch coo mijts Dios mga'a tsocy. ⁴³ NDéedyhöch tøø xjia hamdsoo quexy. Pero cábøch mijts nmädia'agy xmiäbøgaanä. Coo wiingpä miédsät, je'eds mijts ja'a miädia'agy paquiä mmäbøgaanäp. ⁴⁴ Cábøch mijts nmädia'agy hoy xmiäbøgaanä. Jia tsojpy ja'a mjoothajxy jaduññ coo jäya'ay hajxy xwyiingudsähgø'øwät. Pero cabä mjoothajxy chocy coo Dios hajxy xchógät. ⁴⁵ Ca'a yhøøçhä

mijts jim nnäxø'øwø'øwaamby maa Dios wyiinduumän. Ja'a Moisésäts mijts jaduñ xñäxø'øwø'øwaamb. Mmänaamb hajxy jaduñ coo tyjy Diosmädia'agy hajxy mmäböcy, ja'a Moisés jecy quiujáhyäbä. ⁴⁶ Coo mijts cu mjaančh mäßöjcy, cu xmiäböjcøch nmädia'agy hajxypä. Høøchcøxpä Moisés jaduñ jecy quiujahy. ⁴⁷ Pero pø cab hajxy mmäböga'añ nebiä Moisés jecy quiujahyyän, ni høøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäßögäaäbä.

6

¹ Cumejtspo'o cudägøøgpø'o Jesús jim ñøcxy mejyhawiimb. Mejtstu'u ja'a mejy xiøhaty Galilea møød Tiberias. ² Nämay Jesús hänajty pianøcxyii jäya'ayhajxy. Paady hänajty pianøcxyii coo hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty tøø yajcähxø'øgy, møød coo pa'amjäya'ay hänajty tøø yajmøcpøcy. ³ Mänit Jesúshajxy jim wyiimbejty maa ja'a tunguhduumän møødä jiamiøødhajxy. Mänit hajxy jim yhöxtaacy tunguhduum. ⁴ Mäwiingoomb ja'a pascuaxøø hänajty, ja'a judíøshajxy yagjájtabä. ⁵ Mänit Jesús wyiinhee'ppejty coo jäya'ay hänajty may pianøcxyii. Mänit Jesús ja'a Felipe ñämaayy:

—Maa ja'a caayyøøc hajxy nbáatämät coo yø'øya'ay hajxy nyajcáayyämät nämay.

⁶ Paadiä Jesús jaduñ miänaañ, yhuuc nä'ä mädia'agyhixaamby hänajty waambä Felipe hänajty yhadsowa'añ. Tøø Jesús hänajty hamdsoo wyiinmay nebiä jäya'ayhajxy hänajty yajcaya'añii. ⁷ Mänitä Felipe yhadsooyy:

—Ni mejtsmägo'x denariojuy ja'a tsajcaagy quia'a mädøyhádät, hoy hajxy tu'lii'xyjaty cu nja móoyyäm.

⁸ Andrés ja'a Jesús ja'a jiamiøød hänajty tu'ug xiøhaty, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Mänitä Andrés ja'a Jesús ñämaayy:

⁹ —Chaadsä pigäna'c ja'a cebadatsajcaagy miøødä mä-gooxcä, møødä hacx metscä. Pero cab jaduñ miädøy-hádät. Hiç, majiäya'ay yø'øduñ.

¹⁰ Mänit Jesús miänaañ:

—Näma'aw hajxy ween hajxy yhöxta'agy.

Møj jim miøøjootä. Jim hajxy yhöxtaacy ja'a mä-gooxmilpä ya'adiøjc-hajxy møødä to'oxiøjc-hajxy hawi-ing. ¹¹ Mänit Jesús ja'a tsajcaagy quioondsooyy. Mänit Jesús Dios jaduñ ñämaayy: “Dioscujú'uyäp.” Mänit Jesús ja'a jiamiøød ja'a tsajcaagy miooyy. Mänitä jiamiøød ja'a tsajcaagy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä maa jäya'ayhajxy hänäjty yhäña'ayän. Møødä hacx hajxy yajmäwa'xøøbiä. Jaduhñtiä jäya'ayhajxy miooyyä mäduhñtiä hajxy hänä-jty quiaaya'añ. ¹² Coø hajxy quiaabiädøøyy, mänit Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Yajpäð'øg tsajcaagyquiaadiuc hajxy møødä hacxtsu'tstuc, neby hajxy jaduñ nga'a nähguéecämät.

¹³ Mänit ja'a tsajcaagyquiaadiuc hajxy cøjx yajpäð'øgy møødä hacxtsu'tstuc. Majmetscach hajxy yaghujch ja'a tsajcaagyquiaadiuc. ¹⁴ Coø jäya'ayhajxy yhiçxy nebiä Jesús ja'a tsajcaagy hänäjty tøø yajwa'añguiojjiän, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä:

—Pues tehñ tiøyhajt, yø'øds je'e, ja'a hajxy hijty nhahíxämbä coø hajxy hijty xñämedsáañäm nebiä Dios-mädia'agy miäna'añän.

¹⁵ Coø Jesús ñajuøøyy coø hänäjty nõçxy piäda'aga'añii gobiernä mädsib'øbä, mänit jim chohñnä. Mänit jim ñøcxnä nidiuhñ tunjoot.

¹⁶ Coø chuujøøyy, mänitä Jesús jiamiøødhajxy yhä-daacy mejypia'a. ¹⁷ Mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Jim Capernaum hajxy hänäjty ñøcxa'añ mejyhawiimb. Wiingoods hänäjty. Cahnä Jesús ja'a jiamiøød hänäjty piadyñä. ¹⁸ Mänitä poj piäð'ocy

moc. Mänitá mejy chajcuju cøxp. ¹⁹ Mägooxkilómetro tädujkilómetro hajxy hánajty tøø ñøcxy, mänitá Jesús hajxy yhijsy coo ja'a barco hánajty tøø ñajtspaadø'øy. Yohby Jesús hánajty mejywyiing. Mänitá jiamiøødhajxy chähgøøbiøjcy. ²⁰ Mänit hajxy ñämaayyá:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy; Jesúshøch høøch.

²¹ Mänit hajxy jiootcugøøyy. Mänitá Jesús yajtägøøyyá barcojooty. Mänitiá hajxy jim miejtsnä mejypia'a maa hajxy hánajty ñøcxiän.

²² Cujaboom, jimnä majiäya'ayhajxy hánajty mejyhawiimbä, maa hajxy hánajty tøø yajcayiijän. Ñajuøøby hajxy hánajty coo Jesús hánajty tøø quia'a møødtu'ubøgyii ja'a jiamiøødhajxy quipxy. Hijxä ja'a Jesús jiamiøødhajxy coo hajxy tiu'ubøjcy barcojooty ja'a majiäya'ayhajxy. Jagoo barco hánajty tu'ug; je'le hajxy hánajty tøø yajtu'ubøcy. ²³ Mänitá barco hajxy yajmejch wiingpä, ja'a Tiberiastsohmä. Jim hajxy miedsøøyy maa jäya'ayhajxy hánajty tøø chajcaagyquiayyän, mänaa Jesús ja'a Dioscujú'uyäp yequiän. ²⁴ Coo ja'a majiäya'ayhajxy yhijsy coo Jesúsha-jxy quia'a jiijän, mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy Jesúshøxtaabiä. Jim hajxy ñøcxy mejyhawiimb jim Capernaum.

²⁵ Coo hajxy jim miejch mejyhawiimb, mänitá Jesús hajxy jim piaaty. Mänit Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, mänaa mmejch.

²⁶ Mänit Jesús miänaañ:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, páadyhøch mijts hijty xyhøxta'ay cooch mijts je'le cu'uxiä nyajcaayy. Cábøch mijts je'le xmiäyajtøwa'añ tiiguiøxpøch ja'a hoy-yagjuøøñäbä coo nyajcähxø'cy.

²⁷ Paady hajxy mduñ, jaduhñä cay hu'ugy hajxy mbaady. Pero chaads mijts nnämä'awät jadunajtä coo hajxy mhøxtá'awät neby hajxy mjugyhádat nebiä Dios

jiugyhatiän. Høøch mijts cuhdujt nmo'owaamby coo hajxy jaduhñ mjugyhádat. Páadyhøch mijts jaduhñ nmo'owa'añ, cooçhä Dios tøø xquiuhdujtmó'oy, høøch ja'a Diosquexypä.

²⁸ Mänit Jesús miäyajtøøwa:

—Neby højts ngudiúnät nebiä Dios choquiän.

²⁹ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Chojpy ja'a Dios cooçh mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøjcät, ja'açh tøø xquiéxiäbä.

³⁰ Mänitä Jesús miäyajtøøwägumbä:

—Tii hijxtahñd hoy-yagjuøøñäbä myajcähxø'øgaamby neby højts miich ja'a mmädia'agy jaduhñ nmäbøjcät coo miich ja'a Dios tøø xquiexy. ³¹ Ja'a hajxy hijty nhaphájtäm ndeedyhájtäm ja'a jecypia, jimä maná hajxy quiaaayy maa hánajty pøn quia'a tsäna'ayän. Moisés ja'a maná yajwa'añguij. Ja'a maná, nebiä tsajcaaguiän je'e. Jiiby jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Yajcaayyä jäya'ayhajxy ja'a tsajcaagyhajpä ja'a tsajpootyptsohmä. Dios jaduhñ quejx.”

³² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät: Caha Mioisésä mijts ja'a tsajcaagy xyajnäguejx ja'a tsajpootyptsohmä. Dios, je'eds hajxy je'e xyajnäguejx. Je'eds hajxy je'e xquiuhdujtmó'owaamb coo hajxy jim mdägó'owät tsajpootyp. ³³ Ja'a Dios tøø quiéxiäbä, jim tsajpootyp je'e tøø choñ. Paady je'e yaa tøø quiäda'agy nejy mijts xquiuhdujtmó'owät coo hajxy mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän.

³⁴ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Højts yø'ø tsajcaagy móoyyäc cøjxta'axiøøbä, ja'a tsajpootyptsohmä.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ coo hajxy quia'a wiin-juøøyy coo Jesús jaduhñ ñiñänøøma hamdsoo coo je'e tøø quiexyii ja'a Dios.

³⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch je'e, ja'a Dios tøø quiéxiäbä. Cuhdujtyéjþoch coo hajxy jim tiägø'owät tsajpootyp pønjátyhöch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Cøjxta'axiøø hajxy jim yhidät. ³⁶ Pero mijts, cábøch ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä, hoy hajxy tøø mja hixy coöchä hoy-yagjuøøñäbä tøø nja yajcähxø'øgy. ³⁷ Pønjátyhöch ja'a nDeedy jaduhñ xyajcø'owaanøøby, je'ečhä nmädia'agy xmiäbøgáanäp. Nguhbøgáambiøch hajxy je'e. ³⁸ Páadyhöch tøø nd-soon tsajpootyp coöch ngudiúnät nébiøch nDeedy xyhane'emiän, ja'ačh tøø xquiéxiäbä. Cábøch ja'a nhamd-soo wiinmahñdy nyaghida'añ. ³⁹ Cábøchä nDeedy miäna'añ coo hajxy haxøøgtuum quiá'awät, ja'ačh hajxy tøø xyajcø'owaanøøbyäbä, coo ja'a xøø jumøjt jaduhñ yhabéjñät. Pero jaduhñ miäna'añ coöch hajxy nyajnøcxät tsajpootyp. ⁴⁰ Jaduhñhöch ja'a nDeedy miäna'añ coo hajxy cøjxta'axiøø jiugyhádat neby jaaya'ay jiugyhatiän, pønjaty jaduhñ najuøøby coöchä Dios xyHuunghaty, pøn-játyhöch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Je'ečh hajxy jim nyajnøcxaamby tsajpootyp coo ja'a xøø jumøjt yhabéjñät.

⁴¹ Coo Jesús miädiaacpædøøyy, mänit tiägøøyyä wiin-gapxpéjtäbä ja'a judíoshajxy. Paadiä wyiingapxpejtä coo hánajty tøø miäna'añ coo jim choon tsajpootyp. ⁴² Jaduhñ hajxy ñiñämaayyä:

—Jesús yø'øya'ay xiøhaty; José yhuung yø'ø. Nhixy-hájtäm ja'a tiaj tieedy yø'ø. Høhndaacp yø'øduhñ cooc tyijy jim tøø choon tsajpootyp.

⁴³ Mänitä Jesús ja'a judíos yhojy:

—Ca'a hajxy mgapxtägoonä. ⁴⁴ Pønñhöch ja'a nDeedy yajnähdiþy, je'ečhä nmädia'agy xmiäbøgáanäp. Je'ečh

nyajnøcxaamby tsajpootyp coo ja'a xøø jumøjt yhabéjnät. ⁴⁵ Jiiby jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo Dios jäya'ay nägøxiä yajnahixø'øwa'añ. Pønjátyhøch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy tøø xwyiinjuøøyyä tøø xyhabøjcä, jé'edshøch ja'a nmädia'agy tøø xmiäbøjcä.

⁴⁶ 'Cábøch nDeedy mänaa yhixyii jäyá'ayäm; høøch nidiuhm tøø nhixy. Jímhøch ndsooñ Dioswiinduum. ⁴⁷ Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, pønñhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'eds jugyhadaamb cøjxta'axiøø nebiä Dios jjugyhatiän. ⁴⁸ Høøch hajxy jaduhñ jim nya-jtägø'øwaamby. ⁴⁹ Ja'a nhaphájtäm ndeedyhájtämhajxy, ho'c hajxy je'e, hoy ja'a maná hajxy jia caayy pactuum. Ja'a maná, mäjaayejc jaduhñ. Pero paquiä ja'a miäjaaha-jxy quiøjxy.

⁵⁰⁻⁵¹ Høøch, páadyhøch tøø ndsooñ jim tsajpooty nébiøch jäya'ayhajxy jim nyajtägø'øwät. Jim hajxy yhi-da'añ cøjxta'axiøø pønjátyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp. Nnähdugáambiøch ja'a nni'x ja'a ngopc. Nnähho'-tu'udáambiøch jäya'ayhajxy nägøxiä.

⁵² Mänitä judíoshajxy yajcapxiøøyy ja'a Jesús ja'a miä-dia'agy:

— Nejy, xmio'owáañäm yø'øya'ay ñi'x quiopcäda'a coo ndsú'tsämädä.

⁵³ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a judíoshajxy:

— Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, høøch ja'a Diosquexypä, cooch mijts ja'a nni'x ja'a ngopc xquia'a tsú'tsät, cooch mijts ja'a nnø'ty ja'a njoot xquia'a húucät, cab hajxy jim mdägø'øwät maa Dioswiinduumän. ⁵⁴ Pønjátyhøch ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsäp, pønjátyhøch ja'a nnø'ty ja'a njoot xyhúucäp, je'eds je'e hidaamb cøjxta'axiøø jim tsajpootyp. ⁵⁵ Tsu'tsøc-høch ja'a nni'x ja'a ngopc; huucøc-høch ja'a nnø'ty ja'a njoot. ⁵⁶ Pønjátyhøch

ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsäp, pønjátyhøch ja'a nnø'ty ja'a njoot xyhúucäp, je'ečh jaduññ nnänøømby ja'a nmädiá'agyhøch hajxy xmiäbójcäp. Je'ečh hajxy nguhdujtmo'owaamby coo hajxy yhídät cøjxta'axiøø jim tsajpootyp. Tu'ugmädiá'agyhøch hajxy nmøødhida'añ. ⁵⁷⁻⁵⁸ Ja'a nDéedyhøch, ja'ačh tøø xquiéxiäbä, je'ečh jaduññ tøø xquihdujtmo'oy cooč jäya'ayhajxy jim nyajnócxät tsajpootyp, pønjátyhøch ja'a nmädiá'agy xmiäbójcäp. Jim hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø. Ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm, ho'c hajxy je'e jequiän, hoy ja'a maná hajxy jia caayy. Pero pønjátyhøch ja'a nmädiá'agy xmiäbójcäp, cab hajxy quia'awa'añ haxøøgtuum mänaa.

⁵⁹ Jaduññ Jesús jim miädiaacy Capernaum coo hánajty yajnáhixø'ø y tsajtøgooty maa ja'a judíos ja'a Dios hajxy hánajty wyiingudsähgø'øyan.

⁶⁰ Coo Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduññ jim miädooyy, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Cab hajxy jaduññ nguhbójcämät; tsip xex yø'ø mädi-a'agy jaduññ.

⁶¹ Najuøøyy Jesús jaduññ nebiaty hajxy hánajty miädi-a'aguiän. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Nejy, cábøchä nmädiá'agy hajxy xjiøpøgø'øwáanäjä.

⁶² Coočh mijts xyhíxät cooč hánajty jim nnøcxy tsajpootyp, mänítøch mijts ja'a nmädiá'agy xmiäbøgaanä cooč jim ndsooñ tsajpootyp, høøch ja'a Diosquexypä.

⁶³ Ja'a mjuøhñdyhajxy, je'eds hajxy yaa xyagjugyhajp. Ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy, cab hajxy je'e yaa xyagjugyhaty. Coočh mijts ja'a nmädiá'agy xmiäbójcät, mänit hajxy mdägø'øwät jim tsajpootyp. ⁶⁴ Pero cahnä hajxy nägøxiä mmäbøcyñä.

Paadiä Jesús jaduhñ miänaañ, ñajuøøby hänajty jaduhñ pønjayty hänajty je'e ca'a mädia'agymiäbøgaamb. Ñajuøøby hänajty je'ebä pønñ hänajty yegáañäp ho'cøoc. Jäguemiä Jesús jaduhñ ñajuøøyy mänaa ja'a miägu'ughajpähajxy tiägø'øyän yajñähixøøbiä. ⁶⁵ Mänit Jesús miänáangumbä:

—Páadyhöch mijts jaduhñ nnämaayy: “Pøñhöch ja'a nDeedy yajñähijpy, je'ečhä nmädia'agy xmiäbøgáañäp.”

⁶⁶ Coö Jesús jaduhñ miädiaacpäðøøyy, mänitä jiamioðdhajxy nämay wyiimbijnä. Cabä Jesús hajxy hänajty mioðdwäditaannä. ⁶⁷ Mänitä Jesús ja'a jiamioðd miäyajtøøyy ja'a nämajmetspähajxy:

—Nejy, xpiuhwa'adsáambøch mijtspä.

⁶⁸ Mänitä Simón Pedro yhadsooyy:

—Wiindsón, caj. Tii højts miich coö nnä'ä puhwá'adsät. Miič højts je'e xyajñähixøøby neby højts jim ndägø'owät tsajpootyp. ⁶⁹ Nmäbøjcäp højts miichä mmädia'agy. Nnajuøøby højts coö jim tøø mdsooñ maa Diosän, coö mGristähaty, ja'a højts hijty nhahijxypä, ja'a Dios hijty quiexaambiä.

⁷⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Páadyhöch mijts tøø nwiimbiy nébiøch hajxy jaduhñ xmiøðdwädität, mijts ja'a nämajmetspä. Pero xii hajxy tu'jäya'ay mmøødä, ja'a møjcu'uwiinmahñdymøødpä.

⁷¹ Ja'a Judas jaduhñ nänøøma, ja'a Simón Iscariote yhuung. Ja'a Judas, je'edsä Jesús hänajty yegaamb ho'cøoc, hoy ja'a Judas ja'a Jesús hänajty jia møødwädity møødä nämajtu'ugpähajxy.

7

¹ Mänitä Jesús tiägøøyy cajpthayohbiä jim Galilea. Cab hänajty jim wiäditaannä jim Judea, je'eguiøxpä coö ja'a judíošhajxy hänajty yhøxta'ay nebiä Jesús hajxy

yaghó'ogät. ² Jadaañäp ja'a judíos xiøøhajxy hñajty coo ja'a ramada hajxy yhädiuñ. Jim hñajty jiada'añii Jerusalén. ³ Mänitá Jesús ñämaayyá yhuchhajxy:

—Ca'a yaa mmähmø'øy. Nøcx jim Judea. Ween ja'a mmägu'ughajpähajxy jimbä yhuug hijxpä ney miiçh ja'a hoy-yagjuøøñajatypä myajcähxø'øguiän. ⁴ Myajcähxø'py miiçh hijty maa jäya'ay quia'a mayyän. Pero pø chojpy ja'a mjoot jaduñ coo ja'a mmädia'agy wiädität ja'a miiçhcøxpä, mänit hijxwiinduum myajcähxø'ogät majäya'ayhagujc.

⁵ Cabä Jesús ja'a miädia'agy hñajty miäböjçäxä ni ja'a yhamdsoo huchhajxy. Paady hajxy jaduñ miänaañ. ⁶ Mänitá Jesús miänaañ:

—Cahnä yhabaadyñä cooçh jäya'ayhajxy nhawáañät pøñhöch høøch. Pero mijts, homiänaajä hajxy jim mnøcxät Jerusalén. ⁷ Caj mijts cu'ug xmiähanhathy. Pero høøch, xmiähanhájypøch cu'ug. Páadyhöch hajxy xmiähanhathy cooçh nnägäpxy coo hajxy yhaxøøgwädity. ⁸ Nøcx mijts xøøhat. Cábøch nnøcxa'añ høøch. Cahnä yhabaadyñä cooçh jäya'ayhajxy nhawáañät pøñhöch høøch.

⁹ Mänit Jesús miädiaacpäðøñä. Mänit jim jiaançh mähmøøñä jim Galilea.

¹⁰ Mänit Jesús yhuchhajxy jim ñøcxy xøøhajpä Jerusalén. Mänit Jesús jim pianøcxy hamee'ch. ¹¹ Jimä judíos ja'a Jesús hajxy hñajty yhöxta'ay maa ja'a xøø hñajty jiadyiijän. Jaduñ hajxy hñajty miäna'añ:

—Maada'a tyijy je'e.

¹² Mädiäacäp ja'a Jesús hñajty ja'a majiäya'ayhajxy. Näje'e hajxy hñajty miäna'añ cooc yhojiäya'ayä. Näje'e hajxy hñajty miänaambä cooc tyijy yhaxøøgjäya'ayä, cooc tyijy hñajty wiädity cu'ugwiinhøhmbä.

¹³ Pero hamee'ch hajxy hānajty miādia'agy. Hix, chähgøøby hajxy hānajty ja'a judíos wyiindsønhhajxy.

¹⁴ Mägujnä xøø hānajty jiadyii, mänit Jesús tiägøøyy tsajtøgooty yajñähixøøbiä. ¹⁵ Mänitä judíoshajxy yagjuøøyy, miānaañ hajxy:

—Tii yø'øya'ayāda'a coo jiaančh teh̄m̄ jiaty madiu'u y caj yhøxpøquiä.

¹⁶ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa; nDéedy-høch miādia'agy hädaa jaduh̄n, ja'ačh tøø xquiéxiäbä.

¹⁷ Pøñ jaduh̄n cudiunaamb nebiä Dios miāna'añän, je'e najuø'øwaamb coo quia'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa, coo Diosmädia'agy hädaa. ¹⁸ Pøñ jioot jaduh̄n tsojp coo yajcumáyät, je'edsä yhamdsoo mädia'agy mädiaacp. Pero chójpiøch njoot coo Dios wyiingudsähgø'øwøøjät, ja'ačh tøø xquiéxiäbä. Nmøødhøch ja'a tøyhajt; cábøch nhøhnda'agy.

¹⁹ 'Tøyhajt coo Moisés ja'a ñocy jecy yejcy, túhmäts. Jiilby jaduh̄n miāna'añ ñocyjiooty coo hajxy hoy mjäya'ay-hädät. Pero cab hajxy mgudiuñ. Mmänaamb hajxy jaduh̄n cooçh hajxy xyagho'oga'añ.

²⁰ Mänitä cu'ug yhadsooyy:

—Nej, mguhmäñøøbiä coo jaduh̄n mmäna'añ coo højts miičh nyagho'oga'añ. Pøñdsän miičh xyagho'ogaamb.

²¹ Mänitä Jesús miānaangumbä:

—Tähóoc-høch ja'a hoybä tøø nduñ ja'a poo'xxiøøjooty; mänit hajxy myagjuøøyy nägøxiä. Mmänaamb hajxy jaduh̄n coo hajxy tii nga'a túunämät ja'a poo'xxiøøjooty; paady hajxy myagjuøøyy. ²² Moisés ja'a cuhdujt jecy yec coo hajxy mnicircuncidarhadøøjät. (Ca'a Mioisésä yajtsohndaac; yhaphajpä tieedyhajpähajxy jecy yajtsohndaac.) Paadiä mhuung hajxy mcircuncidarhaty hoy jia poo'xxiøøjootiä.

²³ Mgudiuumby hajxy jaduħn nebiä Moisés ja'a cuħdujt jecy yejquiän; pero mjootma'p hajxy coočhä jäya'ay tøø nyajmøcpøcy ja'a poo'xxiøjøoty. ²⁴ Cabä jäya'ay hajxy paquiä mwiinmahñdyhíxät nebiä wyiinmahñdy je'e. Coø jecy mmøødhídät, mänítäts ja'a wyiinmahñdy je'e mhíxät. Coočhä pa'amjäya'ay tøø nyajmøcpøcy ja'a poo'xxiøjøoty, paady hajxy jaduħn mmäna'añ cóogøch tyjy ja'a haxøøgwiiinmahñdy nmøødä. Mmänaamb hajxy jaduħn coo tii nga'a túuñämät ja'a poo'xxiøjøoty. Pero Dios mänaamb coo yhahixø'øcy coo hajxy ndúuñämät.

²⁵ Mänitä Jerusaléngpä jäya'ayhajxy näje'e tiägøøyy mänaambä:

—Yø'øds hajxy yhøxtaaby coo hajxy yagho'oga'añ.

²⁶ Xiidsä quiapxy majiäya'ayhagujc, y caj waamb ñäma'ayii. Nej, mänaamb højts nwiindsønħajtämħajxiäda'a coo yø'ø Miesíasä, ja'a hajxy nhahíxämbä.

²⁷ Nnajuøøyyäm hajxy maa yø'øya'ay chooñ. Pero ja'a Mesías, ja'a gobiernähadaambä, cab hänäjty yajna-juø'øwa'añ maa hänäjty chooñ.

²⁸ Jiibiä Jesús hänäjty yajnäħixø'øcy tsajtøgooty. Coø jaduħn miädooyy waambaty hajxy hänäjty miäna'añ, mänitä møc miänaañ:

—Xyhíxyhájpøch hajxy. Mnajuøøby hajxy maačh nd-sooñ. Pero ca'a yhøøchä hamdsoo tøø nwiinmay coočhä yaa ngädá'agät. Ja'a nDéedyhøch tøø xquiexy. Pero cab hajxy mnajuø'øcy. ²⁹ Nhíxyhøch je'e. Jímhøch ndsooñ. Je'ečh jaduħn tøø xquiexy.

³⁰ Coø Jesús jaduħn miänaañ, mänitä jia madsaanä. Pero caj ñä'a yajmajch. Cajnä hänäjty yhabaadyñä coø Jesús yagho'ogøøjät. ³¹ Hoy ja'a Jesús hänäjty jia madsa'añii, nämay ja'a Jesús ja'a miädia'agy hänäjty miäbøjcäxä. Mänit hajxy miänaañ:

—Coo ja'a Mesías jaduñ miédsät, ja'a hajxy nahájxämbä, nej, maas hoy-yagjuøøñájaty ja'a Mesíasäda'a yajcähxø'øga'añ quejee nej yø'øya'ay jaduñ yajcähxø'øguiän.

³² Mänitä fariseoshajxy jaduñ miädoyhajty waambaty Jesús hänajty miädia'agyii. Mänitä policíahajxy quiejxä coo Jesús hajxy miádsät. Ja'a fariseoshajxy jaduñ mäguejx møødä teedywiindsøñhajxy. ³³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábøch mijts jejcy nmøødhidaannä. Nøcxáannäbøch maaçhä ndsohñän. ³⁴ Xjia høxta'awáambøch hajxy, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy jim hoy mnøcxät maaçh nhida'añän.

³⁵ Mänitä judíoshajxy ñiñämaayyä:

—Maa yø'øya'ayäda'a ñøcxa'añ coo hajxy jaduñ nga'a páatämät. Nej, nøcxaambäda'a jim maa ja'a judíoshajxy wa'xyjaty chäna'ayän maa ja'a hajxy ca'a Israelpähajpän, coo Diosmädia'agy yajnähixø'øwät ja'a hajxy ca'a judíoshajpä. ³⁶ Tiida'a tyijy coo miäna'añ cooc hajxy nja høxta'awáañäm, pero cábäc hajxy nbaadäänäm, y cooc hajxy hoy nga'a nøcxämät maa yhida'añän.

³⁷ Coo ja'a xøø hänajty miayaannä, ja'a møjxøøjooty, mänitä Jesús tiänaayyø'cy. Mänitä møc miänaañ:

—Pøñ tødsóøyyäp, ween yaa myiñ maaçh høøçhän, ween min yhu'ugy mädyíibøch nmo'owaamby.

Jaduñ Jesús yajnimiäbaatä nebiä møjnøøgopcän. Mänitä miänáangumbä:

³⁸ —Pøñjátyhöch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'eçhä nmädia'agy xyajwa'xtägájtsäp, nebiä Diosmädia'agy miäna'añän.

³⁹ Jaduñ Jesús miänaañ, pønjaty ja'a miädia'agy mäbøgáañäp, mänitä Dioshespíritu mio'owa'añii. Cahnä

Dioshespíritu hänajty quiäda'agynä. Cahnä Jesús hänajty yagho'ogyii; cahnä hänajty yhoodiägachñä maa ja'a Tieediän.

⁴⁰ Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús hänajty tøø miädia'aguiän, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Tehñ tiøyhajt ja'a Dios ja'a quiugapxy yø'ø, ja'a Dios hijty quiexaambä.

⁴¹ Näje'e hajxy miänaambä:

—Ja'a Mesías yø'ø, ja'a gobiernähadaambä.

Pero näje'ehajxy miänaambä:

—Pero cabä Mesías jim choona'añ Galilea. ⁴² Jaduhñ Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a Mesías ja'a David yhaphada'añ tieedyhada'añ, y cooc jim choona'añ Belén maa ja'a David jecy chänaayyän.

⁴³ Coo hajxy hänajty jaduhñ miädia'agy, cab hajxy hänajty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii ja'a Jesúscøxpä. ⁴⁴ Näje'e ja'a Jesús hajxy hänajty jia madsa'añ, pero caj pøn ñä'a majch.

⁴⁵ Mänitä policiahajxy wyiimbijty maa ja'a teedywiindsøñhajxiän, maa ja'a fariseoshajxiän. Mänitä policiahajxy ñämaayyä:

—Tii hajxy coo mga'a yajmejch.

⁴⁶ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab jaduhñ pøn mänaa miädia'agy nej yø'øya'ay miädia'aguiän.

⁴⁷ Mänitä fariseoshajxy miänaañ:

—Cab jaduhñ yhooyä coo mijts jaduhñ tøø myajwiinhøhmbä. ⁴⁸ Caj yø'øya'ay ja'a miädia'agy miäböjçäxä ja'a wiindsøñhajxy møødä fariseoshajxy. ⁴⁹ Pero yø'ø cu'ughajxy, cabä jecyquiuhdujt hajxy jiaty. Ween hajxy chaächpøcy.

⁵⁰ Jimä Nicodemo hänajty, ja'a Jesús hänajty tøø ñähóyyäbä. Fariseohajp hänajty je'ebä. Mänitä Nicodemo miänaañ:

⁵¹ —Cab højts nguhdujthájtäm jaduhñ myiinäm coo jäya'ay nyajcumädóowämät coo hänajty tøø nga'a mädi-a'agymiädóowäm jayøjp.

⁵² Mänitä Nicodemo wyiinwohñä ñämaayyá:

—Jaduhñ miičh mbamädiaacpä nebiä Galileabä jäya'ayhajxy miädia'aguiän. Huuc tehñ yajmädia'ag ja'a Diosmädia'agy. Cab jaduhñ jiiby maa myiñ coo ja'a Dios ja'a quiugapxy jim choona'añ Galilea.

⁵³ Mänit hajxy ñøcxnä maa ja'a tiøjc-hajxiän.

8

¹ Mänitä Jesús jim ñøcxy maa ja'a tuñ jaduhñ xiøhatiän Olivos. ² Cujaboom jopyjiajjøøgyñä, mänitä Jesús ñøcxy maa ja'a tsajtøjcän. Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämejtsä. Mänitä Jesús yhäñaaguiädaacy, tiägøøyy yajñähixøøbiä. ³ Mänitä to'oxiøjc tu'ug yajmejtsä maa Jesúsän. Ja'a cuh-dujtyajñähixøøbiähajxy mäyajmejts møødä fariseoshajxy. Paadiä to'oxiøjc hänajty tøø miačhii coo hänajty tøø tiu'uma'ady tøø tiu'udägoy. Mänitä to'oxiøjc jim yajnøcxä maa ja'a cu'ughagujcän. ⁴ Mänitä cu'ug ja'a Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøñ, paady hädaa to'oxiøjc tøø miačhii coo tøø piaadyii wiingya'adiøjmøød. ⁵ Jiiby maa ja'a Diosmädi-a'aguiän, jiibiä Moisés hajxy xyhanéhñäm coo ja'a to'oxiøjc jaduhñbä hajxy nguhgá'tsämät. Miičhäts, waamb miičh mmánaambä.

⁶ Paady hajxy jaduhñ yajtøøyy, coo hajxy hänajty miädowa'añ pø tu'ugmädia'agy ja'a Jesús hänajty møødä Diosmädia'agy. Yhøxtaaby hajxy hänajty nebiä Jesús

hajxy ñähwaambédät coo häxøpy quia'a tu'ugmädi-a'aguiä. Pero cabä Jesús waamb yhadsooyy. Mänitä Jesús ñaaꝑcooyy. Mänitä tiägøoyy jahbiä cø'øhaam naaꝑwiin. ⁷ Mänitä Jesús jaduħñ miäyajtóøwägumbä. Mänit yhäñaaguiugøoyy. Mänit miänaañ:

—Pønä pojpä cädieey ca'a møød, ween quia'tstsooñ.

⁸ Mänitä Jesús ñaaꝑcóogumbä. Mänit tiägóøguiumbä jahbiä naaꝑwiin. ⁹ Coo hajxy jaduħñ miädooyy nebiä Jesús hänäjty tøø miäna'añän, mänit hajxy je'e tiu'ubøjnä hani-diuħmjaty. Ja'a møjpä, je'e jawyiin tehñ tiu'ubøjtsoħñ. Niñajuøoyyä hajxy hamdsoo coo ja'a pojpä cädieey hajxy hänäjty miøødä, paady hajxy tiu'ubøjcy. Mänämetscä Jesús ja'a to'oxiøjc miøødmähmøoyy. Jimä to'oxiøjc hänäjty tiäna'ay Jesús ja'a wyiinduum. ¹⁰ Mänitä Jesús yhäñaaguiugøoyy. Mänitä Jesús ja'a to'oxiøjc ñämaayy:

—Maa jaaya'ayhajxy, ja'a hajxy hijty xquiuhga'ad-saambä. Nej, caj pøn tøø xñä'ä cuhga'ačhä.

¹¹ Mänitä to'oxiøjc yhadsooyy:

—Wiindsøn, caj.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Ni høøch jaduħñ nga'a mänaambä coo miič mya-jcuħgá'adsät. Nøcx; cab jaduħñ haxøøg mjatcøøñät.

¹² Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Jaduħñ mäwíinhøch nyajnimiäbaadyii nebiä jøønän coočhä jäya'ayhajxy nyajñähixø'øy ja'a tu'u hoybä. Pønjaty ja'a nmädia'agy xpianøcxáanäp, cab jaduħñ wiädita'añ hagoodstuum. Cøjxta'axiøø jim yhida'añ tsajpootyp.

¹³ Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy ñämaayy:

—Hamdsoo miič mniñänømyii. Pero caj miič mnä'ä tømíädia'agy.

¹⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tømiädiáacpøch, hóyhøch hamdsoo nja niñänømyii. Nnajuóøbiøch maäch ndsooñ maäch nnøcxxy. Pero mijts, cab hajxy mnajuø'øyy. ¹⁵ Nä'ä nägóobøch mijts xñä'ä nähwaambety. Pero høøchä, cábøch jäya'ay nä'ä nägoobä nnähwaambety. ¹⁶ Tøyhájtthøch nnä'ägädä mädi-a'agy. Ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa; ja'a nDéedyhøchä miädia'agy hädaa, ja'açh tøø xquiexiäbä. ¹⁷ Miimb jaduñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän, coo jäya'ayhajxy tiu'ugmädia'aguiä nämetscä, pues tøyhajt hajxy jaduñ jeypy. ¹⁸ Pues højts, tu'ugmädia'agy højts møødhøch nDeedy cooçh je'e tøø xquiexy.

¹⁹ Mänitä fariseoshajxy miänaañ:

—Maa mDeedy.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábøch mijts xñajuø'øyy; ni ja'a nDéedyhøch hajxy xquia'a najuøøyyä. Cooçh mijts häxøpy xñajuø'øyy, xñajuøøyyäbøch ja'a nDeedy hajxy häxøpy.

²⁰ Yajnähxøøguiujc ja'a Jesús jaduñ miänaañ jiiby tsajtøgooty, jiiby mädoøyyä maa ja'a cajän maa ja'a xädø'øñ hajxy hänajty yajnähgäda'aguiän. Pero cabä Jesús hänajty pøn miadsa'añii, hoy hänajty jia mädia'agy cu'ughagujc. Cahnä hänajty yhabaady coo je'e miad-søøjät.

²¹ Mänitä Jesús miänaangumbä:

—Nøcxáannäbøch høøch. Xjia høxta'awáambøch mijts, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy hoy mnøcxät maäch nnøcxa'añän. Coo hajxy mho'oga'añ, jiiby hajxy mga'awa'añ haxøøgtuum.

²² Mänitä judíoshajxy ñiñämaayyä:

—Nej, hamdsooda'a ñiyagho'oga'añii, coo hajxy jaduñ nga'a nøcxämät maa ñøcxä'añän.

²³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Yaa mijts mdsooñ, hädaa yaabä naaxwiin. Pero hөөч, tsajpóotypөч ndsooñ, ca'a yaaja. ²⁴ Tөөч mijts jaduñ nnäma'ay, coo hajxy hänäjty tөө mho'ogy, cahnä mbojpa mgädieey hajxy hänäjty xñähwa'ačhñä. Cabä mbojpa mgädieey hajxy xñähwa'adsa'añ coočhä nmädi-a'agy hajxy xquia'a mäbөjцät pөñhöч hөөч.

²⁵ Mänitä Jesús hajxy miäyajtөөyy:

—Pөñäsän miich.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tөөч mijts nja hawáanäm pөñhöч hөөч.

²⁶ Madiú'ujөч nnägápxät coo hajxy haxөөг mjäya'ayhaty. Cábөч mijts ja'a nmädi-a'agy xmiäbөjцä. Nhawáanäm mijts jaduñ nebiátyhöч jaaya'ay tөө xñajtsapxөөyyän, ja'ačh tөө xquiéxiäbä.

²⁷ Pero cab hajxy wyiinjuөөyy coo Jesús ja'a Tieedy jaduñ ñägäpxy. ²⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cөөч mijts hänäjty tөө xmiөjpahbety, mänit hajxy mnajuө'owa'añ pөñhöч hөөч, y coočhä nhamdsoo cuhdujt nga'a yajtuñ. Pero jaduñ nhawáanäm nebiátyhöч ja'a nDeedy tөө xyajnähixө'өy. ²⁹ Xmiөөdwädíjpөч je'e, ja'ačh tөө xquiéxiäbä. Cábөч nidiuhñ tөө xñähgue'egy je'eguiөxpä cooč homiänaajä ngudiuhñ nébiөч tөө xyhane'emiän.

³⁰ Coo ja'a Jesús jaduñ miädiaacy, mänitä miädi-a'agy miäbөjцäxä nämay.

³¹ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a judíoshajxy, ja'a Jesús ja'a miädi-a'agy hajxy hänäjty tөө miäbөjцäbä:

—Cөөч mijts ja'a nmädi-a'agy xquiudiúunät homiänaajä, mänítөч mijts hamuumdu'joot xmiөөdwädítät.

³² Jaduhñdsä төyhajt hajxy mmөөdhädät cooč ja'a Dios tөө xquiexy. Jaduhñdsä mhaxөөгwiinmahñdy hajxy mnajtshixө'өwät, nebiä möjcu'ugong hajxy jaduñ xquia'a hané'emät.

³³ Mänitä judíoshajxy yhadsooyy:

—Abraham hõjts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy. Cab hõjts pøn xyhane'emy. Tii jaduñ coo mmäna'añ coo hõjts ja'a mõjcu'ugong xquia'a hané'emät.

³⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts tehñ tiõyhajt nnämä'awät, pønjaty ja'a pojpä cädieey jaduñ mõød, mõjcu'ugong jaduñ hanehmb. ³⁵ Ja'a moonsähajxy, cab hajxy jim yhity cõjxta'axiøø maa hajxy quiuduñän. Pero ja'a cu-moonsä yhuungä, je'eds jim nä'ägä hijp maa ja'a tiõjcän. ³⁶ Høøch, nbuhbédäbøch mijts jaduñ nebiä mhaxøøg-wiinmahñdy hajxy mnajtshixó'øwät, nebiä mõjcu'ugong hajxy jaduñ xquia'a hané'emät. ³⁷ Nnajuøøbiøch jaduñ coo Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty. Pero xyagho'ogáambøch mijts, je'eguiøxpä coo hajxy tu'joot mga'a tuna'añ nébiøch mijts nja näma'ayän. ³⁸ Nmädiáacypiøch nébiøch ja'a nDeedy tøø xyajmøødmädia'aguiän. Pero mijts, jaduñ mijts mjäya'ayhaty nebiä mdeedy yaa jiäya'ayhatiän hädaa yaabä naaxwiin, nebiä cu'ug yhane'emiän.

³⁹ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Abraham hõjts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Pø tøyhajt ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty, jaduñ hajxy mjäya'ayhápät nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtjän. ⁴⁰ Pero xyagho'ogáambøch mijts, hõyhøch mijts ja'a tøyhajt tøø nja yajmøødmädia'agy, mädyíibøch ja'a Dios tøø xyajmøødmädia'agy. Cábøchá Abraham häxøpy xyagho'oga'añ. Caj mijts mjäya'ayhaty nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtjän. ⁴¹ Jaduñ mijts mjäya'ayhaty nebiä mdeedyhajxy jiäya'ayhatiän.

Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Tøyhajt højts ja'a Abraham hijty nhaphaty ndeedy-haty. Jaduhñ højts njäya'ayhaty nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtjän. Tu'ug højts nDeedy; Dios je'e.

⁴² Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo Dios hajxy häxøpy tøyhajt mDeedyhaty, xchójpøch mijts häxøpy yaabä. Jímhøch tøø ndsooñ maa Diosän; pero yaač nhijnä hädaa yaabä naaxwiin. Ca'a yhamdsoo jóothøch yaa tøø ngäda'agy. Diøshøch xquiejx. ⁴³ Xiøøbøch yaa nja mädia'agy; cábøch mijts ja'a nmädia'agy xñä'ä cudiunaanä. ⁴⁴ Ja'a møjcu'ugong hajxy mdeedyhajpy. Jaduhñ hajxy mjäya'ayhaty nebiä mdeedy jiäya'ayhatiän. Mänit je'e tiägøyy jäya'ay-yagho'pä mänaabä naaxwiin yhawijy tiøøxta'aguiän. Cabä tiømiädia'agy. Cabä hädaa yaabä naaxwiin hoy jiäya'ayhaty. Høhndaacp je'e; jaduññ ñä'ägä cuhdujthaty. Jaduhñ jäya'ayhajxy yaa jajnähiøø'yii ja'a møjcu'uwiinmahñdy. ⁴⁵ Pero høøch, cooçh mijts ja'a tøyhajt nyajmøødmädia'agy, cábøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcä. ⁴⁶ Hopiønä ñajuøø'y cooçhä pojpä cädieey nga'a møødä. Jaduhñ hajxy mnajuøø'owät cooçhä tøyhajt nmädia'agy. ⁴⁷ Ja'a Dios ja'a yhuungä, miädóowäp je'e ja'a Dios ja'a miädia'agy. Pero mijtsä, caj mijts Dios xyhuunghaty; paadiä Dios miädia'agy hajxy mga'a mädownä.

⁴⁸ Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a judíošhajxy:

—Nej, cab jaduññ tiøyyä coo jim mdsooñ Samaria, coo møjcu'ugong tøø xyajtägøø'yä.

⁴⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábøçhä møjcu'ugong tøø xyajtägøø'y. Nwiinguhd-sähgøøbiøch ja'a nDeedy. Pero cábøch mijts xwyi-ingudsähgøø'y. ⁵⁰ Cábøch hamdsoo nmäna'añ cooçh hajxy xwyiingudsähgøø'owät. Ja'a nDéedyhøch jaduññ mänaamb. Yajcumädowaamby je'e pønñhøch haxøøg

San Juan 8:51   43   San Juan 8:58

xñänøømb. ⁵¹ Chaads mijts teh̄m tiøyhajt nnämä'awät, coočhä nmädia'agy pøñ xmiäbójcät, ni mänaa quia'a hó'ogät.

⁵² Mänitä judíoshajxy yhadsooyy:

—Hoorá sí, tøø højts nnajuø'øy coo møjcu'ugong tøø xyajtägø'øy. Tøø ja'a Abraham yho'ogy møødä Dios ja'a quiugapxyhajxy. Pero miičh mänaamb coo mmädi-a'agy pøñ xmiäbójcät, ni mänaa quia'a hó'ogät. ⁵³ Nej, maas møc miičhä cuhdujt mmøødä quejee ja'a Abraham jecy miøødhajty, ja'a hajxy hijty nhaphajtäm ndeedyhajtämbä. Tøø je'e yho'ogy. Jaduhñ ja'a Dios ja'a quiugapxyhajxy tøø yho'pä. Pøñ tyijy miičh coo jaduhñ mniñänømyii.

⁵⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhñ yahixø'øy coočh hamdsoo nniguiu-mayóøjät. Pero Diøshøch xquiumaaby, ja'a tyijy mijts mDioshajpy. ⁵⁵ Cahnøch nDeedy hajxy xñajuøøyyä. Pero høøch, nhíxyhøch høøch. Coočh nmäná'anät coočh nga'a hixiä, høhñdá'agäbøch jaduhñ nej mijts mhøhñda'aguiän. Pero nhíxyhøch høøch. Nmäbójcäbøch ja'a miädia'agy je'e. ⁵⁶ Ja'a Abraham, ja'a hajxy jecy nhaphajtäm ja'a ndeedyhajtämbä, xoondaacp je'e hijty coočh hánajty xyhixa'añ mänáajøch hánajty nhida'añän hädaa yaabä naaxwiin. Tøøch je'e xjiaančh hixy. Mänit jiaančh xoondaacy.

⁵⁷ Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a judíoshajxy:

—Je'enä jaduhñ mdsanä. Nej, tøø ja'a Abraham mhixiä.

⁵⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts teh̄m tiøyhajt nnämä'awät, jíiyyämøch hánajty; cahnä Abraham hánajty jiinä.

⁵⁹ Mänitā tsaā hajxy quionø'cy; Jesús hajxy hānajty quiuhga'adsaamby. Pero tøø ja'a Jesús hānajty ñigu-iu'učhii. Mänit piädsøømnā tsajtøgooty.

9

¹ Jimā Jesús hānajty ñaxy. Mänitā wiindspā tu'ug yhiixy. Jaduhnā mähdiøjc ñä'ägā maaxhuunghajty wiin-ma'ad. ² Mänitā Jesús ñāmaayyā ja'a jiamioødhajxy:

—Wiindsón, tii yø'øya'ay wyiināda'a coo mia'adā. Pønā pojpä cādieeyāda'a tøø tiuñ, yø'øya'ayā, tøgā tiaj tieediā.

³ Mänitā Jesús yhadsooyy:

—Ni pøn. Paady yø'øya'ay wyiin mia'adā nebiā Dios ja'a miājaa jaduhn quiähxø'øgāt maa yø'øya'aguiøxpän.

⁴ Tsøc Diostuung hajxy túunām, ja'ačh tøø xquiéxiäbā, mäduhñtiā jugyhajt hajxy nmøødhajtām. Coø hajxy nhó'cānāt, cab hajxy jaduhn mānaa ndúunānāt. ⁵ Coočh yaa nhity hädaa yaabā naaxwiin, nyajcähxø'piøch jäya'ay piojpä quiädieeyhajxy.

⁶ Mänitā Jesús ñajtsujøøyy naaxwiin. Mänitā chujy yajmo'ondscojy. Mänitā pyiinø'cy. Mänitā wiindspā yajwiingupiinøøyy ja'a chujy, ja'a hānajty tøø mio'ond-scojjiäbā. ⁷ Mänitā Jesús ja'a wiindspā ñāmaayy:

—Nøcx niwyiimbujøø maa ja'a tsiidaact jaduhn xiøhatiän Siloé —je'e jaduhn ñänøømby, Quexy.

Mänitā wiindspā hoy jiaančh niwyiimbujyii. Coø wyi-imbijnā, tøø hānajty wyiindøø'xø'nā. ⁸ Mänitā mähdiøjc yhiixä ja'a miädojc-hajxy møødā hajxy hijty yhiixypā coø hānajty xiädø'øñyujwa'añ. Mänitā hajxy miānaañ:

—Nej, caj jie'e yø'øjä, ja'a hijty naxy xädø'øñyu-jwaambā häña'a.

⁹ Nāje'e hajxy hānajty miāna'añ:

—Jaančh je'e yø'ø.

Nāje'e hajxy hānajty miāna'añ:

—Ca'a jie'ejä; pero teh_m jiaduh_n quiähxø'øgy.

Pero ja'a mähdiojc, hamdsoo hänajty ñiñänømyii:

—Høøch je'e hijty wiinds.

¹⁰ Mänitä miäyajtøøwa:

—Nejy mwiindøø'xø'cy.

¹¹ Mänit yhadsooyy:

—Jaaya'ay ja'a Jesúshajpä, jaaya'ay ja'a chujy yajmo'ondscoj. Mänitøch xyajwiingubiinøoyy. Mänitøch xñämaayy coöch nøcxy nniwyiimbujyii maa ja'a tsiidaact jaduh_n xiøhatiän Siloé. Mänitøch hoy njaančh niwyiimbujyii. Mänitøch nwiindøø'xø'cy.

¹² Mänitä miäyajtøøwägumbä:

—Maa jaaya'ayäda'a.

Mänit yhadsooyy:

—Pämäadädä.

¹³ Mänitä mähdiojc yajnøcxä maa ja'a fariseos wyiinduumhajxiän, ja'a hänajty tøø wyiindøø'xø'øguiäbä.

¹⁴ Poo'xxiøjooty ja'a Jesús ja'a chujy yajmo'ondscojy, yajwiindøø'xø'cy ja'a wiindspä. ¹⁵ Mänitä mähdiojc miäyajtøøwägumbä ja'a fariseoshajxy:

—Nejy mwiindøø'xø'cy.

Mänit yhadsooyy:

—Chujy jaaya'ay yajmo'ondscoj; je'ečh je'e xyajwiingubiinøoyy. Mänitøch hoy nniwyiimbujyii. Mänitøch nwiindøø'xø'nä.

¹⁶ Mänitä fariseoshajxy näje'e miänaañ:

—Ca'a yø'øya'ay Dyiosquexiä. Tuumb yø'øduh_n poo'xxiøjooty. Cabä cuhdujt miøødä coo jaduh_n tiúnät poo'xxiøjooty.

Pero näje'e hajxy hänajty miäna'añ:

—Pero nebiä cuboj cugädieejäya'ay ja'a hoy-yagjuøøñajatypä jaduh_n ñä'a yajcähxø'øgät.

Cab hajxy hānajty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii.
¹⁷ Mānitā mähdiöjc ñāmaayyā, ja'a hānajty tøø wyiindøø'xø'øguiäbä:

—Miičhäts, waamb miičh mmāna'añ. Nejy yø'øya'ay mnänømy, ja'a tøø xyaghijxø'øguiäbä.

Mānit yhadsooyy:

—Dios je'e tøø quiexy.

¹⁸ Cabä judíoshajxy hānajty miäböga'añ coo jaaya'ay hijty wyiindsä, coo jaaya'ay hijty tøø wyiindøø'xø'øgy. Paady hajxy miøjyaaxy jaaya'ay tiaj tieedy. ¹⁹ Mānit hajxy miäyajtøøwä:

—Nej, mijts ja'a mhuung yø'ø, ja'a hajxy mnänøømbiä coo hijty wiinds tøø miaaxhuunghatiä. Nebiäda'a tøø yhijxø'øgy.

²⁰ Mānitā tiaj tieedyhajxy yhadsooyy:

—Højts nhuung jaančh yø'ø. Wiinds jiaančh maaxhuunghajty. ²¹ Pero cab højts nnajuø'øy nejy tøø yhi-xø'øgy o pøn jaduhñ tøø yaghijxø'øgy. Yø'ø hajxy mäyajtøw. Møj yø'øjän. Ween hamdsoo ñägapxy.

²² Paady hajxy jaduhñ miānaañ, coo ja'a teedywiindsøn hajxy hānajty chähgø'øy. Tøø ja'a teedywiindsøn hajxy hānajty quiojyquiapxyhaty coo hajxy hānajty yajpādsøma'añ tsajtøgooty pøn jaduhñ mäna'anaamb cooc Jesús Miesiashaty. Nägooyyā hajxy hānajty yajtøjpādsøma'añ, cab hajxy hānajty yajtøjtägø'øwaannä tsajtøgooty. ²³ Paady jaaya'ay tiaj tieedyhajxy miānaañ: “Yø'ø hajxy mäyajtøw. Møj yø'øjän.”

²⁴ Mānitā mähdiöjc miøjyáaxägumbä, ja'a hānajty tøø yhijxø'øguiäbä. Mānitā ñāmaayyā:

—Højts tøyhajt móoyyác. Nnajuøøby højts coo Jesús quiuboj quiugädieeyä.

²⁵ Mānit yhadsooyy:

—Cábøch nnajuø'øy pø cuboj pø cugädieey je'e. Pero nnajuøbiøch coøch tøø nhijxø'øgy, hóyhøch hijty nja wiindsä.

²⁶ Mänit ñämaayyä:

—Nej xyaghijxø'cy.

²⁷ Mänit yhadsooyy:

—Tøøds mijts nja hawáañäm. Pero cab hajxy mmäbøjcy. Tii hajxy coo mmädozáangombä. Nej, mbanøcxáañp ja'a miädia'agy hajxypä.

²⁸ Mänit yhojjä ñämaayyä:

—Miičh jaduñ mbanøcxäp ja'a miädia'agy. Højtsä, Moisés ja'a miädia'agy nbanøcxäp. ²⁹ Nnajuøøby højts coo Dios ja'a Moisés miøødmädiaacy jequiän. Pero jaaya'ayä, cab højts nnajuø'øy maa chooñ.

³⁰ Mänitä mähdiøjc yhadsooyy:

—Hoy-yagjuøøñä jaduñ. Cab hajxy mnajuø'øy maa jaaya'ay chooñ, hóyhøch tøø xjia yaghijxø'øgy. ³¹ Hoy piøñä jaduñ ñajuø'øy coo Dios jaduñ quia'a mädoowa ja'a miädia'agy ja'a cuboj ja'a cugädieey. Pero pøn ja'a Dios jaduñ wiingudsähgøøby, pøn jaduñ cudiuumb nebiä Dios yhane'emiän, je'e ja'a miädia'agy jaduñ mädoowäxäp ja'a Diósäm. ³² Høxtahm̄ds ja'a naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän, ni mänaa jaduñ quia'a yajmä-doyhaty coo jäya'ay yaghijxø'øgyii, ja'a wiinds tøø mi-aaxhuunghátiäbä, høxtä jäda'anäbaady. ³³ Coø jaaya'ay häxøpy quia'a Diosquexiä, cab jaaya'ay cu yajcähxø'cy hoy-yagjuøøñäbä.

³⁴ Mänitä mähdiøjc yhojjä:

—Nej, xyajñähixø'øwaamb højts miičhä. Pojpätuum cädieedium miičh tøø mmaaxhuunghaty.

Mänitä mähdiøjc je'e yajpädsøøma tsajtøgooty.

³⁵ Mänitá Jesús miädoyhajty coo ja'a mähdiøjc hánajty tøø yajpádsømyii tsajtøgooty. Mänitá Jesús ja'a mähdiøjc yhöxtaayy. Mänit jiaančh paaty. Mänitá Jesús miánaañ:

—Nej, mmábójcáp ja'a miädia'agy, ja'a Dios tøø quiéxiäbä.

³⁶ Mänitá mähdiøjc yhadsooyy:

—Wiindsón, pøn jaduhñ mnänøømby. Høøčh hawáañác nébiøch ja'a miädia'agy nmábójcät.

³⁷ Mänitá Jesús miánaañ:

—Tøø je'e mhixy. Høøčh je'e.

³⁸ Mänitá mähdiøjc miánaañ:

—Wiindsón, mábójpøch.

Mänitá Jesús wyiinjjcádaacä, wyiingudsähgøyyä.

³⁹ Mänitá Jesús miánaañ:

—Páadyhöch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin neby hajxy jaduhñ yhixó'øgät, ja'a hajxy hijpä nebiä wiindspän; møød neby hajxy jaduhñ wyiindsó'øwät, ja'a hajxy hijpä nebiä hijxpän.

⁴⁰ Jimä fariseoshajxy hánajty näje'e tiäna'ay maa Jesús hánajty mädøyyän. Coo hajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús miánaañän, mänitá Jesús hajxy ñämaayy:

—Nej, mmánaamb miičh jaduhñä coo højts jaduhñ nhijpä nebiä wiindspän.

⁴¹ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Coo hajxy häxøpy mhity nebiä wiindspän, cabä pojpä cädieey hajxy häxøpy mhixyhaty. Pero coo hajxy jaduhñ mmána'añ coo hajxy mhity nebiä hijxpän, paadiä mbojpä ja'a mgädieey hajxy xquia'a nähwa'ačhñä.

10

¹ Mänitá Jesús miánaangombä:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät: cabä mee't-spähajxy jiiby tiägø'øwø'øy maa ja'a meegcuraahaawän.

Wiingtuum hajxy je'e tiägø'owø'oy maa ja'a curaahaaw quia'a hitiän. ² Pero ja'a cumeeg, je'eds jiiby tägø'owøøby maa ja'a curaahaawän. ³ Yajtägøøby ja'a curaagüeendäha-jpä ja'a cumeeg jiiby curaajooty. Coö hänajty mieeg-møjya'axa'añ, mänitä mieeg quiøxy xøøguya'axy. Yo'mä-dooby ja'a meeg ja'a wyiindsón hajxy. Mänitä cumeeg yhøxwoobädsømy. ⁴ Coö ja'a meeghajxy hänajty tøø piädsømy, mänitä wyiindsón hajxy cøjx piadu'ubøcy. Paady hajxy jaduhñ piadu'ubøcy coö ja'a wyiindsón hajxy yo'mädoy. ⁵ Cabä wiingjäya'ay hajxy pianøcx-a'añ. Coö wiingjäya'ay hajxy yo'mädoy, cøjx hajxy chähgø'øbäyø'ogy.

⁶ Ja'a Jesús, yajmäbaadyhaam hänajty miädia'agy; pero cabä miädia'agy hänajty wyiinjuøyyäxä.

⁷ Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämä'awät: Øøch, jaduhñ mäwínhøch nebiä curaahaawän maa ja'a meeghajxy tiägø'owø'oyän. ⁸ Cahnøch hänajty nmech, tøø jäya'ayhajxy hänajty may miech hønndaacpä. Jaduhñ hajxy ñibiäda'agyii nebiä Diosquexypän. Jaduhñ mäwíináts hajxy miäbaady nebiä meegmee'tspän. Pero cabä miädia'agyhajxy miäbøjcxä. Jaaya'ayädshajxy jaduhñ ca'a mäbøjc, pønjátyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp. Jaduhñ mäwíináts hajxy je'e miäbaatpä nebiä meeg mädia'agymiäbøjpän. ⁹ Ja'a meeghajxy, jii hajxy je'e tiägø'owø'oy maa ja'a curaahaawän. Høøch, jaduhñ mäwínhøch nebiä curaahaawän. Pønñhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'eçh ngüeendähadaamby.

¹⁰ Ja'a hajxy jäya'awyíinhøhmbä, Diosmädiá'aguiäc tyijy hajxy je'e yajwa'xyp. Yhamdsoo copcooty ja'a mädia'agy hajxy hänajty yajpädsømy. Pero høøch, páadyhøch tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä

jäya'ayhajxy jaduhñ jim ñócxät tsajpootyp, neby hajxy jaduhñ jim yhidät cøjxta'axiøø. ¹¹ Ja'a cumeeg, cwieendähajpy ja'a mieeg je'e. Jaduhñ mäwíinhøch je'e, ngüeendähadáambiøch ja'ačh nmädia'agy hajxy xmiábójcäbä. Jaaya'ay ja'a meeg jaančh tehñ chojpä, høxtä ñähho'tú'udäp ja'a mieeg. ¹²⁻¹³ Ja'a moonsähajxy, cabä meeg hajxy tu'joot cwieendähaty. Paady hajxy je'e tu'joot quia'a cueendähaty, coo hajxy je'e quia'a yhamdsoo je'ejä. Mäjuy hajxy je'e jia cuduñ. Coo ja'a pahuc miech meegtsu'tspä, mänitä moonsähajxy piäyø'ogy. Mänitä meeg mähdiøjc-hajxy ñä'ägä mäčhii. Mänit hajxy chähgø'øbäyø'ogy.

¹⁴⁻¹⁵ 'Pero høøch, jaduhñ mäwíinhøch nebiä jäya'ay meeg hajxy jaančh tehñ chojpän. Xyhixyhájpøch ja'a nDeedy, y nhixyhájpøch je'ebä. Jaanä jaduhñds je'e, jaanä nhixyhájpøch pønjátyhøch nmädia'agy hajxy xmiábójcäp. Nñähho'tu'udáambiøch hajxy je'e. ¹⁶ Jaanä xmiábøgaanäbøch ja'a nmädia'agy hajxy, ja'a jäya'ayhajxy tsänaabiä wiinghagajpt. Tu'ugmädia'agy hajxy yhidä'añ møød hädaa jäya'ayhajxy yaabä. Tu'cuhdújtøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiábøgaanä nägøxiä.

¹⁷ 'Páadyhøch ja'a nDeedy xchocy cooçh jaduhñ nmäna'añ cooçh häna'c ween xyagho'ogy nébiøch jaduhñ njujypiógät jadähooc. ¹⁸ Høøch, hamdsooçh nmäna'añ cooçhä jäya'ay xyaghó'ogät. Cooçh häxøpy nga'a mänaambä, cábøçhä jäya'ay häxøpy xyagho'oga'añ. Nmøød-høch cuhdujt cooçh nhó'ogät; y nmøødhøch cuhdujt cooçh njujypiógät jadähooc. Páadyhøch ja'a nDeedy tøø xwyiinguexy cooçh nhó'ogät, cooçh njujypiógät.

¹⁹ Coo Jesús jaduhñ miädiaacy, paadiä judíoshajxy tu'ugmädia'agy quia'a nibiaatä. ²⁰ Mänit hajxy nämay miänaañ:

—Møjcu'uda'a miøød. Cuhmãñøøbiäda'a jaduħ. Tii yø'ø miädia'agy hajxy coo mmädowaanä.

²¹ Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Cabä møjcu'umøødpä jaduħ miädiá'agät. Cabä møjcu'u ja'a wiindspä jaduħ yaghijxó'ögät.

²² Jájtäbä xøø hänäjty jim Jerusalén, ja'a xøhajpä ja'a Dedicación. Tøøchpojjooty hänäjty. ²³ Jiibiä Jesús hänäjty wiädity tsajtøgooty, jiiby maa ja'a tøjwiingän, ja'a xøhajpä Salomón. ²⁴ Mänitä judíoshajxy jim yhamugøøyy maa Jesús hänäjty wiäditiän. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Mänaa højts xyhawaanānā pø tøyhajt mMesíashaty.

²⁵ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøøds mijts nja hawáañäm, pero cab hajxy mmäbøjcy. Cooch jaduħ ngudiuñ nébiøch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän, cähxó'pøch jaduħ cooch nGristohaty. ²⁶ Pero, cooch mijts ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a panøcxä, páadyhöch ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaanä. ²⁷ Nhixyhájpiøch pønñhöch ja'a nmädia'agy xmiäbójcäp; je'eçh ja'a nmädia'agy xpianócxäp. ²⁸ Nyajnøcxáambiøch hajxy jim tsajpootyp. Jim hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø. Cábøch hajxy je'e pøn xpiójcät. ²⁹ Miøødhøch ja'a nDeedy ja'a mäjaa. Cabä pøn ja'a mäjaa jaduħ miøødä nébiøch ja'a nDeedy miøødän. Ja'a nDéedyhöch jaduħ tøø miäna'añ cooch jaaya'ay ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbójcät. Cábøch ja'a nDeedy jaaya'ayhajxy mänaa piøgáañaxä. ³⁰ Høøch móødhøch ja'a nDeedy, tu'ugmädia'agy højts nhity.

³¹ Mänitä judíoshajxy tiägøøguiombä tsaagonø'pä. Jesús hajxy hänäjty quia'adsaamby. ³² Mänitä Jesús ja'a judíos ñämaayy:

—Madiú'ujøch ja'a hoybä tøø ngudiuñ nébiøch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän. Tiiguiøxpøch mijts coo xquia'adsa'añ.

³³ Mänit hajxy yhadsooy:

—Paady højts miičh nga'adsa'añ coo Dios haxøøg mnänømy, coo mnibiäda'agyii nebiä Diosän; ca'a jie'eguiøxpä coo hodiunng jaduuh tøø mduñ.

³⁴ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Jiiby jaduuh myiñ maa mijts mguhdujtän coo Dios jaduuh miänaañ: “Mdioshajp hajxy.” ³⁵ Tøyhajt ja'a Diosmädia'agy jaduuh ñä'ägädä mädia'agy. Jaduuh miäna'añ cooc hajxy jaduuh dyioshaty, ja'a jäya'ayhajxy tøø wyiingpøquiäbä ja'a Diosmädia'agy. ³⁶ Hoorä, Dióshøch tøø xquiunuu'xy tøø xpiäda'agy. Yaačh tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin. Cábøch Dios tøø nwiingapxpety cooč nmänaañ coöchä Dios xyHuunghaty. Tøyhájthøch jaduuh xyHuunghaty. ³⁷ Coočh häxøpy nga'a tuñ nébiøch ja'a nDeedy tiuñän, cábøchä nmädia'agy hajxy häxøpy xmiäbøjcä. ³⁸ Pero jaančh túumbøch jaduuh. Mmäbøgäp hajxy jaduuh coöchä Dios tøø xquiexy, hóyhøchä nmädia'agy hajxy xquia'a ja mäbøjcä. Jaduhnds hajxy mna-juøñät coo højts tu'ugjäya'ay nhity móødhøchä nDeedy.

³⁹ Mänitä Jesús jia madsáañägumbä. Pero cabä ñä'ä yajmajch.

⁴⁰ Mänitä miøjnøønájxcumbä ja'a Jordánpä møjnøøbä maa ja'a Juan miäyajnäbejtsohñän. ⁴¹ Mänitä Jesús hajxy ñämejch nämay. Mänit hajxy miänaañ:

—Cabä Juan ja'a hoy-yagjuøñäbäjaty ñä'ä yajcähxø'cy. Pero tøyhajt jaduuh cøxiä nebiä Juan yø'øya'ay tøø ñägäpxiän.

⁴² Mänitä Jesús ja'a miädia'agy hajxy jim miäbøjcä nämay.

11

¹ Tu'ug jäya'ay hänajty xiøhaty Lázaro. Tøø hänajty pia'ambety. Jim hänajty chäna'ay Betania møødä piuh-

do'oxyhajxy, ja'a María mөөдä Marta. ² Cahnä hänajty yhabaady mänaa María ja'a Jesús ja'a perfume hänajty yajtecytia'xø'owa'añ, mänaa María ja'a Jesús hänajty tiecymie'exa'añ ja'a quiuhwaayhaam. ³ Coo Lázaro hänajty tøø pia'ambety, mänitä piuhdo'oxy ja'a capxy hajxy quiejxy maa Jesúsän coogä Lázaro tøø pia'ambety. Jesús ja'a miägu'ughajpä hänajty je'e. ⁴ Coo Jesús ja'a mädia'agy jaduhñ miädooyy, mänit miänaañ:

—Cabä mähdiøjc tiehñ yho'oga'añ. Paady tøø pia'ambety neby jaduhñ quiähxø'øgät coo Dios miøjjä jiaančhä, neby jaduhñ quiähxø'øgät cooch nmøjjä njaančhä. Dióshøch xyHuunghajp.

⁵ Hoy ja'a Jesús hänajty jia jaanč tehñ miøødni-jiootpaadyii ja'a Lázarahajxy, ⁶ mejtsxøø jim jiaag hijty maa hänajty ñä'ägä hitiän. ⁷ Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Jamds hajxy jadähooc Judea.

⁸ Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsón, cahnä jieğø'øy mänaa ja'a judíoshajxy xjia cuhga'adsa'añän. Tii jim coo mnøcxtägatsa'añ.

⁹⁻¹⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'a Diostuung hajxy tuumbä, coo ja'a tiuunghajxy je'e quia'a mayñä, cahnä hajxy je'e yho'oga'añ. Jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä xøømbä tiu'uyo'oyän. Cab hajxy je'e quiuhnepy. Hoy hajxy je'e yhixy.

¹¹ Mänitä miänångombä:

—Tøø højts nmägu'ughajpä Lázaro miaahó'cäm. Nøcxáambøch cham nyuxa'añ.

¹² Mänitä jiamiøødhajxy miänaañ:

—Pero, wiindsón, pø nä'ä maaho'c jaduhñ, møcpøjtägatsaambäda'a jaduhñ, cabä.

¹³ Coo Jesús jaduhñ miänaañ cooc Lázaro miaaho'cy, jaduhñ hänajty miäna'anaañ cooc tøø yho'ogy. Pero

cabä jiamiøødhajxy jaduhñ wyiinjuøøyy coo Lázaro tøø yho'ogy. Jaduhñ hajxy wyiinjuøøyy coo tøø miaaho'ogy. ¹⁴ Mänitä Jesús howyiinjuøøñä tiehm ñägäpxnä:

—Tøø ja'a Lázaro yho'ogy. ¹⁵ Xoondáacpøch jaduhñ cooçh hänäjty nga'a jimä. Coø hajxy jaduhñ mhixa'añ nébiøch nduna'añän, mänitøch mijts ja'a nmädia'agy xmiaas mäbøgaanä. Páadyhøch jaduhñ nxoonða'agy. Jamds hajxy jim maa Lázaran.

¹⁶ Tu'ugä Jesús ja'a jiamiøød hänäjty xiøhaty Tomás, ja'a hajxy hänäjty ñänøømbiä hametsc-huong. Mänitä Tomás ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Jamxä Jesús hajxy møødhó'cäm.

¹⁷ Coø hajxy jim miejch Betania, mänitä Jesús yhawáanäxä coo ja'a Lázaro hänäjty jiiby tøø yhity mädaaxxøø jutjooty maa cabäsaantän. ¹⁸ Mäwiingon Betania hänäjty jim Jerusalén. Jaduhñda'a jäguema, mejtskilómetro ja cupcäda'a. ¹⁹ Nämay ja'a judíoshajxy hänäjty tøø ñämech ja'a Marta møødä María. Capxmøcpøgåanäp hajxy hänäjty coo ja'a piuhya'ayhajxy hänäjty tøø yho'ogy. ²⁰ Coø ja'a Marta jaduhñ miädoyhajty coo Jesús hänäjty miäwiingoñ, mänit hoy jiojcubaadø'øy. Pero María, jiiby miähmøøyy maa ja'a tiøgootyhajxiän. ²¹ Mänitä Marta ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, coo häxøpy myaajä, cábøçhä nbuhya'ay häxøpy tøø yho'ogy. ²² Nnajuøøbiøch jaduhñ, hoytyiijä Dios mmäyujwá'anät, xmió'owäp je'e.

²³ Mänitä Jesús ja'a Marta ñämaayy:

—Jujypiøgaambä mbuhya'ay.

²⁴ Mänitä Marta miänaañ:

—Nnajuøøbiøch coo jujypiøga'añ coo ja'a naaxwiimbä hänäjty wyiimbida'añ, coo hajxy nägøxiä njujyp-iøgåanäm.

²⁵⁻²⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nyagjujypioḡáambiöch hajxy je'e pönjátyhöch ja'a nmädia'agy xmiábójcäp. Nyajnöcxáambiöch hajxy je'e jim tsajpootyp, hoy hajxy hánajty jia jujcyñä, hoy hajxy hánajty tøø jia ho'ogy. Nejy, mmábøjpy jaduhñä.

²⁷ Mänitä Marta miänaañ:

—Wiindsón, nmábøjpiöch coo miičh ja'a Dios xy-Huunghaty, coo mMesíashaty, coo miičh ja'a Dios tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin.

²⁸ Mänitä Marta ja'a piuhdo'oxy hamee'ch hoy ñä-ma'ay:

—Tøø ja'a nWiindsönhájtäm miéjtsäm. Miičh xya-jtøøb.

²⁹ Coo ja'a María miädooyy, mänitiä tiänaayyø'cy. Mänitä María ja'a Jesús ñänöcxý. ³⁰ Jimä Jesús hánajty tøø miähmø'øy maa ja'a Marta hánajty hoy tøø miøød-mädia'aguiän. Cahnä Jesús hánajty quiajptägø'øy. ³¹ Ja'a judíoshajxy hánajty jiiby maa ja'a María tiögootyhajxiän, coo hajxy yhijxy coo María tiänaayyø'cy, coo tiøjpädsøömy, mänitä María hajxy piadøjpädsøömy. Jim tyijy María hánajty ñöcxý cabäsaantä jøöbiä xuu'tspä.

³² Coo ja'a María jim miejch maa ja'a Jesús hánajty tøø miähmø'öyän, mänitä Jesús yhijxy. Mänitä María ja'a Jesús wyiinjicädaacy. Mänitä María miänaañ:

—Wiindsón, coo miičh häxöpy myaajä, cáböchä nbuhya'ay häxöpy tøø yho'ogy.

³³ Coo Jesús jaduhñ yhijxy coo María hánajty jiø'øy møødä judíoshajxy, ja'a hánajty tøø piamechíjábä, mänitä Jesús jiootmabiöjcy. ³⁴ Mänit miänaañ:

—Maa hajxy tøø myajnaaxtägø'øy.

Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsón, jam nyajnahixø'øy.

³⁵ Mänitä Jesús jiøöyy. ³⁶ Mänitä judíoshajxy miänaañ:

—Høxtahm̄ds jìø'øy coo Lázaro hijty jiaančh teh̄m miøødnijootpaadyii.

³⁷ Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Tisän yø'øya'ay ja'a Lázaro coo quia'a yajmøcpøjcy. Tøø yø'øya'ay ja'a wiindspä yaghijxø'øgy, túhm̄äts.

³⁸ Mänitä Jesús jiootmabiójcombä. Mänit jim̄ ñøcxy maa ja'a naaxjutän maa ja'a Lázaro hānajty tøø ñaaxtägø'øyän. Jim̄ä tsaa ja'a jut hānajty yhadäguec-haty.

³⁹ Mänitä Jesús ñāmaayy ja'a hajxy hānajty jim̄ tanaabiä juthaguum:

—Hadäguejtu'ud yø'ø jut hajxy.

Jim̄ä cuhäyohnd hānajty tiānaabiä, ja'a Martahajpä. Mänitä Marta ja'a Jesús ñāmaayy:

—Wiindsøn, pero mādaaxxøø jiiby tøø yhity jutjooty. Haxøøgxuu'päda'a yø'øjän.

⁴⁰ Mänitä Jesús ja'a Marta ñāmaayy:

—Tøøch miičh nhawāanām, coo mmäbögät, mänit mhíxät coo Dios miøjjä jiaančhā.

⁴¹ Mänitä jut hajxy jiaančh yhadäguejtuuty. Mänitä Jesús chajhee'py. Mänit miänaañ:

—Teedy, Dioscujú'uyäp cooch miičh ja'a nmädia'agy tøø xmiädoowa. ⁴² Nnajuøøbiøch jadhuh̄n cooch miičh ja'a nmädia'agy hoymiānaajä xmiädoowa. Páadyhöch mi- ičh tøø nnāma'ay “Dioscujú'uyäp” neby hajxy miäbögät cooch miičh tøø xquiexy, yø'øya'ayhajxy xii tanaabiä.

⁴³ Mänitä Jesús møc yaaxy:

—¡Lázaro, pädsómäts!

⁴⁴ Mänitä Lázaro jiaančh pädsøømy, ja'a hānajty tøø yhó'oguiäbä. Nähbity nähmoch piädsøømy. Mänitä Jesús ñāmaayy ja'a hajxy hānajty jim̄ tanaabiä:

—Nähbijtu'ud yø'ø hajxy. Ween ñøcxy maa ja'a tiøjcän.

Mänitä Lázaro hajxy jiaančh nähbijtuuty. Mänit ñøcxy maa ja'a tiøjcän.

⁴⁵ Mänitä Jesús ja'a miädia'agy miäböjçäxä nämay ja'a judíos hajxy, ja'a María hajxy hänajty tøø miøødhítiäbä maa ja'a tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy hänajty tøø yhíxiäbä coo ja'a Jesús ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøjcy. ⁴⁶ Pero cab judíos hajxy näje'e miäböjcy. Paady ja'a fariseos hajxy hoy yhawaanä nebiä Jesús hänajty tøø tiuñ. ⁴⁷ Mänitä teedywiindsøn hajxy yhamugøøyy møødä fariseoshajxy møødä tuungmøødpähajxy. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Neby hajxy nwiinmahñdyhajtämät. Madiu'u jaaya'ay ja'a hoy-yagjuøøñäbäjaty tøø yajcähxø'ogy. ⁴⁸ Coo hajxy nga'a májtsämät, mänitä miädia'agy miäbögåanaxä nägøxiä. Minaambä romano jäya'ayhajxy ja'a møjcuहुdujtmøødpä. Mänitä ndsajtøjc hajxy xyajma'adáanäm. Mänitä nguhdujt hajxy xpiøgåanäm.

⁴⁹ Caifás ja'a teedywiindsøn hänajty xiøhaty ja'a møjcuहुdujtmøødpä. Mänit miänaañ:

—Cab hajxy tii mjaty mnajuø'øy. ⁵⁰ Cab hajxy mwiinjuø'øy coo maas hoy hit jaduñ coo ja'a cu'ug tu'jäya'ay xñähho'túutämät. Cab hajxy jaduñ nägøxiä nguhdägøoyyämät.

⁵¹ Ca'a Quiaifás ja'a yhamdsoo wiinmahñdy jaduñ. Pero coo hänajty tiuñ teedywiindsøn møjcuहुdujtmøødpä, paadiä Dios ja'a Caifás jaduñ yajnägapxy coo ja'a Jesús ja'a judíos hänajty ñähho'tu'uda'añ, ⁵² møød hajxy nägøxiä, ja'a Dios hänajty tøø wyiimbíyyäbä, ja'a wiing-hagajptjatypä. ⁵³ Mänitä møjcuहुdujtmøødpähajxy quiojyquiapxyhajty coo Jesús hajxy hänajty yagho'oga'añ.

⁵⁴ Paadiä Jesús hänajty jim quia'a wäditaannä mayjiäya'ayhagujc maa ja'a Israelpähajxiän. Mänitä Jesús hajxy jim chohñ jim Judea, ñøcxy hajxy jim maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Efraín. Jimä Jesús hajxy miähmøøyy møødä jiamiøødhajxy. Mäwiingón ja'a cajpt hänajty tø'ødsnähgäp.

⁵⁵ Habaadáannäp ja'a pascuaxøø hänajty, ja'a judíoshajxy yagjájtäbä. Nämaj hajxy jim ñøcxy xøøhajpä jim Jerusalén, ja'a hajxy jim tsohmä maa ja'a cajpthungän. Cahnä xøø hänajty jim chohnda'agy coo hajxy jim quioo'ty. Jayøjp hajxy hänajty yhuuc tsi'iwa'añ. Jadúhñac tyjy hajxy hänajty ñähwa'adsa'añ ja'a piojpä quiädieey. ⁵⁶ Jiibiä Israelpäjäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty yajcopcø'øy tsajtøgooty. Jiiby hajxy hänajty ñimiäyajtøyii:

—Nej, cabä Jesúsäda'a miedsa'añ xøøhájpäjä.

⁵⁷ Tøø ja'a teedywiindsønhajxy hänajty yhane'emy møødä fariseoshajxy, coo Jesús pøn yhíxät, mänit hajxy ñägäpxät, nebiä Jesús hajxy jadahñ miädsät.

12

¹ Ja tädujxøø ja'a pascuaxøø hänajty quia'a habaady. Mänitä Jesús jim ñøcxy Betania, maa Lázaro hänajty chána'ayän, ja'a Jesús hänajty tøø yagjujypióquiäbä coo hänajty tøø yho'ogy. ² Nämayyä jäya'ayhajxy jiiby yhamugøøyy tsuugaabiä ja'a Jesúscøxpä. Ja'a Marta hänajty texyhabøgøøby. Jiibiä Lázaro ja'a Jesús hänajty miøødtsuugay tøgooty. ³ Mänitä María ja'a perfume quionmejch cuplitro. Haagä nardopøjy ja'a perfume hänajty ja'a tsowjatypä. Mänitä María ja'a Jesús yajtecytia'xøøyy ja'a perfume. Mänitä María ja'a Jesús tiecymieexy quiuhwaayhaam. Mänitä perfume tiägøøyy pu'xø'pä tøgooty. ⁴ Jiibiä Judas hänajty, ja'a Simón Iscariote yhuung. Jesús ja'a jiamiøød hänajty je'ebä. Je'edsä Jesús hänajty yegaamb coo hänajty yajcø'ødägø'owa'añii maa ja'a soldadohajxiän. Mänitä Judas miänaañ:

⁵ —Maas hoy hijty coo yø'ø perfume cu ndóo'cäm nebiä häyoobädøjc ja'a xädø'øñ cu nnä'ä móoyyäm.

⁶ Pero cabä Judas ja'a häyoobädøjc hänäjty ñäl'ägädä näxuuch. Je'e ja'a xädø'øñ hänäjty yajconwädíjtáp. Pero hamdsoo hänäjty wyi'i yajpädsømy. Paady jaduñ miänaañ coo ja'a perfume hajxy cu tío'cy nebiä xädø'øñ jaduñ miéedsät. ⁷ Mänitä Jesús ja'a Judas ñämaayy:

—Ween yø'ø to'oxiøjc yhity. Ca'a waamb mnäma'ay. Ween yø'ø perfume yaghity høxtä cóonøch nhó'ogät. Mänitøch yø'ø perfume xyajñähjáaxät. ⁸ Hoymiänaajä mijts ja'a häyoobädøjc xmiøødhida'añ. Pero høøch, cáboch mijts hajxy jejcy nmøødhida'añ.

⁹ Nämayyä Israelpä jäya'ayhajxy miädoyhajty coogä Jesús hänäjty jim tøø miech Betania. Mänitä Jesús hajxy hoy yhixy møødä Lázaro, ja'a Jesús hänäjty tøø yagjujypiøquiäbä. ¹⁰⁻¹¹ Coo Jesús ja'a Lázaro hänäjty tøø yagjujypiøcy, paadiä Israelpä jäya'ay ja'a Jesús hajxy hänäjty tøø piadu'ubøcy nämay. Y paadiä Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänäjty tøø miäböjcäxä nämay. Coo ja'a teedywiindsøn ja'a miädia'agyhajxy hänäjty quia'a jaty panøcxäxä, paady hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Lázaro hajxy ween yagho'ogy nebiä Jesús hajxy hänäjty yagho'oga'añän.

¹² Nämayyä jäya'ayhajxy hänäjty jim tøø miech Jerusalén pascuaxøøhjäpä. Cujaboom hajxy miädoyhajty coo ja'a Jesús hänäjty miedsa'añ cajptooty. ¹³ Mänitä xi'iwhaay hajxy hoy piuxy. Mänitä Jesús hajxy hoy jiojcubaadø'y xi'iwhaaguiap. Yáaxäp ja'a Jesús hajxy hänäjty ñänøcxy:

—¡Viva Jesús! Tsøc yø'øya'ay hajxy wiingud-sähgøøyyäm, yø'ø Dios tøø quiéxiäbä. Paadiä Dios tøø quiexy coo hajxy ngobiernähjätämät, højts ja'a Israelpäjäya'ayhjätmät.

¹⁴ Mänitä Jesús ja'a burrohuung tu'ug piaaty. Mänit yajpejty. Jaduhñ jii by myiñ cujaay maa ja'a Diosmädi-a'aguiän:

¹⁵ Ca'a hajxy mdsähgø'øy, mijts jim tsänaabiä Jerusalén.

Huug hiḡ hajxy, xiidsä mgobiernähajxy piety burrohuungnähgøxp.

¹⁶ Cabä Jesús ja'a jiamiødhajxy hänajty ñajuø'øy pøn jaduhñ ñänøømby coo miedsa'añ burrohuungnähgøxp, ja'a Dios quiexaambiä. Pero cujecy, coo Jesús hänajty tøø jiuypiojnä, coo hänajty tøø ñøcxnä tsajpootyp, mänitä jiamiødhajxy jiahmiejtstaacnä coo jaduhñ jiaanč miñ cujaay ja'a Jesúscøxpä y coo Jesús hajxy hänajty tøø piuhbety.

¹⁷ Mädiaacp hajxy hänajty neby hajxy hänajty jim tøø yhiḡ mänaa Jesús ja'a Lázaro jii by yhöxyaaxpädsømiän tsajutjooty. Ja'a hajxy hänajty tøø quia'a yhiḡiäbä, je'eds hajxy hänajty miøødmädiaacpy. ¹⁸ Coo jaduhñ yajmä-doyhajty nebiä Jesús ja'a Lázaro hänajty tøø yagjujyp-iøquiän, paadiä Jesús hajxy hänajty nøcxy jiojcubaadø'øy mayjiäya'ay.

¹⁹ Mänitä fariseoshajxy ñiñämaayyä:

—Nejy yø'øya'ay ndúunämät coo jaduhñ piawädityii nägøxiä.

²⁰ Tøø ja'a ca'a Israelpähajpähajxy hänajty näje'e quioo'pä xøøhajpä. Dioswiingudsähgøøbiä hajxy hänajty tøø quioody. ²¹ Mänitä Felipe hajxy hoy ñämech. Betsaida Felipe hänajty choon jim Galileanaaxooty. Mänitä Felipe ñämaayyä:

—Tsäguhm, maa ja'a Jesús. Je'eds højts nja møødmädi-a'agaan.

²² Mänitā Felipe ja'a Andrés hoy yhawaanā coogā Jesús hajxy hānajty hoy tøø jia møødmädia'aga'añ. Mänitā Felipe ja'a Jesús hajxy hoy yhawaandägajtsä møødä Andrés.

²³ Mänitā Jesús miānaañ:

—Tøø yhabaady cooçh nhó'ogät. Páadyhøch Dios tøø xquiexy. ²⁴ Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, coo jäya'ay ja'a trigo hajxy ñi'iby, mänitā tøømd tyictspädsømy yhaabiädsømy. Coø jaduhñ tyictspädsømät yhaabiädsømät, mänit hoy tiägøøñä yee'pä. Mayø'øb ja'a trigo jaduhñ. Pero coø quia'a tictspädsømät quia'a haabiädsømät, jaduhyyä piú'udsät. Cabä miúxät. Cabä trigo miayø'øwät. ²⁵ Pønjátyhøçhä nmädia'agy xquia'a mæbøgáanäp, cab hajxy jim ñøcxät tsajpootyp. Páadyhøçhä nmädia'agy hajxy xquia'a mæbøgaanä coø hajxy çähgø'øy coø hajxy yagho'oga'añii. Pønjátyhøçhä nmädia'agy xmiäböjçäp, je'eds hajxy jim nøcxaamb tsajpootyp, hoy hajxy jia yagho'ogyii ja'a høøçhcøxpä. ²⁶ Pø xWyiindsønhadáambøch hajxy je'e, wéenhøçhä nmädia'agy hajxy xpianøcxä. Nwowhídäbøch hajxy je'e. NDéedyhøch päda'agaamb coø hajxy wyiingud-sähgø'øwøød wiingjäya'aybä.

²⁷ 'Jootmayhájpøch chamñ. Cab jaduhñ yhahixø'øy cooçhä nDeedy nnämä'awät ween xyajtso'ogy cooçh hānajty yaa nho'oga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy cooçh yaa nhó'ogät. ²⁸ Teedy, yajcähxø'øg ja'a mmäjaa.

Mänitā Dios jim yhadsooyy tsajpootyp:

—Tøøçh tähooc nyajcähxø'øgy. Nya-jcähxø'øgåambiøch jadähooc.

²⁹ Ja'a hajxy hānajty jim tänaabiä nämay maa ja'a Jesús ja'a wyiinduumän, jia mädoow hajxy, pero cab hajxy wyiinjuøoyy. Näje'e hajxy miānaañ cooc tyijy hānee yaaxy. Näje'e hajxy miānaañ cooc tyijy ja'a Dios ja'a

mioonsä jim tsajpootyp tu'ug quiapxy. ³⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a yhøøhcøxpä ja'a Dios jaduħn miänaañ. Paady jaduħn miänaañ nej mijts mnajuó'øwät cooč jaduħn xmiägapxy. ³¹ Cooč nhó'ogät, cábøch ja'a møjcu'ugong nyajmäjäda'aga'añ, jaaya'ay haneħmbä hädaa yaabä naaxwiin. Dios jaduħn mänaamb coo hajxy ween yajcumädo, ja'a høøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäböjcäbä. ³² Høøch, cooč nyajmøjpahbedät cruzcøxp, mäníthøchä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä, ja'a hajxy tsänaabiä wiinduhmyhagajpt.

³³ Paadiä Jesús jaduħn miänaañ, neby hajxy ñajuó'øwät neby hänäjty yagho'oga'añii. ³⁴ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Jiiby jaduħn myiñ maa højts nguhdujtän coo jaaya'ay hänäjty yhane'ema'añ mayjiomøjt, ja'a Dios quiexaambiä, ja'a højts nhahixypä. Pero miich jaduħn mänaamb coo tsipcøxp ja'a Diosquexypä yajmøjpahbeda'añ cruzcøxp. Pøn miich jaduħn mnänøømby ja'a Diosquexypä.

³⁵⁻³⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábøch mijts hajxy jejcy nmøødhida'añ. Jaduħn mäwínhøch mijts ngudøø'xy nebiä jøønän. Mäböjcägøch ja'a nmädia'agy hajxy, mäduhñtiøch hädaa yaabä naaxwiin nhídät, nébyhøch mijts jaduħn hoy xpianócxät, neby hajxy mga'a hídät hagoodstuum. Pøn hajxy jaduħn hijp hagoodstuum, tægodiuum hajxy ñä'ägädä hity. Høøch, nøcxáannäbøch. Cábøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiädowáañänä.

Coo ja'a Jesús jaduħn miädiaacpädøøyy, mänitä tiu'ubøjnä. Mänit ñiguiu'tsä.

³⁷ Cabä Jesús ja'a miädia'agy hänäjty miäbøgáañä, hoy hänäjty madiu'u hoy-yagjuøøñäjaty tøø jia ya-jcähxø'øgy. ³⁸ Paady hajxy hänäjty quia'a mäbøga'añ

nebiä profeta Isaías ja'a miädia'agy jaduhñ tiõjiädät, nebiä jecy quiujahyyän:

Dios, cab højts ja'a nmädia'agy pøn tøø xmiäbøjcä.

Tøø ja'a mmäjaa mja yajcähxø'ogy, pero cab hajxy tøø xmiøjpäda'agy. ³⁹ Cabä Jesús ja'a miädia'agy miäbøgáanäxä nebiä Isaías wiingtuum quiujahyyän:

⁴⁰ Tøø ja'a Dios miäna'añ:

Tøøchä quiopc-hajxy nyajxejxä nébyhøchä nmädia'agy hajxy xquia'a wiinjuøyyät,

nebiä yhaxøogwiinmahñdy hajxy quia'a najtshixø'øwät.

Cábøch ja'a piojpä quiädieey hajxy nyajnähwáatsät.

⁴¹ Jaduhñä Isaías jecy quiujahy nebiä Isaías ja'a Jesús hänajty tøø yhiñiän tsajpootyp. Cahnä Jesús hänajty yaa quiäda'agy hädaa yaabä naaxwiin.

⁴² Siémpräm ja'a Israelpä jäya'ay ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy miäbøjcä, møødä copc-hajpähajxy nämay. Pero hamee'ch hajxy miäbøjcy. Cabä Jesús hajxy hänajty quiapxpaady mayjiäya'ayhagujc. Tsähgøøby hajxy hänajty coo hajxy yajpädsømøød maa ja'a chajtøjc-hajxiän ja'a fariseoshajxy. ⁴³ Ja'a judíoshajxy, cab hajxy chocy coo hajxy quiumayøød ja'a Dios. Je'e hajxy chojpy coo hajxy ween wyiingudsähgø'øyii ja'a cu'ug.

⁴⁴ Mänitä Jesús møc miänaañ:

—Pøn høch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, jaanä xmiäbøjcäbøchä nDeedy ja'a miädia'agy hajxypä, ja'açh yaa tøø xquiéxiäbä hädaa yaabä naaxwiin.

⁴⁵ Pøn høch jaduhñ xyhijxp, jaanä xyhíjxäbøchä nDeedy hajxypä. ⁴⁶ Páadyhöch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy quia'a mähmø'øwät hagoostuum pønjátyhøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäp. Jaduhñ mäwiinhøch ngudøø'xy nebiä jøønän neby hajxy hoy yhiñät. ⁴⁷ Ca'a yhøøchä hajxy nyajcumädowaamby, ja'a nmädiä'agyhøch hajxy xquia'a mäbøjcäbä, hoy

hajxy jaduhñ tøø jia mädoyhaty. Páadyhöch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, nébyhöch ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ nnähho'tú'udät. Ca'a yhööchä hajxy je'e nyajcumädo_waa_mby. ⁴⁸ Póñhööchä nmädia'agy hajxy xquia'a mábójcäp, mänit hajxy quiumädo_wa'añ coo ja'a naaxwiimbä hänäjty wyiimbida'añ. Paady hajxy quiumädo_wa'añ, coöchä nmädia'agy hajxy hänäjty tøø xquia'a mábójcä. ⁴⁹ Ca'a yhööchä nhamdsoo mädia'agy jaduhñ tøø nyaghity. Ja'a nDéedyhöch, ja'ačh tøø xquiéxiäbä, je'ečh jaduhñ tøø xyhane'emy nebiátyhöch nmädiá'agät. ⁵⁰ Hööchä, nmóodhöch ja'a tøyhajt jaduhñ coo hajxy jim yhida'añ tsajpootyp cøjxta'axiøø, pøjjátýhöch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy mábójcäp. Nmädiáacypiøch nébyhööchä nDeedy tøø xyhane'emiän.

13

¹ Mänitä pascuaxøø hänäjty tiehm yhad_suujø'øy. Tøø ja'a Jesús hänäjty ñajuø'øy coo hänäjty tøø yhabaady coo hänäjty yaa choonaan_nä hädaa yaabä naaxwiin, coo hänäjty jim ñöcxaan_nä maa ja'a Tieediän. Chojpy ja'a Jesús ja'a jiamiøød hänäjty hamuumdu'joot hädaa yaabä naaxwiin.

² Coo ja'a Jesús hajxy hänäjty chuugaya'añ, tøø Judas hänäjty wyiinmahñdyh_ty, ja'a Simón Iscariote yhuung, coo Jesús hänäjty yajcø'øwaanø'øwa'añii maa ja'a soldadohajxiän. Ja'a møjcu'ugong ja'a Judas jaduhñ yajwiinmahñdiägooyy. ³ Ñajuøøbiä Jesús hänäjty nebiaty ja'a cuhdujt hänäjty tøø mio'oyii ja'a Tieedy. Ñajuøøby hänäjty coo hänäjty jim tøø chooñ maa ja'a Tieediän, coo hänäjty jim ñöcxáangombä jadähooc. ⁴ Coo hajxy hänäjty tøø chuugaabiädøøñä, mänitä Jesús tiänaayyø'cy. Mänitä wyit chijy. Mänitä cuhbe'en tu'ug yajnimioxmäguitøøyyä. ⁵ Mänitä nøø quudemøøyy palanganajooty.

Mänitá Jesús tiägøøyy tecypiujpä ja'a jiamioød. Coo tiecypiujpädøøyy, mänit tiecymiéexcombä.

⁶ Coo ja'a Jesús ja'a Simón Pedro hānajty tiecypiuja'añ, mänitá Simón Pedro miānaañ:

—Nej, xtiēcypiujáambøch hōøchpäjä.

⁷ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Miičh, caj miičh mnajuø'øyy tiiguiøxpøch miičh coo ndēcypiujujy. Mänit jaduhñ mnajuø'øwa'añ cooçh jaduhñ njádät nhabétät.

⁸ Mänitá Pedro miānaañ:

—Cab jaduhñ yhahixø'øyy cooçh miičh jaduhñ xtiēcyp-iújät.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pø cájtām miičh myajtecypiuja'añ, cájtāmøch miičh hoy xjiamioødhadaañä.

⁹ Mänitá Simón Pedro miānaañ:

—Bueno, Wiindsøn, cóxiøch jaduhñ xpiújät móød-høçhä ndecy, móødhøçhä ngø'ø, móødhøçhä ngopc.

¹⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pøñ tøø chi'iy, wa'ads ja'a ñi'x ja'a quiopc je'e. Jagoo ja'a tiecy piújät. Mijts, mwa'ads mijts hajxy, pero cab hajxy nägøxiä mwa'adsä.

¹¹ Ñajuøøbiä Jesús hānajty pøñ hānajty yajcø'øwaanø'øwáañäp. Paady jaduhñ miānaañ coo tu'jäya'ay hānajty quia'a wa'adsä.

¹² Coo ja'a Jesús cøjx tiecypiujpädø'øyy ja'a jiamioødha-jxy, mänitá Jesús wyitpägøøñä. Mänit yhøxtaacnä. Mänit miānaañ:

—Chójpiøçhä njoot jaduhñ coo hajxy mnajuø'øwät tiiguiøxpøch mijts coo tøø ndēcypiujujy. ¹³ Hoy jaduhñ cooçh mijts jaduhñ xñäma'ay: “Wiindsøn.” Tøyhájthøch mijts hajxy jaduhñ xWyindsønhaty. ¹⁴ Tøøçh mijts hajxy

ndecypiuju, hóyhøch Wiindsón nja tuñ. Jaanä jaduñ mi-
jtspä, mnidiecypiujøb hajxy hamiñ haxøpy. ¹⁵ Mbahíxäp
hajxy jaduñ nebiátyhøch mijts tøø nduñ. ¹⁶ Chaads
mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, cabä moonsä cuhdujt
møc miøødä quejee ja'a wyiindsón. Jaanä jaduñ je'ebä
ja'a tøø quiexyíjábä, cabä cuhdujt je'e møc miøødäbä
quejee ja'a tøø miäguéxiäbä. ¹⁷ Coochä nmädia'agy hajxy
xwyiinjuøyyät, coo hajxy jaduñ mgudiúnät, jootcujc
hajxy jaduñ mhídat.

¹⁸ 'Cábøch mijts nägøxiä nnägapxy. Nnajuøbiøch
pønjátyhøch tøø nwiimbij. Pero tøjiajpä Diosmädia'agy
maa jaduñ miäna'añän: "Ja'a craačh tu'ugmucy xmiøød-
caabiä, tøøch je'e xmiädsibø'øy." ¹⁹ Jäguémioch mijts
chaa nhawáanäm cooçh haxøøg njada'añ nhabeta'añ.
Cooçh jaduñ njaančh jádat njaančh habétät, mänit hajxy
mhuuc mäbøgät cooçhä Dios tøyhajt tøø xjiaančh quexy.
²⁰ Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, pøn ha-
jxy mägu'ugpøgaamb ja'ačh nguexaambiä, møød høøch
jaduñ xmiägu'ugpøgaambä. Jaanä jaduñds je'ebä,
pøn høch je'e xmiägu'ugpøgaamb, møødä Dios jaduñ
miägu'ugpøgaambä, ja'ačh tøø xquiéxiäbä.

²¹ Coo ja'a Jesús miädiaacpädøøñä, mänit
jootmadiägøøñä. Mänit miänaañ:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät cooçh mijts
ja'a mjamiøød tu'ug xyega'añ ho'cøøc.

²² Mänitä jiamiøødhajxy ñiwyiinhee'ppejtä. Cab ha-
jxy hänäjty ñajuø'øy pøn ja'a Jesús hänäjty jaduñ
ñänøømby. ²³ Jimä Jesús ja'a jiamiøød hänäjty yhäña'ay
tiehñ ñähmøjc. Jaančh tehñ yhoy ja'a Jesús hänäjty
miøødnijootpaadyii. ²⁴ Mänitä Simón Pedro ja'a craa
miäwø'xy. Mänit hamee'ch ñämaayy:

—Huuc mäyajtøw pøn jaduñ ñänøømby.

²⁵ Mänitä craa ja'a Jesús tiaatsmägowøoyy. Mänit miäyajtøoyy:

—Pøn jaduhñ mnänøømby.

²⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nbama'tsnaxáambiøch hädaa tsajcaagyhaguijt. Mänitøch ja'a craa nmo'owa'añ, ja'açh xyegaambä ho'cøøc.

Mänitä Jesús ja'a tsajcaagyhaguijt jiaançh pama'tsna-jxy. Mänitä Judas yajcø'øgonøoyy, ja'a Simón Iscariote yhuung. ²⁷ Tuunä Judas ja'a tsajcaagy ñä'a coonðsooyy, mänitiä miøjcu'ujøottägøoyyä. Mänitä Jesús ja'a Judas ñämaayy:

—Tsógäm. Nøcx jatcø'øw nejy mjatcø'øwa'añän.

²⁸ Ja'a hajxy hänajty jim caabiä, cab hajxy hänajty ñajuø'øy tiiguiøxpä Jesús jaduhñ coo miänaañ. ²⁹ Näje'e hajxy hänajty wyiinmahñdyhaty coo tyijy ja'a Jesús ja'a Judas hänajty quiexy juubiä mädyiijaty tyijy hänajty yaj-tunaamby xøøjooty. Näje'e hajxy hänajty wyiinmahñdy-hajpä coo tyijy Jesús ja'a Judas ja'a häyoobäya'ay hänajty yajmo'owa'añ xädø'øñ. Paady hajxy hänajty wyiin-mahñdyhaty, coo ja'a Judas ja'a xädø'øñ hänajty yajwi-jtswädityii. ³⁰ Tuunä Judas ja'a tsajcaagy ñä'a coonðsooyy, mänitiä tiøjpädsøømy. Tøø hänajty quioodsøøñä.

³¹ Coo ja'a Judas tiøjpädsøømy, mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø yhabaady cooçh ngähxø'øga'añ cooçh nmøjjä njaançhä. Høøçhcøxpä Dios jaduhñ quiähxø'øga'añ coo miøjjä jiaançhä. Dióshøch tøø xwyiinguexy.

³² Nyajcähxø'øgáambiøch ja'a Dios coo miøjjä jiaançhä. Mobädájpøch ja'a Dios xyajcähxø'øgaambä cooçh nmøjjä njaançhä. ³³ Mägu'ughajpädøjc, cábøch mijts jejcy nmøødhida'añ. Xjia høxta'awáambøch mijts, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Chaads mijts hajxy nnämä'awät nébyhøçhä Israelpä jäya'ayhajxy tøø nnäma'ayän: Cab

hajxy jim̄ hoy mnócxät maačh nhida'añän. ³⁴ Chaads mijts hajxy ja'a hawiinjemyguiuhdujt nmó'owät coo hajxy hamiñ haxøpy mničhogøød nébyhöch mijts ndsoquiän. ³⁵ Coo hajxy mničhogøød mnibia'häyowøød, cähxø'øgäp jaduñ cooçh mijts ja'a nmädia'agy xjiaančh panøcxä. Xyhíxäp ja'a jäya'ayhajxy jii nägøxiä.

³⁶ Mänitä Simón Pedro ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsøn, maa mnøcxä'añ.

Mänitä Jesús yhadsooy:

—Cábøch miičh jadunajtä hoy xpianócxät maačh nnøcxä'añän. Miičh, høxhaam miičh mnócxät.

³⁷ Mänitä Pedro ja'a Jesús miäyajtøøgumbä:

—Tiičh miičhädä'a jadunajtä hoy coo nga'a panócxät. Nñäho'tú'udäbøch miičh häyaa.

³⁸ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Jaančhä; cabä ndijy miičhädä'a xñäho'tú'udät. Chaads miičh jadunajtä nnämä'awät, cahnä tsee y hänäjty ya'axyñä, tøø miičh hänäjty tægøøghooc mnijøgapxyii cooçh tyijy miičh hänäjty xquia'a hixiä.

14

¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay. Mäbøjcä ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy, y mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxypä. ² Jim̄ tsajpootyp maačhä nDeediän, mayyä tsäna'awøhñdy jim̄. Coo häxøpy quia'a tøyyä, cab hajxy cu nhawáañäm. Nøcxáambøch ja'a tsäna'awøhñdy nbäda'aga'añ nähix hahixø'ø maa mijts mhídat. ³ Cooçh jim̄ nnøcxä'añ, cädaactägatsáambøch jadähóocägumbä. Mänitøch mijts jim̄ ngøxy woonøcxä'añ maačh nhida'añän. Näguipxy hajxy jim̄ nhidáañäm. ⁴ Mnajuøøby hajxy maačh nnøcxä'añ. Jaduhñ hajxy mnajuøøbiä neby hajxy jim̄ mnócxät.

⁵ Mänitá Tomás ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, pero cab højts nnajuø'øyy maa miičh mnøcxa'añ. Neby højts jaduhñ jim nnä'ä nõcxät.

⁶ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñ mäwiinhøch høøch nebiä tu'ujän. Høøchcøxpä hajxy jim mgooda'añ pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Høøchcøxpä hajxy jim mhida'añ cøjxta'axiøø. Paady hajxy jim mhida'añ coöchä tøyhajt nyajcähxø'øgy ja'a Dioscøxpä. ⁷ Pønjátyhøch je'e xyhixyhajp, jaanä xyhixyhajtäbøch ja'a nDeedy je'ebä. Tøø hajxy mhixy.

⁸ Pero cab hajxy wyiinjuøøyy waambä Jesús jaduhñ jia mänaañ. Mänitá Felipe ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, ween højts ja'a nDeedy xyhuuc yaghixät. Mänit højts jootcujc nmähmø'øwät.

⁹ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Felipe, tii jaduhñ coo mmäna'añ. Tøøch miičh je-jcy xpiawädity. Xyhixyhájpøch miičh jaduhñ. Pønčh xyhijxp, jaanä xyhixäbøch ja'a nDeedy je'ebä. Tiičh miičh jaduhñ coo xñäma'ay coöch mijts ja'a nDeedy nyaghixät. ¹⁰ Nej, cab jaduhñ mmäbøquiä coöchä nDeedy tu'ugmädia'agy nmøødhity. Ja'a nDéedyhøch miädi-a'agy, je'ečh jaduhñ nmädiáacäp; ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy nmädiacopy. Ja'a nDéedyhøch ja'a mäjaa jaduhñ xmiooby; je'ečh ja'a tiuung jaduhñ ndúunäp. ¹¹ Mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxy coöchä nDeedy jaduhñ tu'ugmädia'agy nmøødhity. Hoy hajxy mwiinjuø'øyy mga'a ja wiinjuø'øyy, mmäbøgäp hit hajxy jaduhñ. Páadyhøch hit hajxy ja'a nmädia'agy xmiäbøjcät, coöch hoy-yagjuøøñjatypä nyajcähxø'øgy. ¹² Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämäaguombä, pønñhøch ja'a nmädi-a'agy xmiäbøjcäp, jaanä yajcähxø'øgaamby je'ebä ja'a

hoy-yagjuøøñajaty. Maas hoy-yagjuøøñajatypä je'e yajcähxø'øga'añ quejeech nyajcähxø'øgy. Paady jaduhñ yajcähxø'øga'añ cooçh jim nnøcxa'añ maaçhä nDeediän. ¹³⁻¹⁴ Coo hajxy mmäbøgät cooçh ja'a cuhdujt tøyhajt nmøødä, coo hajxy hänäjty tii myujwa'ana'añ, ngudiünäbøch jaduhñ neby jaduhñ quiähxø'øgät cooçhä nDeedy je'eduhñ miøjjä jiaançhä.

¹⁵ 'Pø xchójpøch mijts, mänítøch mijts ja'a nmädi-a'agy xquiudiúunät nebiátyhøch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emiän. ¹⁶ Nnämáabiøch ja'a nDeedy coo mijts ja'a jootcapxmøcpøjpä wiingpä xyajnäguéxät, ja'a tømiiä-diaacpä. Ja'a Dioshespíritu je'e. Cøjxta'axiøø hajxy jaduhñ xmiøødhida'añ. ¹⁷ Pønjaty ja'a Diosmädia'agy ca'a mäbøjp, cabä Dioshespíritu hajxy choga'añ. Cab hajxy mänaa yhixyhada'añ. Pero mijts, mobädajpä hajxy je'e mhixyhada'añ. Xmiøødhidáannäp hajxy je'e. Jiiby hajxy mmøødhada'añ mjoodootyhajxy. ¹⁸ Cábøch mijts je'e nnähgue'ega'añ nidiuhñ nämetsc. Cädaac-tägatsáambøch yaa jadähooc maa mijtsän. ¹⁹ Mejtsxøø tägøøgxøøch ja'a jäya'ayhajxy xjiaag hixa'añ. Cábøch hajxy hänäjty yaa xyhixaannä cooçh yaa ndsoonaannä. Cooçh cøjxta'axiøø nhida'añ, paady mijts cøjxta'axiøø mhidaambä. ²⁰ Mobädajpä hajxy jaduhñ mnajuø'øwa'añ cooçhä nDeedy tu'ugmädia'agy nmøødhity. Jaanä tu'ugmädia'agy hajxy jaduhñ nhidáañämbä. ²¹ Pønjátýhøch ja'a nmädia'agy xquiudiúunäp nébiøch tøø nmägapxy tøø nhane'emiän, xchójpøch je'e. Jaanä ndsojpy højts je'ebä móødhøch ja'a nDeedy. Nyaghixáambøch ja'a nwiinmahñdy hajxy.

²² Jii Jesús ja'a jiamiøød hänäjty tu'ug xiøhaty Judas. Pero ca'a je'e yhIscariote. Mänitä Judas ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsón, tii højts ja'a mwiiinmahñdy coo xyaghix-a'añ, pero cabä cu'ughajxy myaghixa'añ.

²³ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Pónhøch xchojp, xquiudiúunäbøch ja'a nmädia'agy je'e. Y chójpiøchä nDeedy je'ebä. Tu'ugmädia'agy højts nmøødhida'añ møødhøch ja'a nDeedy. ²⁴ Pónhøch jaduñ xquia'a tsojp, cábøchä nmädia'agy xyajtuunä. Ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa, hädaa hajxy nyajmøødmädiaacypiä. Ja'a nDéedyhøch miädia'agy hädaa, ja'açh tøø xquiéxiäbä.

²⁵ 'Mijts, nyajmøødmädiacypiøch mijts jaduñ mäduhñtiä hajxy yaa nmøødhitiän. ²⁶ Nägóoyyøch nnøcx-aannä ndu'ubøgaannä, mänitøch ja'a nDeedy yHespíritu quiexa'añ maa mijtsän. Je'eçh jaduñ nguwitshadaamby. Mijts jaduñ xjiootcapxmøcpøgaamb. Cøxaamb hajxy xyajnahixø'owa'añ. Cøxaamb hajxy xyagjahmiejtsta'aga'añ nebiátyhøch mijts yaa tøø nyajmøødxi'igy tøø nyajmøødmädia'agy.

²⁷ Jootcújc-høch mijts nyajmähmø'owa'añ. Cab mijtsä cu'ug xyagjootcugø'øwät nébiøch mijts jootcujc tøø nyaghitiän. Ca'a hajxy tii mnädajy mnämay. Ca'a hajxy mdsähgø'øy mdsähdiuñ. ²⁸ Tøøch mijts nhawáanäm coøch nnøcxa'añ ndu'ubøga'añ. Pero cädaactägat-sáambøch jadähooc. Pø xchójpøch mijts tøyhajt, mxoondä'agäp hajxy coo nhawáanäm coøch jim nnøcxa'añ maaçhä nDeediän. Miaas møødä mäjaa je'e quejeech nmøødä. ²⁹ Tøøch mijts jäguemiä nhawáanäm nébiøch yaa njada'añ hädaa yaabä naaxwiin y coøch jim nnøcxa-aannä maaçhä nDeediän. Coøch jaduñ njädät, coøch jim nnøcxät, mänit hajxy mhuuc tehñ miäbøgat.

³⁰ 'Tu'habáquiøch mijts nhuuc jaac møødmädia'agyñä. Medsaambä møjcu'ugong, ja'a yaa cu'ughanehmbä; pero cabä cuhdujt miøødä maaçh høøchcøxpän.

³¹ Ngudiunáannäbøch nébiøch ja'a nDeedy tøø xmiägapy tøø xyhane'emiän. Páadyhøch jaduñ ngudiuna'añ neby jaduñ quiähxó'øgät coöchä nDeedy tøyhajt njaançh tsocy. Tänaayyø'øg hajxy. Jam hajxiän.

15

¹ 'Høøch, jaduñ mäwínhøch høøch nebiä tsaatyptequiän ja'a tøyhajtpä. Ja'a nDéedyhøch, jaduñ je'e nebiä cudsatypcamän. ² Ja'a nDéedyhøch, xyhøxpúxäbøch ja'a nhaads mädyii ca'a tømbejp; pero mädyiids jaduñ tømbejp, je'eds jaduñ weenjaty yhøxpuxyp, nebiä maas majiaty tiøømbédät. ³ Coø hajxy jaduñ tøm mämäbøcy nebiátyhøch mijts je'e tøm nyajnáhixø'øyän, jadúñhøch ja'a nDeedy mijts tøm xyajnáhwa'açh ja'a mhaxøøgwiinmahñdyhajxy. Jaduñ mäwíináts je'e nebiä tsaatyp hajxy jøjpuxiän. ⁴ Tehngájnoch ja'a nmädia'agy hajxy xpianøcxät; tehngájnoch mijts nbuhbeda'añ. Ja'a tsaatyp haads, cab je'e tiøømbeda'añ coø ja'a yhøjxä tiecy hánajty quia'a hity. Jaduñ mäwíináts mijtspä, pø cáboch ja'a nmädia'agy hajxy tehngajnä xpianøcxaanä, cab hajxy hoy mwädítät.

⁵ 'Høøch, jaduñ mäwínhøch høøch nebiä tsaatyptequiän. Høøch mijts jaduñ nhaadshajpy. Coöchä nmädia'agy hajxy tehngajnä xpianøcxät, mänit hajxy hoy mwädítät. Nuhbédäbøch mijts jaduñ. Coøch mijts nga'a puhbédät, cab hajxy tii hoy mduna'añ. ⁶ Pøñhøchä nmädia'agy xquia'a panøcxäp, jaduñ mäwíináts je'e nebiä tsaatyp haads hajxy yhøxpuxiän. Coø jaduñ tiø'øch, mänit hajxy yajpädø'ogy; mänit hajxy ñø'ogy.

⁷ 'Coöchä nmädia'agy hajxy tehngajnä xpianøcxät, coø hajxy mga'a jahdiägóyyät nebiátyhøch mijts tøm nyajnáhixø'øy, ngudiúnäbøch jaduñ mädyiibäjaty mijts xmiäyujwa'anaamb. ⁸ Coø hajxy hoy mwädítät,

cähxø'ögäp jaduñ coöchä nmädia'agy hajxy tøyhajt xpi-anøcxä. Jaanä cähxø'øgaamb jaduñbä coöchä nDeedy je'e miøjjä jiaančhä. ⁹⁻¹⁰ Nébiøčhä nDeedy xchoquiän, jadúññhöch mijts ndsojpä. Coöchä nmädia'agy hajxy xyajtúunät, ngumáyäbøch mijts jaduñ; hoy miänáajøch mijts ndsógät. Jadúññhöčhä nDeedy xchocy coöchä miä-dia'agy nyajtúunäbä.

¹¹ 'Páadyhöch mijts jaduñ nyajmødx'i'igy nyajmødmädia'agy coo hajxy tehngajnä mxoondá'agät nébiøch nxoonda'aguiän. ¹² Míjtshøch jaduñ

nmägapxyp nhaneñmby coo hajxy hamiñ haxøpy mničhogøød mnibia'häyowøød nébiøch mijts ndsoquiän.

¹³ Pøñ jaduñ jaanč tehñ chójcäp, coo hánajty yagho'oga'añii, nähho'tu'udøøb je'e ja'a miägu'ughajpä.

¹⁴ Coo hajxy mgudiúnät nebiátyhöch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy, xmiägu'ughájpøch mijts hánajty jaduñ.

¹⁵ Cábøch mijts nnäma'awaannä “moonsä.” Ja'a moonsä, cabä ñajuø'øy tii ja'a wyiindsøn tiuumby. Pero mijts, tøø mijts ngøxy hawáañäm nebiátyhöch ja'a nDeedy je'e tøø xyhawaannä. Páadyhöch mijts nnäma'awaannä

“mägu'ughajpä.” ¹⁶ Ca'a yhøøch mijts je'e tøø xwyiimbiy; høøch mijts je'e tøø nwiimbiy. Tøøch mijts jaduñ

nwiinguexy coo hajxy hoy mwädítät, coo Diosmädia'agy hajxy myajwá'xät, neby hajxy jaduñ mmayó'øwät.

Weenä Diosmädia'agy hajxy tehngajnä pianøcxpä; ween hajxy hoy wiädijpä. Jadúññhöch mijts nDeedy

xmió'owät tijaty mijts hánajty mdsogaamby, coöchä nmädia'agy hajxy hánajty xmiäbøjcä. ¹⁷ Chámñhöch mijts

jadähooc nmägapxy nhane'emy coo hajxy mničhogøød mnibia'häyowøød hamiñ haxøpy.

¹⁸ 'Mijts, xmiähanhadaamb ja'a tsaan ja'a cu'ug hajxy. Moorä høøch hajxy tøø xmiähanhajpä.

¹⁹ Xmiähanhadaamb mijts je'e, ja'a hajxy haxøøgwädijpä.

Paady mijts xmiähanhada'añ coo mijts ja'a haxøøgpä tøø mgøxy najtshixøøñä. Tøø mijts ja'a mbojpä mgädieey nyajnähwáatsäm. Coö mijts häxøpy tøø mga'a najtshixø'øy ja'a haxøøgpä, cu xmiägu'ughajty jäya'ay hajxy may. ²⁰ Huuc jahmiets hajxy nejy mijts tøø nnäma'ayän, cabä moonsähajxy quiuhdujtmøød quejee wyiindsøn_hajxy. Coochä jäya'ayhajxy näje'e xmiädsiphaty, paady mijts hajxy xmiädsiphadaambä. Y coochä nmädia'agy hajxy näje'e xmiäbøjcä, paady mijts ja'a mmädia'agy hajxy xmiäbøgåaṅbä. ²¹ Høøchcøxpä mijts ja'a cu'ug xmiädsiphada'añ, je'eguiøxpä coochä nDeedy hajxy xquia'a hixyhajtä, ja'açh tøø xquiéxiäbä.

²² 'Tøøch jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy hoy nyajmä-doyhaty. Coochä nmädia'agy hajxy tøø xquia'a mäbøjcä, paady hajxy quiumädowa'añ. Coochä nmädia'agy hajxy häxøpy tøø xquia'a mädoyhajtä, cab hajxy häxøpy quiumädowa'añ. ²³ Pøn_høch xmiähanhajp, jadúhnhøchä nDeedy xmiähanhájtabä. ²⁴ Tøøchä hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxø'øgy. Caj pøn jaduhṅ yajcähxø'øgy hädaa yaabä naaxwiimbä. Hoy jäya'ayhajxy tøø jia hixy tøø jia mädoy, xmiähanhajp højts móødhøchä nDeedy. Paady hajxy je'e quiumädowa'añ. Coochä hoy-yagjuøøñäjatypä häxøpy tøø nga'a yajcähxø'øgy, cab hajxy häxøpy quiumädowa'añ. ²⁵ Coochä jäya'ayhajxy xmiähanhaty, tøji-ajp jaduhṅ nebiä Diosmädia'agy myiñän, neby hajxy jecy quiujahyyän: "Pues, nä'ä nägóøbøch hajxy xmiähanhaty."

²⁶ 'Nguexáambiøch ja'a Dioshespíritu, ja'a mijts xjiootcapxmøcpøgaambä, ja'a tømiädiaacpä. Jīm jaduhṅ choona'añ maaçhä nDeediän. Coö quiäda'aga'añ, mänítøch je'e xñägapxa'añ. ²⁷ Jadúhnhøch mijts xñägapxaambä, nebiátyhøch mijts yaa tøø nmøødwädity. Høxtáhmdsøchä jäya'ayhajxy nyajnähixøøçhooñän,

quípxyhøch mijts nmøødtägøøyy wädijpä høxtä jäda'anäbaadyñä.

16

¹ Páadyhøch mijts cham nyajmøødxi'igy nyajmøødma-dia'agy, cooçh mijts ja'a nmädia'agy ni mänaa xquia'a najtshixøøyyät, hoy mijts jäya'ay mäduhñtiä xjia mädsiphaty xjia mähanhaty. ² Xyajpädsømaamb mijts je'e tsajtøgooty. Høxtä habaadaamb jaduñ coo mijts xyagho'oga'añ je'eguiøxpä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy quiudiuñ. ³ Paady mijts je'e xmiädsiphada'añ coo højts je'e xquia'a hixiä møødhøchä nDeedy. ⁴ Coo hajxy jaduñ mjádät mhabétät, mänit hajxy jaduñ mjahmiéd-sät coo hajxy nhawáañäm. Paady cham nhawáañäm.

⁵ Cooçh mijts hijty quipxy nmøødwädity, paady hajxy hijty nga'a hawáañäm. ⁶ Nøcxáannäbøch jim maaçhä nDeediän, ja'açh tøø xquiéxiäbä. Jímhøch nhi-daañnä. Pero cábøch mijts xmiäyajtøy maaçh nnøcx-a'añ. ⁷ Mjootmayhajp mijts jaduñ cooçh mijts jaduñ tøø nyajmøødmädia'agy. ⁸ Chaads mijts tehñ tiøy-hajt nnämá'awät, hoyø'øwaamb jaduñ mijtsøxpä cooçh nnøcx-a'añ. Nguexáambiøch pøn mijts xjiootcapxmøcpø-gaamb. Cooçh nga'a nøcxät, cab jaduñ quiädá'agät maa mijtsän. ⁹ Tsipcøxp jaduñ ñä'ägä cáda'aga'añ. Mänitä jäya'ayhajxy yajwiinjuø'øwa'añii coo pojpä cádieey hajxy tøyhajt jiaançh møødá. Paady hajxy miøødá, cooçhä nmädia'agy hajxy tøø xquia'a mabøjcä. Paady hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm. ¹⁰ Jaduñ hajxy yajwi-injuø'øwáañäbä cooçh ja'a pojpä cádieey nga'a møødá. Nøcxáambøch jim maaçhä nDeediän; cábøch mijts yaa xy-hixaañnä. ¹¹ Jaduñ hajxy yajwiinjuø'øwáañäbä coo hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm, pønjaty ja'a møjcu'ugong ja'a miädia'agy panøcxäp, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä

naaxwiin. Tøø ja'a Dios miäna'añ coo ja'a møjcu'ugong quiümädowa'añ.

¹² 'Madiu'u mijts nja hawaanäänäm, pero cab hajxy mwiinjuø'owät. ¹³ Coo ja'a Dioshespíritu hánajty quiäda'aga'añ, mänit mijts ja'a tøyhajt xquiøxy yajwiinjuø'owa'añ. Ca'a yhamdsoo mädia'agy je'e miädia'agaamby. Piamädia'agaamby jaduhñ nebiaty je'e tøø miädoy. Je'e mijts xyajmädoyhadaamb tijaty jadaan tunäänäp. ¹⁴ Xñägaxáambøch je'e cooch nmøjjä njaančhä. Mijts xyajmädoyhadaamb nebiátyhöch je'e tøø nnäma'ayän. ¹⁵ Coo højts nhity tu'ugmädia'agy møødhøchä nDeedy, páadyhöch mijts chamñ nnäma'ay coo mijts ja'a Dioshespíritu xyajmädoyhada'añ nebiátyhöch je'e tøø nnäma'ay.

¹⁶ 'Mobädájpøch jimñ nnøcxaannä maačhä nDeediän. Pero cábøch njega'añ; mänítøch mijts hánajty xyhijxtä-gatsa'añ.

¹⁷ Mänitä Jesús ja'a jiamiødhajxy näje'e ñiñämaayyä:

—Pätiidä yø'øya'ay jaduhñ coo ñä'ä mäna'añ cooc mobädajpä ñøcxaannä; cábác jaduhñ jiega'añ. Mänítác nhixäänägombä. Pätiidä coo ñä'ä mäna'añ cooc ñøcxa'añ maa ja'a Tieediän. ¹⁸ Pätiidä coo ñä'ä mäna'añ “mobädajpä.” Päwaambtä jaduhñ jia mäna'ana'añ.

¹⁹ Ñajuøøbiä Jesús hánajty coo hánajty miäyajtøwa'añii. Mänit miänaañ:

—Xmiäyajtøwáambøch mijts tijátyhöch jaduhñ tøø nja mädia'agy, túhñämäts. ²⁰ Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, mjø'øwaamb mxuudsaaamb mijts ja'a høøchcøxpä. Pero yø'ø cu'ughajxy, jaanč tehñ xioon-da'agaamb hajxy. Pero cab hajxy jejcy mjootmayhada'añ. Paquiä hajxy mjootcugø'øwáangombä. ²¹ Coo

ja'a to'oxiɔjc ja'a xiøbio'ohajxy piedyii, mänitä jioothajxy piädø'ogø'øgy. Nägooyyá ja'a yhuunghajxy je'e miejtsnä, hagádaacp ja'a jioothajxy je'e. Cab hajxy je'e jiahmiejtsnä coo ja'a jioothajxy hánajty tøø piädø'øgy. Xoondáacnáp hajxy coo yhuunghajxy hoy ween tøø myiñ tøø quia'ay. ²² Jaduhñ mäwíináts hajxy mjootmayhaty nebiá to'oxiɔjc ja'a jioothajxy piädø'øguiän. Pero nägooyyá højts nniyhíjxägumbä, mänit mijts mxoonða'a-ga'añ. Caj mijts pøn xyagjootmayhadaannä.

²³ 'Cábøch mijts hánajty tii xmiäyujwa'anaannä. Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awát, cooçh mijts nDeedy hánajty tijaty xmiäyujwa'anaañä, xmio'owaamb mijts je'e ja'a høøçhcøxpä. ²⁴ Cahnä hajxy tii mhuuc yujwa'añ ja'a høøçhcøxpä. Coo hajxy tijaty myujwá'anät, xñä'ägä mo'owaamb hajxy je'e. Jaduhñ hajxy hoy jootcujc mhídát.

²⁵ 'Yajmäbaadyháamhøch mijts tøø nmøødmädia'agy. Habáatnáp jaduhñ cooçh nga'a mädia'agaannä yajmäbaadyhaam. Howyiinjuøøñøch ja'a nDeedy nmädia'agaannä. ²⁶⁻²⁷ Mänítøch mijts ja'a nDeedy hoy tyiijä xmiäyujwa'anaañä ja'a høøçhcøxpä. Mänit hajxy xmio'owa'añ. NDéedyhøch mijts xyhamdsoo mäyujwa'anáañáp je'eguiøxpä cooçh mijts nDeedy xjiaançh tehñ chocy. Paady mijts xchocy cooçh mijts xchojpä, cooçh mijts ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä cooçh jim tøø ndsooñ maaçhä nDeediän. Hamdsoo hajxy mmäyujwa'ana'añ; cábøch waamb nmäna'ana'añ. ²⁸ Høøçh, jimhøch tøø ndsooñ maaçhä nDeediän. Yaaçh tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin. Pero tsoonáambøch yaa jadähóocägumbä. Nøcxtägatsáambøch jimägumbä maaçhä nDeediän.

²⁹ Mänitä Jesús ja'a jiamioødhajxy miänaañ, ñämaayyá Jesús:

—Hoorá sí, howyiinjuøøñä miičh mmädiaacnä. ³⁰ Tøø højts nnajuø'øy. Cab højts miičh tii nmäyajtøwaanä. Nmäbøjnäp højts jaduñ códäm miičh jim mjaančh tsooñ maa Diosän.

³¹ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Mjaančh mábøjpiäda'a tyijy hajxiä. ³² Habáatnäp jaduñ coo mijts ja'a cu'ug xquiøxy päboowia'xa'añ. Mänit hajxy jim mnøcxaannä maa mdøjc-hajxiän. Nidiúhmhøch hajxy yaa xñähgue'egaannä. Pero cábøch nidiuhm tøyhajt nhida'añ. Ja'a nDéedyhøch jaduñ xmiødhidaamb. ³³ Páadyhøch mijts jaduñ cham nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy coo mijts ween jootcujc mhijnät coochä nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Mbaadaambiä tsaachpa peenä hajxy hädaa yaabä naaxwiin. Pero ca'a hajxy tii mdajy mmay; cábøchä møjcu'ugong nyajmäjäda'aga'añ.

17

¹ Nägooyyá Jesús miädiaacpäðøoyy, mänit yuughee'py tsajpootyp. Mänit miänaañ:

—Teedy, tøø yhabaatnä. Huuc yajcähxø'øg cooch nmøjjä cooch njaančhä. Jadúhnhøch nyajcähxø'øgaambä coo miičh mmøjjä coo miičh mjaančhä. ² Tøøch miičh cuhdujt jaduñ xmiø'oy coochä jäya'ayhajxy nägøxiä nguhtuimó'owät coo hajxy jim jaduñ ween yhity maa miičhän cøjxta'axiøø, pønjátyhøch miičh tøø xya-jcø'øwaanø'øy. ³ Jaduñ hajxy jim cøjxta'axiøø yhi-da'añ maa miičhän, coo højts ja'a nmädia'agy jaduñ xmiäbøjcämät coo miičh nidiuhm mDioshaty, coo miičh mdømiädia'agy, cooch miičh yaa tøø xquiøxy hädaa yaabä naaxwiin.

⁴ 'Høøch, ngudiúumbiøch hädaa yaabä naaxwiin nébiøch miičh tøø xyhane'emiän. Nyajcähxø'piøch jaduñ coo miičh ja'a mäjaa tøyhajt mmøødä.

⁵ Teedy, hөөчhā nmājaa yajcāhxó'cāc jim maa miichā mwiinduumān nébiöchā mājaa hijty jim nmөөдān mānaabā hādaa yaabā naaxwiin yhawijy tiөө'xta'aguiān.

⁶ 'Pönjaty miičh yaa tөө mwiimbiy hādaa yaabā naaxwiin, je'ečh hajxy jayøjp nyajmädoyhajt coo miičh nidiuhm mDioshaty, coo miičh mdөmiādia'agy. Miičhā mgө'øjooty hajxy je'e hijty. Pero jadähóoc-hөчh miičh je'e tөө xyajcө'өwaanóөгuiumbā. Tөө ja'a mmādia'agy hajxy je'e xmiābөjcā xquiudiuunā. ⁷ Najuóөñāp hajxy coočh miičh jaduhñ tөө xmio'oy mādúhñtiөch nmөөдā. ⁸ Tөөчh hajxy ngөxy yajnähixө'өy nebiátyhөch miičh tөө xyajnähixөөbiān. Najuóөñāp hajxy coočh jim төyhajt ndsoon maa miičhān. Tөөчhā nmādia'agy hajxy jaduhñ xmiābөjcā coočh miičh tөө xquiexy.

⁹ 'Teedy, tunā mayhajt. Cueendāhat hādaa jāya'ayhajxy, hādājөch miičh tөө xyajcө'өwaanó'өyābā. Ca'a jie'emóөdөch jaduhñ nnānөmy ja'a mmādia'agy hajxy tөө xquia'a mābөjcābā. ¹⁰ Hөjts hādaa jāya'ay nje'ehajmújcām; páadyhөch miičh nnāma'ay coo mgüeendähādāt. Hādaa jāya'aguiөxpā jaduhñ quiāhxө'өga'añ coo hөjts nmөjhájtām coo hөjts njaančhhájtām.

¹¹ 'Cábөch yaa nhidaanñā hādaa yaabā naaxwiin. Nөcxāannābөch jim maa miičhān. Pero yaačhā njamiөөd-hajxy miāhmө'өwa'añ. Cueendāhat hajxy neby hajxy jaduhñ yhidāt tu'ugmädia'agy neby hөjts nhíjtām tu'ugmädia'agy. Miičhā mmājaagөxpā mgüeendähādāt. Miičhhөch hajxy tөө xyajcө'өwaanө'өy. Jaančh tehñ wia'ads miičhā mjoot miičhā mwiinmahñdy. ¹² Hөxtā jāda'anābāadyñөch hajxy ngüeendähaty miičhā mmājaagөxpā. Caj miičhā mmādia'agy hajxy nägөxiā tөө xñajtshixөөyyā. Jagooyyā tu'jāya'ay ja'a mmādia'agy tөө xñajtshixөөyyā, ja'a hijty nä'ägā tu'udägoyyaambā.

Paady jaduñ tiu'udägooyy nebiä mmädia'agy jaduñ tiöjiädät nebiä cujaaybä miähmøøyyän.

¹³ 'Høøch, nøcxáannäbøch jim maa miičhän. Páadyhöch miičh jaduñ cham nyajmøødmädia'agy hädaa jäya'ay wyiinduumhajxy neby hajxy jaduñ xioondáacpät nébiøch nxoonða'aguiän. ¹⁴ Tøøch miičhä mmädia'agy hädaa jäya'ayhajxy nyajmøødmädia'agy. Paady hajxy yaa miähanhadyii hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy haxøøgtuum quia'a wädiñä. Høøch hajxy xpiahijxp coöch haxøøgtuum nga'a wädity. ¹⁵ Chaads miičh nnämä'awät coo miičh hädaa jäya'ayhajxy mgüeendähädät maa ja'a mõjcu'ugongän. Cábøch jaduñ nmäna'añ coo hajxy yaa chónät hädaa yaabä naaxwiin. ¹⁶ Hoy hajxy jaduñ wiädity nébiøch nwädiän. ¹⁷ Cunuu'x hädaa jäya'ayhajxy ja'a miičhä mhomiädia'agyhaam nebiä mmädia'agy hajxy tehngajnä xpianócxät xquiudiúunät. Mäduhñtiä miičhä mmädia'aguiä, tøyhajt je'e. ¹⁸ Høøch, hädaa yaabä naaxwíinhøch miičh tøø xquiey nébiøch miičh ja'a jäya'ay ja'a mmädia'agy hajxy nyajmädoyhädät. Jadúhñhöch yø'øya'ayhajxy nwiinguexaambä nebiä mmädia'agy hajxy xyaghawa'xóøyyät. ¹⁹ Nnähho'tu'udáambiøch hädaa jäya'ayhajxy nejy miičhä mmädia'agy hajxy tehngajnä xpianócxät xquiudiúunät.

²⁰⁻²¹ 'Jadúhñhöch nmänaambä coo jäya'ayhajxy ween yhity tu'ugmädia'agy nägøxiä mäduhñtiøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä majatyhagájpthøchä njamiøød ja'a nmädia'agy hajxy xyajwa'xaanä. Ween hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugmädia'agy neby højts nhíjtäm tu'ugmädia'agy. Jaduñdsä jäya'ayhajxy miäbøga'añ coöch miičh tøyhajt tøø xjiaančh quexy. ²² Tøøch hajxy nguhdujtmo'oy coo hajxy yhidät tu'ugmädia'agy, nébiøch miičh

tøø xquiuhdujtmø'oyän coo nhíjtämät tu'ugmädia'agy. ²³ Tu'ugmädiá'agyhøch hajxy xmiøødhity nébiøch mi-
içh nmøødhitiän tu'ugmädia'agy. Nägøxiä hajxy jaduñ
yhídät tu'ugmädia'agy, ja'a nmädiá'agyhøch hajxy tøø
xmiäbójcäbä. Jaduhñdsä jäya'ayhajxy ñajuø'øwa'añ
nägøxiä cooçh miich tøø xquiexy, coo miich hajxy jaduñ
mdsocy nébiøch miich xchoquiän.

²⁴ Teedy, mänáambøch jaduñ cooçh hajxy jim ween
xmiøødhity maaçh nhida'añän, ja'açh miich tøø xya-
jcø'øwaanø'øyäbä. Jadúñhøch nmánaambä coo ja'a
mäjaa hajxy ween yhiçy, ja'açh miich tøø xmió'oyäbä.
Xjiaançh tehñ chójpøch miich hánajty mänaabä hä-
daa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Høxtä jä-
da'anábáadyñøch miich xchocyñä. ²⁵ Teedy, tøyhajt miich
mnä'ägädä mädia'agy. Ja'a cu'ughajxy, cab hajxy wyiin-
juø'øy coo miich mdømiädia'agy. Pero høøch, nhíxyhøch
miich. Hädaa njamiøødhøch hajxy chaa tänaabiä, ña-
juøøby hajxy je'e cooçh miich tøø xquiexy. ²⁶ Tøøch hajxy
je'e nyajmøødmädia'agy coo miich nidiuhñ mDioshaty,
coo miich mdømiädia'agy. Tehñgájnøch jaduñ nya-
jmøødmädia'aga'añ neby hajxy jaduñ ñiçhogøød ñibi-
a'häyowøød nébiøch miich xchoquiän. Wéenhøch hajxy
tu'ugmädia'agy xmiøødhity.

Mänitä Jesús miädiaacpädøøyy.

18

¹ Coo Jesús miädiaacpädøøyy, mänitä Jesús hajxy chohñ
cajptooty møødä jiamiøødhajxy. Mänitä woc hajxy yajna-
jxy, ja'a hánajty xøhajpä Cedrón. Mänit hajxy tiägøøyy
olivocamjooty. ² Ja'a Judas, yhiçy hánajty je'e jiiby
olivocamjooty. Mayhooc ja'a Jesús hajxy hánajty jiiby tøø
yhamugø'øy. Ja'a Judas ja'a Jesús hánajty yegaamb. Ja'a
Jesús ja'a miädsiphajxy hánajty yajcø'ødägø'øwáañäp.

³ Mänitä Judas ja'a soldadohajxy hoy wioy. Møødä policíahajxy hoy wioy maa ja'a teedywiindsøn4 Ja'a Jesús, ñajuøøby hänäjty je'e nebiaty hänäjty je'e tiuna'añii. Mänitä Jesús hoy jiojcuyo'oyø'øy ja'a Judashajxy. Mänit miäyajtøoyy:

—Pøñ hajxy mhøxtaaby.

⁵ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jesús Nazaretpä højts nhøxtaaby.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch jaduhñ xøhajn.

⁶ Coø ja'a soldadohajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jaduhyyä yhøxtägø'øwa'cy. Jaduhyyä hajxy cøjx quiäday.

⁷ Mänit Jesús miäyajtøögumbä:

—Pøñ hajxy mhøxtaaby.

Mänitä Judashajxy yhadsøogumbä:

—Ja'a Jesús Nazaretpä højts nhøxtaaby.

⁸ Mänit Jesús miänaañ:

—Tøøds mijts nja hawáañäm. Høøchämäts je'e. Pø høøchtiäm mijts xyhøxtaaby, wéenhøchä njamiøødhajxy wyiimbity.

⁹ Paadiä Jesús jaduhñ miänaañ neby jaduhñ tiøjiädät nebiä Tieedy hänäjty tøø ñäma'ayän: “Pøñhøch miiçh tøø xyajcø'øwaanø'øy, cáboch pøñ xpiøgaanä. Cab hajxy nej jiada'añ.” ¹⁰ Mänitä Simón Pedro ja'a espada jiädujpädsøømy. Mänitä teedywiindsøn ja'a mioonsä tiaatsc ñä'a pújxäxä, ja'a hahoodiaatsc. Malco hänäjty xiøhaty.

¹¹ Mänitä Jesús ja'a Pedro yhojy:

—Cuyuugø'øw yø'ø mhespada. Tsipcøxpøch nho'o-ga'añ nébiøchä nDeedy tøø xñäma'ayän.

¹² Mänitä Jesús miajtsä quiø'oxojsä. Ja'a soldadohajxy jaduhñ jatcøøyy møødä wyiindsønñhajxy møødä policíahajxy, ja'a judíoshajxy hänajty tøø quiéxiäbä. ¹³ Mänitä Jesús yajnøcxä maa ja'a Anás ja'a tiøjcän. Ja'a Anás ja'a Caifás hänajty miø'ødhajpy. Teedywiindsønñ ja'a Caifás hänajty tiuumby. ¹⁴ Ja'a Caifás, je'e ja'a judíoshajxy hänajty tøø ñäma'ay cooc yhahixø'øy jaduhñ coo tu'jäya'ay ja'a cu'ug ñähho'tú'udät.

¹⁵ Høxhaam ja'a Simón Pedro ja'a Jesús hajxy hänajty pianøcxy nämetscä. Ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy nämetscä. Ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä, yhixy ja'a teedywiindsønñ hänajty je'e. Mänit Jesús piädägøøyyä ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä maa ja'a teedywiindsønñ tiøghawa'adsän. ¹⁶ Ja'a Pedro, jim je'e miähmøøyy tøghawa'adshaguum. Mänitä Pedro miägu'ughajpä piädsøømy. Mänitä to'oxymoosä miägapxy ja'a tøjcueendähajpä. Mänitä Pedro quiuwowøøyyäbä tøghawa'ads ja'a yhamdsoo mägu'ughajpä. ¹⁷ Mänitä to'oxymoosä ja'a Pedro miäyajtøøyy:

—Miičh yø'øya'ay mmøødwädiipy, túhñämäts.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Ca'a yhøøchä.

¹⁸ Jimä policíahajxy hänajty jiøømba'axamy møødä moonsähajxy. Tøøchc hänajty. Paady hajxy hänajty tøø jiøønyajmøjjø'øy. Jimä Pedro hänajty jiøømba'axaambä.

¹⁹ Mänitä Jesús miäyajtøøwä ja'a jiamiøødcøxpä møødä miädia'agyquiøxpä. Ja'a teedywiindsønñ jaduhñ yajtøøw.

²⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jimhøch hijty tøø nmädia'agy majiäya'ayhagujc. Jimhøch hijty nmäyajnähixø'øy Diostøgooty møød tsajtøgooty maa ja'a judíoshajxy naxy yhamugø'øyän. Cábøch jim mänaa pactuum tøø nmädia'agy. ²¹ Tiičh miičh coo xmiäyajtøy. Yø'øya'ayhajxy mmäyajtówäp yø'ø

nmädiá'agyhøch hajxy tøø xmiädóowäbä. Yø'øhajxy je'e najuøøby nebiátyhøch jim tøø nmädiá'aguiän.

²² Tuunä Jesús jadhun ñä'ä hadsooyy, mänit yha-la'abø'cä. Policía jadhun tu'ug jatcøoyy. Mänitä policía Jesús ñämaayy:

—Cab jadhun yhooyä coo ja'a teedywiindsøn jadhun mhadsówät.

²³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pø tøøch ngapxtägoy, yec ja'a tøyhajt yaa. Pø caj, cab jadhun yhooyä cooch miičh nä'ä nägoobä xñä'ä ha-la'abø'øgät.

²⁴ Mänitä Anás ja'a Jesús quiejxy cø'øxoch maa ja'a Caifás ja'a wyiinduumän. Caifás hänajty teedywiindsøn tuumb.

²⁵ Ja'a Simón Pedro, jim hänajty jiøømba'axamy. Mänit miäyajtøwa:

—Miičh yø'øya'ay mmøødwädiipy, túhñämäts.

Mänitä Pedro ñiguiugapxä:

—Ca'a yhøøchä.

²⁶ Mänitä Pedro miäyajtøwägumbä:

—Tøøch miičh jiiby nhixy olivocamjooty møød yø'øya'ay, túhñämäts.

Ja'a teedywiindsøn ja'a mioonsä jadhun mäyajtøw, jaaya'ayä jiuju miägu'ug ja'a tiaatsc hänajty tøø ñä'ä pújxäxä ja'a Pedro. ²⁷ Mänitä Pedro ñiguiugápxägumbä. Tuunä jadhun ñä'ä mänaañ, mänitä tsee yaaxy.

²⁸ Mänitä Jesús yajnøcxä maa ja'a gobernador tiøjcän. Pilato hänajty tuumb gobernador. Jobø'øwaamb hänajty. Coo hajxy jim quioo'ty, cabä teedywiindsøn hajxy ñä'ä tøjtagøoyy. Cabä Israelpä quiuhdujthajxy hänajty jadhun myiñ coo hajxy jiiby tiøjtägó'øwät maa ja'a tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy ca'a Israelpähajpä, ja'a pascuaxøøjooty. Coo hajxy jiiby tiøjtägó'øwät, cadiéeyäp hajxy jadhun. Coo

hajxy jaduh_n quiädiéeyät, cab hajxy miägáyät ja'a pas-cuaxøøjooty. Paady hajxy jiiby quia'a tågøøyy Pilato tiøgooty. ²⁹ Coo Pilato miädooyy coo hajxy hänajty tøø quiody, mänit hajxy ñädøjpädsøøma. Mänitä Pilato miänaañ:

—Tii mijts yø'øya'ay myajcuxø'øwø'øwaamby.

³⁰ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Coo hädaa jäya'ay häxøpy tøø quia'a cädieey, cab højts miičh häxøpy tøø nyajnägoody.

³¹ Mänitä Pilato miänáangumbä:

—Yajwiimbit yø'øya'ay hajxy. Nøcx mijts mädi-a'agymiadow nej mijts ja'a mguhdujt myiñän pø tøø quiädieey.

Mänitä judíoshajxy yhadsooyy:

—Ja mäná'anäp højts jaduh_n coo yagho'ogøød; pero højts, cab højts ja'a cuhdujt jaduh_n nmøødä coo højts jäya'ay nyaghó'ogät.

³² Paady hajxy jaduh_n yhadsooyy, ween ja'a Pilato jaduh_n ñägäpxy pø tøø Jesús tøyhajt jiaančh cädieey. Tøjjajt jaduh_n nebiä Jesús hänajty tøø miäna'añän coo hänajty yega'añii maa ja'a ca'a Israelpähajxiän, coo hänajty yagho'oga'añii cruzcøxp. ³³ Mänitä Pilato tiøjtägøøyy. Mänitä Jesús quiuyaaxøøyyä tøgooty. Mänit miäyajtøøwa:

—Nej, miičhä judíoshajxy xguiobiernähajpä.

³⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøn jaduh_n xñämaayy. Tøgä miičhä mhamdsoo copcooty mnä'ä yajcojjiä.

³⁵ Mänitä Pilato jadähooc yhadsóogumbä:

—Tiičh nyajnajus'øb. Ca'a yhøøčhä Israelpäjäya'ay. Miičhä mhamdsoo mägunáaxhøch miičh tøø xyajnägoody møødä teedywiindsønn tøø mgädieey.

³⁶ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Høøch, cábøch yaa nduñ gobiernä hädaa yaabä naaxwiin. Cooch häxøpy nduñ, tøøchä nmoonsähajxy häxøpy xñäwa'añ. Cábøchä judíoshajxy häxøpy tøø xñä'a mach. Cábøch yaa nduñ gobiernä.

³⁷ Mänitä Pilato miänaañ:

—Mduumbäda'a gobiernä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Jexioo, túumbøch jaduhñ. Høøch, nmädiácypioch ja'a tøyhajt hädaa yaabä naaxwiin. Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nga'ay. Pønjaty ja'a tømiadia'agy mäbøjp, je'ečhä nmädia'agy xmiábójcäp.

³⁸ Mänitä Pilato miänaañ:

—Pätiidä miičh jaduhñ mnänøømby ja'a tøyhajt.

Mänitä Pilato tiøjpädsøømgumbä. Mänitä judíoshajxy ñämaayyä:

—Høøch, cábøch yø'øya'ay tøø nhamdsoo hixy tøø nhamdsoo paady pø tøø quiädiey. ³⁹ Jii mijtsä mguhdujt jaduhñ cooch mijts ja'a jäya'ay tu'ug nhøxmájtsämät ja'a pascuaxøøjooty. Nej, mmänaamb hajxy jaduhñä coo ja'a mgobiernähajxy nhøxmájtsämät.

⁴⁰ Mänit hajxy møc yhadsooy:

—¡Ca'a yø'øya'ay mhøxmach! ¡Høxmats ja'a craa Barrabáshajpä!

Paadiä Barrabás hänajty chumyčhäna'ay coo hänajty tøø mieech tøø pioty. Mänitä Pilato tiøjtägøøñä.

19

¹ Mänitä Pilato ja'a Jesús yajwojpä. ² Mänitä soldado ja'a wädsatscorona hajxy yhädiuuñ. Mänitä Jesús ja'a quiuhduum piädäacäxä. Mänitä Jesús ja'a hucywyit yajñähgäjenøøyyä nebiä gobiernähajxy hänajty wyithatiän. Paadiä Jesús jaduhñ tiuunä, neby hajxy hänajty ñä'a wi'i

ñäxi'iga'añ ñä'ä wi'i ñäya'axa'añ. Paady hajxy hänäjty ñä'ä wi'i ñäxi'iga'añ coo ja'a Pilato hänäjty tøø miäna'añ coogä Jesús hänäjty guiobiernähaty. ³ Mänitä Jesús miäwiingoonä. Mänit ñäxiicä:

—¡A poco miich tuumb gobiernäjä!

Mänitä Jesús tiägøøyyä coxhó'cäbä.

⁴ Mänitä Pilato tiøjpädsøømgumbä. Mänitä judíoshajxy ñämaayyä:

—Nyajtøjpädsømäambiøch yø'øya'ay nebiä tøyhajt hajxy jaduñ mmøødhádät cooch tøø nhixy tøø nbaady coo tøø quia'a cädieey.

⁵ Mänitä Jesús piadøjpädsøømy hucywyitmøød, coron-amøød. Mänitä Pilato ñämaayy ja'a Israelpäjäya'ayhajxy:

—Xiids yø'øya'ay tøø tiøjpädsøømy.

⁶ Coo Jesús jaduñ yhiixä ja'a teedywiindsøñhajxy møødä policíahajxy, mänit hajxy ñäyaaxøøyy:

—¡Møjpahbétäts hajxy cruzøxp! ¡Møjpahbétäts hajxy!

Mänitä Pilato miänaañ:

—Hamdsoo hajxy mmøjpahbédät. Høøch, cábøch jaduñ nmäna'añ coo tøø quiädieey.

⁷ Mänitä Israelpäya'ayhajxy yhadsooyy:

—Jaduñ højts nguhdujt myiñ coo yø'øya'ay ween yagho'ogyii je'eguiøxpä coo tøø miäna'añ coogä Dios Tieedyhaty.

⁸ Coo Pilato jaduñ miädooyy, mänitä chähgøøbiøjcy.

⁹ Mänitä Pilato ja'a Jesús miøødtøjtägøøñä. Mänitä miäyajtøøyy:

—Maa miiçh mjaançh tsooñ.

Pero cabä Jesús waamb miänaañ.

¹⁰ Mänitä Pilato miänáangumbä:

—Nej, cábøch xñäl'ägä hadsowa'añä. Nej, caj mi-
içh mnajuø'øyä cooçhå cuhdujt nmøødä cooçh miiçh
nhøxmádsät, ó cooçh miiçh nyajmøjpahbedøød.

¹¹ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo Dios miiçh cuhdujt häxøpy tøø xquia'a mo'oy,
caj miiçh ja'a cuhdujt häxøpy mmøødä maaçh høøçhcøx-
päñ. Paady miiçh ja'a pojpa caj mjaty møødä quejee
ja'a teedywiindsøn, ja'a høøçh yaa tøø xyajméçhäbä maa
miiçhä mwiinduumän.

¹² Mänit Pilato jia wiinmahñdyhajty nebiä Jesús
yhøxmádsät. Pero mänitä Israelpäya'ayhajxy
ñäyaaxøøguiumbä:

—¡Pø mmägu'ughajpy miiçh ja'a gobiernä César,
caj miiçh yø'ø craa mhøxmádsät! Pøn jaduñ wi'i
ñibiädáacöp nebiä gobiernän, je'edsä gobiernä César
møøtnimiádsiphátäp.

¹³ Coo Pilato jaduñ miädooyy, mänitä Jesús
miøødtøjpädsøømägumbä. Mänitä Pilato yhøxtaacy
häñaabiejtçøxp maa hajxy hänajty xiøhdaacthatiän.
Jue'e hänajty jim xiøhaty Gabata, hebreohayuuc-haamby.
Je'eduhñ ñänøømby “maa ja'a tsaa quiøøña'ayän.” ¹⁴ Tøø
hänajty quiujyxiøjø'øy. Hadsuujø'øwaambä pascuaxøø
hänajty. Mänitä Pilato ñämaayy ja'a Israelpäya'ayhajxy:

—¡Xiidsä mgobiernähajxy!

¹⁵ Mänit hajxy ñäyaaxøøguiumbä:

—¡Ween yho'ogy! ¡Ween yho'ogy! ¡Nøcx hajxy møj-
pahbet!

Mänit Pilato miänaañ:

—Nej, mmänä'anöp mijts jaduñä coo mijts ja'a mgob-
iernä nmøjpahbéjtämät.

Mänit teedywiindsøñhajxy yhadsooyy:

—César højts ngobiernähajpy. Ca'a wyiinghäna'cä.

¹⁶ Mänitä Pilato Jesús yajcø'ødägøøyy maa ja'a Israelpähajxiän, coo Jesús miøjpahbedøød.

¹⁷ Mänitä Jesús jim yajnøcxä maa jaduñ xiøhatiän “Maa ja'a Ho'ogyjiäya'aguiopcän.” Gólgota jim xiøhaty hebreohayuuc-haamby. Yhamdsoo cruz je'e yajquejyquiaphajtä. ¹⁸ Jimä Jesús hoy miøjpahbedyii. Metscä jäya'ay jim miøjpahbéjtäbä Jesús ja'a ñähmøjc. Cujc ja'a Jesús quiuba'awøøyyä. ¹⁹ Mänitä Pilato yagjahyyä pu'uyhuungcøxp: “Jesús Nazaretpä, ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guiobiernähajxy.” Mänitä pu'uyhuung yajyujpahwa cruzcuhduum. ²⁰ Tägøøghayuuc-haamby jaduñ yagjahyyä, møødä hebreo, møødä griego, møødä latín. Ca-jptmäwiingón Jesús miøjpahbejtä. Paadiä judíoshajxy nämay yajmädiaacy nebiä Pilato hänajty tøø yajyuug-jaayiyän cruzcøxp. Mänitä teedywiindsøn ja'a Pilato hajxy ñämaayy:

²¹ —Cab hijty jaduñ yhahixø'øy coo jaduñ cu mjahy: “Ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guiobiernähajxy.” Jaduñ cu mjahy: “Nä'ä nibiädáacäp jaduñ nebiä Israelpäjäya'ay ja'a guiobiernähajxiän.”

²² Mänitä Pilato yhadsooyy:

—Tøøch jaduñ njaay; cábøch nyajtägatsa'añ.

²³ Coo Jesús hänajty tøø miøjpahbedyii, mänitä soldado ja'a Jesús ja'a wyit hajxy yajpädø'cä. Nämädaaxc ja'a soldadohajxy hänajty. Mänitä wit hajxy yajwa'xy cødu'ug. Jii Jesús ja'a yoñwit hänajty tu'ug. Tu'ugwit hänajty tøø quiojy; cab hänajty maa xiuyyä.

²⁴ Mänitä soldadohajxy ñiñämaayyä:

—Cab jaduñ yhooyä coo hädaa wit hajxy nhagøød-søøyyämät. Tsøg hajxy häyø'cäm. Pøn hädaa wit jaduñ cuhäyø'øgäp, je'e jaduñ je'ehädäp.

Mänitä soldadohajxy jaduñ jiaançh häyø'cy. Jadhñdsä Diosmädia'agy tiøjiajty maa jaduñ cujaay

myiñän: “Xyajwá'xøch ja'a nwit hajxy; xquiuhäyó'cøch ja'a nwit hajxy jaduhñ.”

²⁵ Jimä Jesús ja'a tiaj hānajty tiāna'ay maa hānajty mādøyyä tøø miøjpahbedyijän, chaadsä tiaj ja'a piuhdo'oxy, chaadsä María ja'a Cleofas ja'a tio'oxiøjc, chaadsä María Magdalena. Jimä Jesús ja'a miägu'ughajpä hānajty tu'ug tiāna'ay maa ja'a Jesús tiaj mādøyyän, ja'a Jesús hānajty jiaanč tehñ chojpiä. ²⁶ Coø hajxy yhiñxä ja'a Jesús, mänitä Jesús ja'a tiaj ñāmaayy:

—Maam, hādaads mhuunghādäp.

²⁷ Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä ñāmaayy:

—Hādaads mdajhādäp, ja'a høøchä ndaj.

Mänit jiaanč tajnåbøjcy.

²⁸ Mänitä Jesús miānaañ:

—Tødsøyyäbøch.

Tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ. Ñajuøøbiä Jesús hānajty coø hānajty tøø yhabejnä. ²⁹ Jimä texy hānajty tu'ug quiøøña'ay vinoxunmøød. Mänitä xo'od hajxy quiugonøøyy vinojooty. Cøjx je'e chomø'øy. Mänitä paxy hajxy yagjøjwøønøøyy ja'a xo'od. Mänitä Jesús ja'a xo'od hajxy yaghayuugøøyy. ³⁰ Coø Jesús ja'a vino miuu'cy, mänitä miānaañ:

—Tøøds jaduhñ miaañä.

Mänitä quiopc yagjänaañä. Mänit yho'nä.

³¹ Mānaa ja'a Jesús yho'oguiän, ja'a pascuaxøø hānajty tehñ yhadsuujøøby. Cujaboom ja'a møjpascuaxøø hānajty jiada'añii, poo'xxiøjooty. Jaduhñdsä judíošhajxy hānajty quiuhdujthaty, cabä ho'ogyjiäya'ay hajxy hānajty jim yajmähmø'øy cruzcøxp ja'a poo'xxiøjooty. Mänitä Israelpä ja'a Pilato hajxy hoy ñāma'ay coø soldado quiéxät weenä Jesús ja'a tiecyhajxy nøcxy tiøjjäxä neby hajxy paquiä yhó'ogät. Nägooyyä hajxy jaduhñ yhó'ogät, mänit hajxy yajmänacøød cruzcøxp. ³²⁻³³ Mänitä Pilato ja'a

soldado jiaančh quejxy. Coo ja'a soldadohajxy jim miejch, mänit hajxy yhiyx coo ja'a Jesús hänajty tøø yho'ogy. Cabä tiecy hajxy je'e ñä'ä tøjjä. Mänitä ñähmøjcpähajxy tiecytiøjjä nämetscä. Cahnä hajxy hänajty yho'ogy.

³⁴ Mänitä Jesús quiaaächmägumøøyyä cuhm̄dhaam. Soldado jaduñ tu'ug jatcøøyy. Mänitä nø'ty piäd-søømy chaadsä nøø. ³⁵ Høøch, tøyhájthøch jaduñ tøø nhixy. Páadyhøch mijts jaduñ nyajmädoxyhaty neby hajxy jaduñ mmäbögät. ³⁶⁻³⁷ Jecy hajxy jaduñ quiu-jahy Diosmädia'agyjiooty ja'a Jesúscøxpä: “Cabä piajc tiøjáañäxä.” Jaduñ hajxy quiujahbiä ja'a Jesúscøxpä: “Wyiinhee'ppedaamby hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø quiúmiäbä.” Coo ja'a Jesús ja'a tiecy jaduñ quia'a jaančh tøjjäxä, coo jaduñ jiaančh cuuma, tøjiajt ja'a Diosmädi-a'agy jaduñ.

³⁸ Tu'ugä jäya'ay hänajty jim choon Arimatea. José hänajty xiøhaty. Hamee'ch ja'a Jesús hänajty miøød-nimiägu'ughadyii. Chähgøøbiä José ja'a judíos hänajty. Paadiä Jesús hänajty hijxwiinduum quia'a møødwädityii. Mänitä José ja'a cuhdujt hoy yajpädsøømy maa ja'a Pilatän coo ja'a Jesús yajmänaca'añ cruzcøxp. Mänitä Pilato ja'a cuhdujt jiaančh yejcy. Mänitä José ja'a Jesús yajmänajcy cruzcøxp. ³⁹ Mänitä Nicodemo ja'a perfume miämejch hi-i'xmajc kilo. Mäyäbicø'øy miämejch møødä mirra møødä áloes. Tøø hänajty jieğø'øy coo ja'a Nicodemo hänajty tøø yhuug hoobiä coods maa ja'a Jesúsän. ⁴⁰ Mänitä José ja'a Jesús hajxy ñähbijty møødä Nicodemo. Jiibiä perfume hajxy yajmänähbidøøyy. Jaduñdsä judíoshajxy hänajty quiuhdujthaty. Perfumemänähbidø'øy ja'a ho'o-gyjiäya'ay hajxy hänajty yajnaaxtägø'øy. ⁴¹ Jimä olivocam̄ hänajty tu'ug mäwiingón maa ja'a Jesús hänajty tøø miøj-pahbedyijän. Jiibiä tsaajut hänajty tu'ug olivocam̄jooty wiinmøjtuum. Naamba'ay ja'a tsaajut hänajty. Cahnä

ho'ogyjiäya'ay hänajty jii by piädaactsooñiinä. ⁴² Ja'a judíoshajxy, tsuu ja'a pioo'xxiøø hajxy hänajty yajtsohn-da'agy. Cab hajxy hänajty quiuhdujthaty coo hajxy tii tiúnät ja'a poo'xxiøøjooty. Ja ween ja'a poo'xxiøø hänajty quia'a habaady, paadiä Joséhajxy quia'a näbaadøøyyä coo hajxy hoy jäguem cu yajnaaxtägøøyy. Paady hajxy jimä näl'ä pädaacy tsaajutjooty ja'a olivocamjootypä.

20

¹ Cumaaxc, näxøø hänajty je'e. Mänitä María Magdalenahajxy jim ñøcxy maa ja'a tsaajutän, maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän. Cahnä hänajty hoy jiajjo'ø-gyñä. Coodsjuøøbyñä hänajty. Mänit hajxy yhiixy coo ja'a tsaa jim tøø jiøwa'açh juthaguuy. ² Coø ja'a María yhiixy coo ja'a tsaa quia'a jimän juthaguuy, mänit wyiimbijty päyø'øguiä. Mänitä Simón Pedrohajxy piaatä chaadsä Jesús ja'a miägu'ughajpä, ja'a Jesús hänajty jiaançh tehñ chojpiä. Mänitä María miänaañ:

—Tøø ja'a nWiindsønhtëm hajxy xyajpädsøømäm tsaajutjooty. Cab højts nnajuø'øy pämaadä hajxy tøø piäda'agy.

³ Coø ja'a Pedrohajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jim ñøcxy päyø'øguiä maa ja'a tsaajutän. Mänitä María jadähooc pianøcxcumbä. ⁴ Mänitä Pedro yhøxpäyø'cä. Jayøjp ja'a Pedro jiamiøød jim miejch maa ja'a tsaajutän. ⁵ Mänit jii by quiuwoodsøøyy tsaajutjooty. Mänitä wit yhiixy coo jii by yhohxna'ay jutjooty. Pero cab jii by tiehñ tiägøøyy. Näl'ä cuhixøøyy jaduhñ. ⁶ Mänitä Simón Pedro høxhaam jiaac mejch. Tu'uda'aquiä jii by tiägøøyy tsaajutjooty. Jaduhñä wit yhiixpä coo jii by yhohxna'ay. ⁷ Mänitä paayyä yhiixy, ja'a Jesús hajxy hänajty tøø yajcuhmäguítiäbä. Hawiing hänajty jim ñe'-na'ay. ⁸ Mänitä Pedro jiamiøød piädägøøbiä, ja'a hänajty

jayøjp tøø miéchäbä. Mänitä paayyä yhiixpä coo hawiing ñe'na'ay. Paady jaduñ miäbøjcy coo ja'a Jesús hänajty tøø jiuypioöcy. ⁹ Cahnä Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy wyiinjuø'oyñä ja'a jecypiä maa jaduñ myiñän coo ja'a Jesús hänajty jiuypioöga'añ coo hänajty tøø yho'ogy. ¹⁰ Mänitä Pedrohajxy wyiimbijnä, ñøcxnä hajxy maa ja'a tiøjc-hajxiän.

¹¹ Tøø ja'a María hänajty piaméjtscombä høxhaam maa ja'a tsaajutän. Coo ja'a Pedrohajxy wyiimbijnä, mähmøöy ja'a María jim nidiuhm. Wi'i jiøoby hänajty. Mänit jiiby quiuwoodsøøguiumbä tsaajutjooty. ¹² Mänitä Diosmoonsä metsc yhiixy, ja'a tsajpootyptsøhmä. Haagä nähboobwit hajxy hänajty. Jiiby hajxy hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús hänajty tøø wyijtsna'ayän. Tu'jäya'ay hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús ja'a quiopc hänajty tøø quioonna'ayän. Y tu'jäya'ay hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús ja'a tiöcy hänajty tøø quiajpna'ayän. ¹³ Mänitä María miäyajtøøwa:

—Muuxy, tii coo mwi'i jiø'øy.

Mänitä María yhadsooyy:

—Tøøchä nWiindsón hajxy xyajpädsøømä. Pämaadä hajxy tøø piäda'agy.

¹⁴⁻¹⁵ Tuunä María jaduñ ñä'a hadsooyy, mänitä wia'wiimbijty. Mänitä Jesús yhiixy. Jim hänajty tiäna'ay; pero cab jaduñ yhøxcajpy. Olivocamgüendähajpä je'e yhajoodhajt. Mänitä Jesús miänaañ:

—Muuxy, tii coo mwi'i jiø'øy. Pøn mhøxtaaby.

Mänitä María yhadsooyy:

—Tsäguhm, pø miich tøø myajpädsøömy, høøch hawáañäc maa tøø mbäda'agy nébiøch häyaa nøöxy nyajpäde'øgy.

¹⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—¡María!

Tuunä María jaduñ ñä'a nämaayyá, mänitä wyiin-hee'ppejty. Mänitä yhøxcajpy coo je'e Jiesúsä. Mänitä jaduñ miänaañ hebreohayuuc-haamby:

—¡Raboni! —je'e jaduñ ñänøømby “Wiindsøn.”

¹⁷ Mänitä María ja'a Jesús jia mats jia mänaañ. Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'ačh xmiach. Cáhnoch jim nhoyñä maačhä nDeediän. Nøcxhøčhä njamiødhajxy hawáañac cooč jim nnøcxa'añ maačhä nDeediän, maačhä nDiosän. Jaanä je'e mijts mDeedyhajpä mDioshajpä.

¹⁸ Mänitä María ja'a Jesús ja'a jiamiødhajxy hoy jiaančh näma'ay:

—Tøøch je'e nhixy, ja'a hajxy nWiindsøn'hájtämbä.

Mänit hajxy øjx yhawáañäxä nebiaty ja'a María hänäjty tøø ñäma'ayii.

¹⁹ Coo quioodsøñä, mänitä Jesús ja'a jiamiødhajxy ñiyhagøyyänä. Hix, chähgøøby ja'a judíos hajxy je'e hänäjty; paady hajxy ñiyhagøøyyä. Mänitä Jesús jiiby ñäguehxtøø'xy hagujc hawa'ads. Mänitä Jesús miänaañ:

—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.

²⁰ Mänitä Jesús yajcähxø'cy ja'a quiø'øjoot møødä quiaačhhac maa hänäjty tøø jiotiän. Coo hajxy yhiixy, mänit hajxy ñajuøøyy coo je'e Jiesúsä. Mänit hajxy xioondaacy. ²¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy tii mdajy mmay. Nébiøčhä nDeedy tøø xwyiinguexiän, jaanä jadúhnhøch mijts nwiinguex-aambä.

²² Mänitä Jesús ñäbäxujy ja'a jiamiødhajxy. Mänitä miänaañ:

—Wiingpøc ja'a Dioshespíritu hajxy. ²³ Høøch mijts ja'a mäjaa nmo'owaamby. Pønjaty mijts mhawáañäp coo Dios ja'a piojpä quiädieeyhajxy tøø yajnähwa'ačh, pues tøyhajt jaduñ coo Dios tøø yajnähwa'ačh. Pønjaty

mijts mhawáan̄p coo Dios t̄ø quia'a yajnähwa'ačh, pues t̄øyhajt jaduh̄n coo Dios t̄ø quia'a yajnähwa'ačh.

²⁴ Majmetscjäya'ay ja'a Jesús hänajty t̄ø miøød-wädity. Tu'ug hänajty xiøhaty Tomás, ja'a hajxy hänajty ñänøømbiä “Hametsc-huong.” Mänaa ja'a Jesús ñäguehxt̄ø'xtsooñän jayøbajt, cabä Tomás hänajty jim̄.

²⁵ Mänitä Tomás ñämaayyä ja'a jiamiøødhajxy:

—T̄ø højts nhixy, ja'a hajxy nWiindsøn̄hajtämbä.

Mänitä Tomás miänaañ:

—Mänit̄øch nmäbögät coöch ndehm̄ yhixät pø jaančh jot ja'a quiø'ø, coöchä ngø'ø jiiby nhuuc teh̄m̄ piädá'agät maa ja'a quiaačhmøjc jjutän. Pø cabä, cábøch jaduh̄n nnä'ägä mäbögät.

²⁶ Cuductujxøø, jiibiä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty t̄øgóotiägumbä. Jiibiä Tomás hänajtypä. T̄øø ja'a t̄øjc hajxy hänajty yhagóøguiumbä. Mänitä Jesús jiiby ñäguehxt̄ø'xcumbä haguyc hawa'ads. Mänitä miänaañ:

—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.

²⁷ Mänitä Tomás ñämaayy:

—Teh̄m̄ quiudsiiwø'øw yø'ø mgø'ø yaaby ngø'øjóoty-høch maa ja'a clavohaawän. Híjxägøch hädaa ngø'ø. Päda'ag yø'ø mgø'ø yaaby ngaächmøjc-høch. Miičh, caj miičh hijty mmäbøcy. Chaačh miičh nnämä'awät coo mmäbögät.

²⁸ Mänitä Tomás yhadsooyy:

—Miičhhøch nWiindsøn̄hajpy, nDioshajpy.

²⁹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coočh miičh t̄øø xyhixy, paady jaduh̄n mmäbøcy. Jootcujc hajxy je'e, ja'a hajxy t̄øø miäbøquiäbä, hóyhøch hajxy je'e t̄øø xquia'a ja hixy.

³⁰ Madiu'u ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjätypä yajcähxø'cy ja'a jiamiøødä wyiinduuhajxy. Cab yam̄ cøxiä quiujaayä hädaa librocøxp. Cujwa'xy je'e yam̄ quiujaayä.

³¹ Paady yam quiujaayä neby hajxy jaduhñ mmäbögät coo Jesús ja'a Dios Tieedyhaty, coo Jesús je'e Miesíashaty, coo ja'a Dios jaduhñ tøø quiexy. Coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy mmäböjcät, mhídäp hajxy jim tsajpootyp cøjxta'ax-iøø.

21

¹ Jadähooc ja'a Jesús yhíxägumbä ja'a jiamiøødhajxy jim mejypia'a ja'a xøhjäpä Tiberias. ² Jimä Simón Pedrohajxy hänäjty møødä Tomás, ja'a hajxy hänäjty ñänøømbiä “Hametsc-huung”, møødä Natanael ja'a Caná de Galilea tsohmä, møødä Zebedeo yhuunghajxy, møød hajxy jaac nämetpä. Haagä Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduhñ. ³ Mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Nøcxy nhuuc jaac hacxmach.

Mänitä jiamiøødhajxy miänaañ:

—Ween hajxy nnøcxäm.

Mänit hajxy jiaančh nøcxy mejypia'a. Mänit hajxy biarcotägøøyy. Mänit hajxy hoy jia hacxmadsa'añ. Tu'tsuhm hajxy jaduhñ jia wädiyty. Pero cab hajxy tii ñä'ägä paaty. ⁴ Coo jioøøyy, jimä Jesús hänäjty tiäna'ay pu'uwiiing. Pero cabä Jesús yhøxcjäpä ja'a jiamiøødhajxy. ⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, nej, cab hajxy tii tøø mnä'ägä paadiä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Joom mägu'ughjäpä, cab højts tii tøø nnä'ägä paady.

⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Päda'ag yø'ø mdsäay hajxy jimhaamby ja'a barcoha-hooyhaampiä pa'ahaam. Mänit hajxy jaduhñ mbáadät.

Mänitä chaay hajxy jim jiaančh pädaacy. May ja'a hacx hajxy jiaančh tehñ yaghadujcy. Cab hajxy hänäjty mi-aya'añii coo ja'a tsaay hajxy hänäjty jia wijtspädsøma'añ

nøøjooty. ⁷ Mänitä Pedro ñämaayyä ja'a Jesús ja'a jiamioød, ja'a Jesús hänajty jiaančh tehñ chojpiä:

—Ja'a nWiindsøn hájtäm hajxy yø'ø!

Tuunä Pedro jaduñ ñä'ä mädooyy coo je'e Jiesúsä, mänitä wyitpägøøyy. Høxyø'øhuungmøød hajxy hänajty yhacxmach. Mänitä quihtøpxnajxy nøøjooty. Nøcx-aamb hänajty pu'uwiing maa ja'a Jesúsän. ⁸ Ja'a jiamioød-hajxy, jiiby hajxy miähmøøyy barcojooty. Mejypia'a mäwiingón hajxy hänajty yhacxjoomy. Jaduñäda'a ja'a mejypia'a hajxy hänajty tøø ñähgue'egy mägo'xmetro. Hujts ja'a tsaay ja'a hacx hänajty miøødä. Mänitä tsaay hajxy pawich yajnøcxy mejypia'a barcojooty. ⁹ Mänit hajxy biarcopädsøømy. Mänitä juhñdy hajxy yhiixy coo jim wyi'i tiøy pu'uwiing. Jimä Jesús hänajty yhacxtsa'ay. Jimä tsajcaagy hänajty yajcoonna'ay. ¹⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mämín ja'a hacx hajxy mejtstägøøg, ja'a hajxy tøø mmáchäbä.

¹¹ Mänitä Pedro tiägøøguiumbä barcojooty. Mänitä tsaay pawich yajmejch mejypia'a. Mägo'x cu juxy-chägui'xmajtägøøg ja'a hacx hänajty jiiby tsaajiooty, haagä majatypä. Hujts ja'a tsaay hänajty, pero cabä hacx yajcøø'ch. ¹² Mänitä Jesús miänaañ:

—Minðs hajxy cay.

Cab hajxy miäyajtøøyy pøn je'e. Tøø hajxy hänajty yhøxcapy coo je'e Jiesúsä. ¹³ Mänitä Jesús ja'a jiamioød ja'a tsajcaagy hajxy miooyy møødä hacxtsa'ay.

¹⁴ Miädägøøghoocpä ja'a Jesús hajxy hänajty tøø yhiixy mänaa hänajty tøø jiuypioquiän.

¹⁵ Coo hajxy quiaabiädøøyy, mänitä Jesús ja'a Simón Pedro ñämaayy:

—Simón, Juan miich mdeedyhajpy. Pøn høchäda'a xmiaas tsojp, yø'ø njamioødhájtäm o miich.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Mnajuøøby miičh cooçh miičh njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Yaghójcägøçhä nmeeghuunghajxy.

Ca'a mieeghuungä ja'a Jesús jaduñ tiehm ñänøøm. Je'eduhñ ñänøøm coo ja'a Simón Pedro ja'a jäya'ay-hajxy yajnahixó'øwät, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy panócxäbä. ¹⁶ Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Simón, nej, xchójpøch miičhä.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Mnajuøøby miičh cooçh miičh njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Cueendähájtägøçhä nmeeghajxy.

¹⁷ Ja'a miädägøøghoocpä ja'a Simón Pedro ñamáayyägumbä:

—Simón, nej, jaduñçh xjwiø'øyä nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Pedro jiootmadiägøøyy coo miäyajtøøwa ja'a miädägøøghoocpä.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Cøxiä miičh mnajuø'øy. Mnajuøøby jaduñ cooçh miičh njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Pues, yaghójcägøch ja'a nmeeghajxy. ¹⁸ Tehm tiøy-hájthøch miičh chaá nnámá'awät, coo hijty mdsucywia-jyhatyñä, hamdsoo ja'a mwit hijty mbägø'øy. Mwädijp hijty maa ja'a mjoot hijty choquiän. Pero coo hánajty tøø mmäjaaná, mänit mgø'ø mxajtøwa'añ. Mänitä wiinghá-na'c ja'a mwit xyajpägø'øwa'añ. Mänit xyajnøcxa'añ maa ja'a mjoot hánajty quia'a tsoquiän.

¹⁹ Paadiä Jesús jaduḥḥ miänaañ nebiä Pedro jaduḥḥ ñajuó'owät neby hänäjty yagho'oga'añii, nebiä Dios ja'a miäjaa jaduḥḥ yajcähxó'ogät ja'a Pedrocøxpä. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Jam hajxy wädjätäm.

²⁰ Mänitä Pedro quioowiimbijty. Mänitøch xyhijxy coočhä Jesús hänäjty nbanøcxpä. Høøch, Juáñghøch høøch. Høøchhä Jesús hijty xjiaančh tehḥ chojp. Høøch je'e häñaayy ja'a Jesús ja'a ñähmøjc mänaa højts ndsuu-gayyän. Høøch jaduḥḥ nyajtøøw: “Wiindsón, pøn miičh jaduḥḥ xyegaamb.” ²¹ Coočhä Pedro xyhijxy, mänitä Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsón, yø'oyá'ayäts, nej yø'oya'ay jiada'añ.

²² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ca'a myiichhä mgüentä yø'ø pø chójpjøchhä njoot jaduḥḥ coo yø'oya'ay hänäjty jiinä coočhä ngädaactägät-sät. Pero miičh, panócxägøch ja'a nmädia'agy.

²³ Mänitä mädia'agy jii wiädijty maa ja'a jäya'ayhajxiän ja'a Diosmädia'agy hajxy panøcxpä cóogøch tyijy nga'a ho'oga'añ. Pero cabä Jesús jaduḥḥ miänaañ cóogøch nga'a ho'oga'añ. Nøḥ jaduḥḥ miänaañ: “Ca'a myi-ichhä mgüentä yø'ø pø chójpjøch ja'a njoot jaduḥḥ coo yø'oya'ay hänäjty jiinä coočhä ngädaactägätsät.”

²⁴ Høøch, Juáñghøch høøch. Tehḥ tiøyhájthøch jaduḥḥ tøø nhixy nébiøch chaa ngujaayän. Ñajuóøbiøchhä njamiøødhajxy coočhä tøyhajt nmøødä.

²⁵ Madiu'u ja'a Jesús jaduḥḥ jiaančh tuuñ. Cábøch yam cøxiä tøø ngujaay. Coočh häxøpy cøxiä tøø ngujaay, cabä ndijy hädaa naaxwiimbä miädøyhädät. Amén.

El Nuevo Testamento en mixe de Guichicovi **New Testament in Mixe, Isthmus (MX:mir:Mixe, Isthmus)**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Isthmus

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Guichicovi [mir], Mexico

Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Isthmus

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30
